

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 89 · 3. juni
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 3. juni 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 89):

1. Innstilling fra finanskomiteen om ny § 15-4 i skattebetalingsloven og endring i SI-loven (nye regler for utsatt betaling av skatt, avgift mv.) (Innst. 338 L (2019–2020), jf. Prop. 107 LS (2019–2020), skattebetalingsloven ny § 15-4 og endring i SI-loven)
2. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.) (Innst. 328 L (2019–2020), jf. Prop. 66 L (2019–2020) kapitlene 9, 10, 12, 14 og 16)
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (oppnevning av nemndmedlemmer til Utlendingsnemnda) (Innst. 323 L (2019–2020), jf. Prop. 50 L (2019–2020))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim, Siv Jensen, Sylvi Listhaug og Helge André Njåstad om tiltak for kontroll på grensen ved en ny migrantstrøm til Norge (Innst. 336 L (2019–2020), jf. Dokument 8:82 LS (2019–2020))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven mv. (utlevering av opplysninger til politiet mv.) (Innst. 335 L (2019–2020), jf. Prop. 54 L (2019–2020))
6. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov) (Innst. 322 L (2019–2020), jf. Prop. 81 L (2019–2020))
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om utsettelse av riving av Y-blokka til Oslo tingrett har behandlet saken (Innst. 333 S (2019–2020), jf. Dokument 8:106 S (2019–2020))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (nødverge til forsvaret for bufe mv. og etablering av Rovviltklagenemnda) (Innst. 305 L (2019–2020), jf. Prop. 90 L (2019–2020))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus, Runar Sjøstad, Ruth Grung og Dag Terje Andersen om ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 18 om bestandsmål for rovvilt (Innst. 297 L (2019–2020), jf. Dokument 8:67 L (2019–2020))
10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Terje Halleland og Jon Georg Dale om en effektiv forvaltning av ulvebestanden i tråd med bestandsmålet (Innst. 304 S (2019–2020), jf. Dokument 8:77 S (2019–2020))
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i friluftsløven (oppfølging av kommune- og regionreformen) (Innst. 321 L (2019–2020), jf. Prop. 42 L (2019–2020))
12. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i lakse- og innlandsfiskeloven og straffeprosessloven (strafferamme og administrative reaksjoner) (Innst. 324 L (2019–2020), jf. Prop. 79 L (2019–2020))
13. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i produktkontrollloven (reaksjonshjemler) (Innst. 319 L (2019–2020), jf. Prop. 82 L (2019–2020))
14. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til godkjenning av vedtak nr. 72/2019 i EØS-komiteen av 29. mars 2019 om innlemming i EØS-avtala av forordning (EU) 2017/1369 (energimerkeforordninga) (Innst. 312 S (2019–2020), jf. Prop. 85 LS (2019–2020))
15. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (Innst. 311 L (2019–2020), jf. Prop. 85 LS (2019–2020))
16. Referat

Presidenten: Fra Miljøpartiet De Grønnes stortingsgruppe foreligger søknad om velferdspermisjon for representanten Une *Bastholm* i dagene 4. og 5. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Per Espen *Stoknes*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:40]

Innstilling fra finanskomiteen om ny § 15-4 i skattebetalingsloven og endring i SI-loven (nye regler for utsatt betaling av skatt, avgift mv.) (Innst. 338 L (2019–2020), jf. Prop. 107 LS (2019–2020), skattebetalingsloven ny §15-4 og endring i SI-loven)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:01:14]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.) (Innst. 328 L (2019–2020), jf. Prop. 66 L (2019–2020) kapitlene 9, 10, 12, 14 og 16)

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:02:09] (ordfører for saken): Denne proposisjonen følger opp en rekke anmodningsvedtak fra Stortinget og enkelte handlingsplaner. Den følger også opp utilsiktede konsekvenser ved ikrafttreddelsen av straffeloven fra 2005.

Justiskomiteen fikk tilslutning fra presidentskapet til å behandle deler av proposisjonen, noe som gjør at det resterende vil bli behandlet på et senere tidspunkt.

De kapitlene som blir behandlet i dag, er for det første kapittel 9, som gjelder gjeninnføring av straffeansvar for den som utgir seg for å være vedkommende et identitetsbevis er utferdiget til, selv om denne samtykker til bruken.

Kapittel 10 presiserer at straffebestemmelsen om brudd på taushetsplikt rammer enhver form for brudd på taushetsplikt.

I kapittel 12 foreslås det et bedre vern av offentlige tjenestepersoner. Det foreslås bl.a. nye straffebud om grov vold, grove trusler og grovt skadeverk mot offentlige tjenestepersoner, minstestraft for bruk av skytevåpen mv. mot politiet og vern av tjenestevåpen.

I kapittel 14 foreslås det at korrupsjonsbestemmelsene i større grad får anvendelse på korrupsjon begått i utlandet.

Kapittel 16 omhandler begrensninger i siviles medvirkningsansvar ved brudd på militær straffelov.

Det er disse kapitlene som er til behandling i dag. Jeg har den glede å meddele at det er en omforent komitéinnstilling på nesten samtlige punkter, med unntak av noe divergerende syn under kapittel 12.

Til kapittel 12 er det et mindretallsforslag fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, som vil gå noe lenger hva gjelder minstestraft ved skyting mot politiet eller andre offentlige tjenestepersoner som utøver politimyndighet. Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ønsker en minstestraft på tre år, som var i tråd med høringsen, og som er i motsetning til forslaget til regjeringen, som er på ett år.

Videre har komiteen på to punkter valgt å stramme litt opp. Komiteen mener når det gjelder forslaget til forsterket vern for offentlige tjenestepersoner mot skadeverk og gjengjeldelser, at «rettsstridig adferd» også bør tas inn i loven. Komiteen står samlet om dette og legger frem forslag om endringer.

Vi strammer også opp det som gjelder grov og uaktsom vold mv. mot offentlige tjenestepersoner.

Komiteen er også samstemt om at vi må bedre identitetsskjermingen av politiet. SV velger å fremme et forslag om det, mens den øvrige komiteen viser til at dette arbeidet må regjeringen jobbe videre med.

For øvrig er det en stort sett samlet komité som står bak dagens tekst. Jeg takker komiteen for et godt samarbeid.

Jeg tar opp det forslaget Fremskrittspartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Peter Frølich (H) [10:05:43]: Denne proposisjonen er en liten bukett av ulike viktige saker. I forbindelse med koronautbruddet ble det stor usikkerhet om hva vi kunne rekke å behandle før sommeren, men jeg er veldig glad for at komiteen tok det steget at de delte opp proposisjonen, slik at vi fikk på plass viktige bestemmelser. Jeg synes spesielt at beskyttelse av offentlig tjenesteperson er viktig å få på plass før Stortinget går inn i sommeren.

Så har vi gjort enkelte av bestemmelsene enda sterkere, bl.a. ved å kriminalisere grov uaktsom vold mot offentlig tjenestemann. Vi har også sendt et veldig tydelig signal for tiden framover om at vi ønsker et sterkere vern av polititjenestepersoners identitet.

Jeg synes dette er et godt eksempel på konstruktivt lovarbeid i dette huset – godt samarbeid mellom hø-

ringsinstanser, partiene og departementet. Det har vært enighet om det aller meste i proposisjonen, men jeg har lyst til å knytte noen få kommentarer til punktet om minstestraft.

Det at Høyre går inn for det opprinnelige forslaget på ett år og ikke tre år, som er et alternativt forslag, må ikke forveksles med svakhet eller unnfalighet i møte med denne type kriminalitet. Jeg har lyst til å være tindrende klar: Vi har en klar forventning om strenge straffereaksjoner i møte med vold og trusler mot offentlig tjenesteperson. Dette er de som på vegne av oss alle står i første linje for å få samfunnet til å gå rundt, og de fortjener en sterk beskyttelse av/i loven.

Vår holdning til minstestraft er mer et spørsmål om prinsipper, lovteknikk og tillit til dommernes dømmekraft. Vi er heldige som har noen av de sterkeste og mest uavhengige dommerne i verden. Politikken skal selvfølgelig legge rammer for hvilket straffenivå vi skal ha i Norge, men vi bør også være litt varsomme med å legge for sterke bånd på dommerskjønnet. Vi må unngå at vi får et regelverk som gjør at vi ikke får sammenheng i lovverket.

I en ganske forståelig iver etter å øke straffene, som har vært helt nødvendig, har vi som lovgivere ofte tydd til minstestraft som et virkemiddel. Det kan definitivt ha vært nødvendig i en tid da dommerne ikke var flinke nok til å oppfatte de politiske signalene som ble sendt fra denne salen, men bruken må etter hvert modereres litt. Vi ser etter hvert at det gir noen uheldige utslag, hvor ganske ulike tilfeller blir dømt altfor likt. Det bør vi prøve å unngå. Men rettsanvendere skal ikke være i tvil om at som den klare hovedregelen – og nå tror jeg at jeg snakker på vegne av et bredt flertall i denne salen – skal brudd på straffeloven § 155, som vi vedtar i dag, straffes strengt.

Jan Böhler (A) [10:09:08]: Det var fint å få denne proposisjonen fra departementet, hvor det er tatt tak i mange saker som til dels har ligget lenge. Det handler ikke bare om anmodningsvedtak fra Stortinget, men også om henvendelser fra Riksadvokaten og Politidirektoratet osv. som følges opp. Det er bra at det omsider kom, med en ny statsråd, og vi ser fram til å behandle alle de andre delene.

I forbindelse med det vi nå i dag behandler på Stortinget, hadde Arbeiderpartiet tre punkter hvor forslag var sendt ut på høring fra departementet, men ikke fulgt opp i proposisjonen. Det gjelder det som både saksordføreren og representanten Frølich har vært inne på, om rettsstridig atferd, som handler om å dekke alle sider ved mulig sjikanering, trakassering av politiet og andre tjenestemenn, og det handler om grov uaktsom vold. På to av de punktene er det enighet i komiteen. På det tredje punktet, om skyting mot politiet og minstestraft for det,

er det også enighet i komiteen, som Frølich skisserer, om at det skal markeres veldig sterkt fra Stortinget at det er totalt uakseptabelt. Det er jo sjelden at vi går inn for en minstestraft, men det gjør vi i det tilfellet, fordi det skal være preventivt, og det skal gis et veldig sterkt signal.

Så gjelder det nivået på minstestraften. Jeg har i mange år fulgt med på gjengmiljøer, ungdomskriminelle miljøer i Oslo, hvor det dessverre er mye våpen – etter hvert mer og mer kniver og macheter, men dessverre også stor tilgang på skytevåpen. Da vi fikk denne saken, diskuterte jeg med ordenssjefen i Oslo om vi husket noe tilfelle hvor disse miljøene har skutt på politiet, og ingen av oss husket det, selv om vi har fulgt med på det i mange år. Nå skal ikke jeg gi en sikker statistikk, om det ikke er et eller annet tilfelle, men vi må være klar over – jeg kjenner jo disse miljøene på forskjellige måter – at det er noe som anses som absolutt utillatelig og det helt utenkelige å gjøre. Når politiet kommer, og politiet er klare, da gir man seg, og man skyter ikke mot politiet. Det er veldig viktig for oss å huske på at den absolutt utenkelige tingen å gjøre, å skyte på politiet – slik skal vi ikke ha det i Norge. Som han sa det: Hadde det vært skyting mot politiet, da ville vi vært ille ute, da ville vi vært i et annet land.

Så poenget vårt med å foreslå tre års minstestraft er ikke nødvendigvis å drive noen konkurranse i å gå høyest, men det er å markere det utenkelige i dette og at i det hele tatt å begynne å operere i den banen, skal være helt umulig selv for hardbarkede gjengmedlemmer, sånn som det har vært til nå. Det er det at det inntrykket skal festne seg som ligger bak tankegangen om tre års minstestraft, som også var det opprinnelige forslaget fra departementet, og som har støtte fra viktige høringsinstanser.

Jenny Klinge (Sp) [10:12:49]: Eg viser først til saksordfører Amundsens utgreiing om bakgrunnen for saka og kva for delar av proposisjonen som blir behandla i dag.

Senterpartiet er einig med Høgre, Venstre og Sosialistisk Venstreparti når vi uttrykkjer skepsis til endra minstestraft knytt til § 155 i straffelova om vald eller trussel mot offentleg tenestemann. Senterpartiet meiner at bruk av minstestraft legg band på den moglegheit domarane har til å utøve skjøn, og at det fører til at handlingar med ulik straffverdigeheit kan bli dømde likt.

Vi er einig med departementet i vurderinga om å halde fram med dagens minstestraft på 1 år framfor det alternative forslaget om 3 år. Dette handlar ikkje om at vi tek vald og truslar mot offentleg tenestemann mindre alvorleg enn dei partia som er for ei høgare minstestraft, men om at vi meiner det må vere mogleg å differensiere meir mellom ulike saker av ulike alvorgrad.

Representanten Frølich gjorde godt greie for kvifor høgare minstestraft kan vere uheldig, sjølv om ein ønsker strengare straffar for handlingar som fortener det.

Politifolk har ein krevjande og viktig jobb i samfunnet. Skjerming av identiteten til politifolk er eit ønske som har vore ytra frå m.a. Politiets Fellesforbund. Andre omsyn, som eksempelvis offentlegheit, kontradiksjon, omsyn til tiltalte osv., bør også vurderast nøye før ei slik ordning blir innført. Senterpartiet er positiv til å gjere ei vurdering av om ein skal skjerme identiteten til politifolk. Samtidig meiner vi at ei eventuell skjerming av identiteten må sest i samheng med den nye straffeprosesslova som er under arbeid.

Petter Eide (SV) [10:14:44]: Vi behandlar nå et forslag som det stort sett er betydelig enighet om. Det er en samlet komité som i all hovedsak står bak disse forslagene. Samtidig skjuler det seg kanskje en liten uenighet i forståelsen av, og også i måten man skal forebygge på, spesielt det som omhandles under kapittel 12, det som går på beskyttelse av politiet, spesielt mot skyting eller grov vold. Der legger komiteens flertall seg på den linje at den beste måten å beskytte politiet på her, er å se på straffereaksjonene. Det er litt der hvor Jan Bøhler avsluttet: Det handler om straffereaksjoner.

Fra SVs side er vi opptatt av at skyting og vold mot politiet ikke bare kan forhindres gjennom å se på økte straffereaksjoner. Vi er nødt til å se på dette litt i en helhet. Vi er i en situasjon i Norge hvor det faktisk er svært lite skyting mot politiet, selv om det er, som Bøhler sier, en del våpen blant en del utøvere der ute. Men vi er opptatt av at en av de beste måtene vi kan sikre politiet mot vold og skyting på er nettopp at vi har et politi som er svært godt trent i å løse sine oppgaver uten bruk av våpen – et politi som er dyktige forhandlere, og som ikke senker terskelen for bruk av våpen.

Vi ser også en utvikling i andre land: Det er nettopp den type politi som i større grad løser oppgaver med våpen – oppgaver som de tidligere har løst uten våpen – som det blir skutt mer mot, og det er den type politi som også har økt risiko for at noen vil forsøke å frarøve dem våpen.

Så helt vesentlig i dette perspektivet er at vi hele tiden sikrer at det norske politiet bruker minst mulig våpen. I det perspektivet beklager jeg at dette stortingsflertallet de siste årene stadig har økt politiets fullmakter til å bruke våpen. Det blir litt rart at man ønsker å beskytte politiet mot å bli skutt på, når man samtidig har åpnet opp for at politiet legger mer opp til å løse sine oppgaver ved hjelp av våpen. Så her er det en uenighet i forståelsen av hvordan dette skal løses. Fra SVs side har vi hele tiden kjempet mot at politiet skal ha flere fullmakter til å benytte våpen. Vi vil at politiet skal løse oppgavene sine

i størst mulig grad uten våpen. Vi tror også det gir politiet den beste beskyttelsen mot at de ikke skal bli skutt på og heller ikke skal bli frarøvet våpen.

Jeg tar opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Petter Eide har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Monica Mæland [10:17:48]: Jeg er glad for at regjeringens forslag til endringer har fått bred støtte i justiskomiteen. Så har mindretallet på bare noen punkter noen materielle innvendinger.

Proposisjonen følger, slik vi har hørt, opp en rekke anmodningsvedtak og enkelte handlingsplaner, i tillegg til utilsiktede konsekvenser ved ikrafttredelsen av straffeloven 2005. Forslagene som følges opp i denne runden, er for det meste i den siste kategorien, men det er viktig å få gjennomført disse endringene. Av hensyn til tillit til identitetsbevis bør det f.eks. være straffbart å utgi seg for å være vedkommende et identitetsbevis er utferdiget til, selv om denne samtykker i bruken. Tilsvarende er det viktig at straffetrusselen for brudd på taushetsplikten dekker enhver form for brudd på den taushetsplikten en selv har. Det foreslås også gode presiseringer og anvendelsesområder for straffelovens korrupsjonsbestemmelser og for siviles medvirkningsansvar ved brudd på militær straffelov.

De største endringene som behandles i dag, gjelder forslag om bedre vern av tjenestepersoner. Personer som ivaretar viktige offentlige oppdrag, bør ha et godt vern, og de foreslåtte endringene vil bidra til å gi en bedre og mer helhetlig beskyttelse. Det gjelder f.eks. bestemmelsene om straff og fratagelse av tjenestevåpen og om bedre vern av brann- og redningspersonell som yter innsats i oppdrag. Et praktisk bidrag gir også tilføyelsen om at det er straffbart å gjengjelde en tjenestehandling med vold, trusler e.l. Slike handlinger kan – foruten å påvirke framtidige sakers utfall – påvirke tjenestepersoners vilje og evne til å stå i sin stilling.

Det foreslås også et nytt straffebud om skyting mot politiet. Slike handlinger er veldig alvorlige og utsetter både politiet og publikum for fare. Det er også et angrep på den offentlige interessen i at politiet skal kunne utøve sitt samfunnsoppdrag om å bevare ro og orden. På lang sikt kan slike handlinger bidra til å bryte ned respekten for myndigheten som politiet representerer i sin gjerning. Det er derfor viktig med en tydelig reaksjon i disse tilfellene og behov for å skjerpe straffene der det ikke kan bevises drapsforsett.

En samlet justiskomite er enig i at øvre strafferamme bør være ti år. Så har mindretallet i komiteen foreslått en minstestraft på tre år, i motsetning til regjeringens forslag på ett år. Jeg er enig i at straffen i normaltillfellene bør være på mer enn tre år, og det er understreket

tydelig i proposisjonen. Men straffebudet rammer mange og ulike situasjoner, også f.eks. skremselsskudd som ikke er rettet mot noens person. Derfor mener jeg det er riktig, som også komitéflertallet går inn for, at minstestrafen settes til ett år. Jeg er glad for at Stortinget tar seg tid til å behandle disse lovforslagene på tross av spesielle omstendigheter, og så kommer vi tilbake med de resterende forslagene på et senere tidspunkt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:21:14]: Jeg så bare et behov for å kommentere det som kanskje er en litt spesiell situasjon, at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet sammen representerer et mindretall i denne salen. Det skjer ikke hver dag. Det gjelder en viktig del av proposisjonen og kanskje det viktigste enkeltpunktet hvor det er uenighet mellom partiene. Jeg tar for gitt at signalene fra dem som ikke ønsker en minstestraft på tre år, ikke handler om at man ikke tar dette på det største alvor. Men for Fremskrittspartiet er det viktig å gå enda lenger og å understreke sammen med Arbeiderpartiet at vi ønsker at minstestrafen skal være tre år.

Det er basert på at politiet som statens legitime maktmonopol må gis alle muligheter til å kunne utøve sitt samfunnsansvar på en god måte. Da må de ha den beskyttelsen i lovverket som vi mener kan ivaretas enda bedre ved å ha en minstestraft på tre år. Det handler om politiets respekt og autoritet.

Uenigheten her går nok først og fremst langs linjer som handler om bruken av minstestraft som sådan. Fremskrittspartiets standpunkt er at vi mener dette er ganske viktig, og vi har lyttet til både Riksadvokaten, Norges Politilederslag og Politiets Fellesforbund, som går inn for en minstestraft på tre år. Det er veldig tydelige signaler til dem som har skoene på, at vi i disse to partiene, med et mindretall i denne salen, velger å gå et stykke lenger og be om en minstestraft på tre år.

Jeg konstaterer at denne delen av proposisjonen i det alt overveiende er gjenstand for stor enighet blant alle komiteens medlemmer. Det lover godt, for dette er for så vidt viktige saker, særlig det som handler om å ivareta offentlige tjenestepersoner, politiet. Det er viktig og bra at vi får det på plass nå før sommeren, som flere har vært inne på i innlegg her i dag. Det handler altså om å gi politiet den respekten, den autoriteten, den beskyttelsen og det vernet de trenger for å utøve sitt særdeles viktige samfunnsoppdrag på vegne av staten og oss alle.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:24:03]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (oppnevning av nemnd-

medlemmer til Utlendingsnemnda) (Innst. 323 L (2019–2020), jf. Prop. 50 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor del fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Trellevik (H) [10:24:47] (ordfører for saka): Denne saka handlar i all hovudsak om at myndigheita til å utnemna nemndsmedlemmer i Utlendingsnemnda skal overførast frå Kongen i statsråd til det departementet som har hovudansvaret for utlendingsforvaltninga. I dag er det Justis- og beredskapsdepartementet.

Vidare vert det føreslått at Justis- og beredskapsdepartementet og Utanriksdepartementet ikkje lenger skal føreslå kandidatar til verv som nemndsmedlemer. Dette ansvaret vert føreslått overført til fylkesmennene og Samfunnsviterne. Det vert såleis fleire ulike og uavhengige organisasjonar som no kan føreslå kandidatar.

Proposisjonen inneheld òg forslag om å lovfesta nokre heilt grunnleggjande vilkår for å kunne verta utnemnd som nemndsmedlem, som at den som vert utnemnd, må ha tilstrekkelege norskkunnskapar og vera personleg eigna. Under høyringa i Stortinget var det likevel fleire som meinte at det måtte stillast krav om faglege kvalifikasjonar for å kunne verta utnemnt. Høgre meiner at når det no er ei rekkje ulike organisasjonar som kan føreslå kandidatar, vil dei ha moglegheit til å føreslå kandidatar som desse organisasjonane meiner nettopp har den rette kompetansen. Slik sett vil ønsket om mangfald og kompetanse blant likemenn verta teke godt vare på. Og tilliten vert teken vare på ved at oppgåva til departementet i praksis vert avgrensa til å gjennomgå kva kandidatar som vert føreslåtte, og gjera ein føremålstenleg kontroll av at desse følgjer dei heilt grunnleggjande krava til å verta nemndsmedlemer.

I tillegg er det òg relevant å merka seg at tilsette i departementa og praktiserande advokatar ikkje lenger skal kunne verta oppnemnde som nemndsmedlemer, nettopp for å sørgja for den tilliten og det sjølvstendet i nemnda som fleire er ute etter.

Framstegspartiet, Arbeidarpartiet og SV har eigne forslag som dei sikkert vil greia ut om sjølve, men det er ein samla komité som står bak innstillinga.

Masud Gharahkhani (A) [10:27:08]: Arbeiderpartiet støtter at myndigheten til å oppnevne nemndsmedlemmer til UNE overføres til ansvarlig departement for

utlendingsforvaltningen, at myndigheten til å foreslå kandidater overføres til fylkesmennene og Samfunnsvitene, at ansatte i departementer ikke kan være nemndsmedlemmer, at det skal være åpenhet om de kandidatene som er foreslått i prosessen ved oppnevning av nemndsmedlemmer, og at det stilles krav om tilstrekkelige norskkunnskaper og personlig egnethet for nemndsmedlemmer.

Vi registrerer selvfølgelig tilbakemeldingene i høringsprosessen. Vi mener disse endringene bidrar til en kvalitetssikring av habilitet som er helt avgjørende. Det skal ikke være noen politiske tilknytninger. Vi mener endringene bidrar til åpenhet, som er nødvendig fordi nemndsmedlemmer må ta tunge valg som avgjør menneskers skjebne. Da må også norskkunnskaper og personlig egnethet være på plass.

Vi mener også at Samfunnsvitene, Juristforbundet og de humanitære organisasjoner som jobber med asylsøkere og flyktninger, skal gis muligheten til å foreslå kandidater til nemndene. Dette vil bidra til den nødvendige balansen og fagligheten som trengs.

Det vi ikke er fornøyd med, er at vi fortsatt venter på den lenge varslede gjennomgangen av rettssikkerheten som følge av de mange utvalg som har påpekt viktigheten av rettssikkerhet i asylsaker. I 2018 fremmet Kristelig Folkeparti selv et Dokument 8-forslag om rettssikkerhet for barn. Også da ble det vist til en gjennomgang. Arbeiderpartiet mener manglende rettssikkerhet i asylsaksbehandlingen kan få svært alvorlige og fatale konsekvenser for de enkeltmenneskene disse sakene gjelder. Vi vil understreke at norsk lovverk, forvaltning og praksis skal ivareta de rettigheter og forpliktelser Norge har i henhold til internasjonale konvensjoner. Derfor fremmer vi følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av klageordningen på utlendingsfeltet med en forventning om at dette innebærer bedre rettssikkerhet for asylsøkere, herunder økt bruk av kontradiksjon og muntlighet i klageordningen.»

Herved tar jeg opp Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Da har representanten Masud Gharahkhani tatt opp det forslaget han refererte.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:29:28]: Fremskrittspartiet slutter seg til endringene i proposisjonen fra regjeringen. Vi tror ikke at disse endringene kommer til å ha stor betydning for selve behandlingen av sakene, men det vil være en enklere ordning å administrere, og det er bra.

I motsetning til Arbeiderpartiet ønsker Fremskrittspartiet å gå i motsatt retning når det kommer til rettssikkerhet og ankemuligheter for asylsøkere spesielt. Vi mener at når man først har opppe en slik sak, burde man gått

lenger i å gjøre nødvendige endringer. Vi vet jo i dag at asylsøkere har en mye større rettssikkerhet og flere særordninger enn en vanlig innbygger har i møte med offentlig forvaltning. Det er grunn til å tro – vi vet også fra tidligere saker – at det skjer en lang rekke feil i disse sakene, og hvis vi ser på alle feil som blir avdekket i ettertid, er det helt utvilsomt at disse feilene i all hovedsak blir gjort i favør av asylsøkere og andre som søker opphold i Norge. Det sier noe om at mulighetene for å få opphold i Norge på feil grunnlag er for gode. Dermed foreslår Fremskrittspartiet i denne saken å innskrenke muligheten til å komme med stadige omgjøringsbegjæringer.

Det er blitt sånn at det som egentlig skulle være en snever sikkerhetsventil, nå utgjør om lag halvparten av saksporføljen til UNE, og da har den snevre sikkerhetsventilen blitt mer en standard som ikke fungerer etter hensikten. Når vi også vet at en del av disse omgjøringsbegjæringer kan utsette iverksettelse av utvisning, fungerer ikke dette etter hensikten.

Vi mener også at rettshjelpsordninger bør være på lik linje med det alle andre innbyggere har. Dermed fremmer vi også et forslag om å fjerne alle særordninger med fri rettshjelp for asylsøkere, eller alle som søker opphold i utlendingssaker.

Med det tar jeg opp forslagene fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Da har representanten Jon Engen-Helgheim tatt opp de forslagene han refererte til.

Karin Andersen (SV) [10:32:12] (komiteens leder): Asylsaker handler om liv og død. Når man sier at man vil gå i motsatt retning av økt rettssikkerhet, bl.a. det som ble sagt nå av Fremskrittspartiet, og det Arbeiderpartiet sier, blir jeg ganske sjokkert over at noe slikt kan bli sagt fra Stortingets talerstol, at man ønsker å svekke rettssikkerheten i så alvorlige saker som dette.

Det tror jeg ikke regjeringen vil. Allikevel vil ikke SV støtte dette forslaget fordi vi mener det på ingen måte retter opp det rettssikkerhetsproblemet som er i UNE. Det har blitt godt dokumentert gjennom diverse utvalg som har påpekt problemene i utlendingsforvaltningen, og særlig i UNE. Derfor har vi et forslag om å sikre full kontradiksjon i disse sakene, og at man sikrer personlig frammøte. Det er det utvalgene har foreslått, og det foreslår vi. Vi kommer subsidiært til å støtte Arbeiderpartiets forslag, som er en vagere formulering på disse feltene.

Høringen i Stortinget viste at det heller ikke var noen tilslutning i sivilsamfunnet til disse endringene, og man påpekte at dette ikke er en kvalitetsforbedring som monner vesentlig.

Utlendingsforvaltningen er veldig komplisert. Det er vanskelig rettsanvendelse i disse sakene. Det er behov for å ha god kunnskap om landsituasjonen i verden, og å ha f.eks. tros- og livssynkompetanse og kompetanse

innenfor kjønnsidentitet og seksuell orientering. Flere rapporter viser at Norge heller ikke har håndtert sakene om konvertitter på en trygg måte. Det har vært gjort for mange feil i dette systemet, det viser Advokatforeningens rettshjelpsdugnad. I de sakene som ble tatt til retten, ble veldig mange saker endret, og det viser at dette systemet ikke er godt nok.

Derfor har vi fremmet forslag både om bedre opplæring for dagens nemndmedlemmer når det gjelder asyl- og utlendingsrett og landinformasjon, som det er veldig viktig at man kan, generell synsing skal ikke utøves der, om at man må ha kompetansekrav, og om at det opprettes et innstillingsråd for å oppnevne disse medlemmene.

Asylrett er vanskelig. Det skal ikke være en kamparena for aktivistene på noen av sidene i asyl- og flyktningspolitikken. Derfor ønsker vi å gå i denne faglige retningen med kvalitetssikring og ser ikke at dette forslaget fra regjeringen styrker det vesentlig.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Monica Mæland [10:35:41]: Jeg er glad for at komiteen støtter regjeringens forslag til lovendringer. Endringene vil gi en forenklet og mer hensiktsmessig ordning for oppnevning av nemndmedlemmer.

Så har jeg merket meg at SV og enkelte av høringsinstansene mener det bør stilles særskilte kompetansekrav til nemndmedlemmer i UNE. Jeg mener det ikke er grunn til å gjøre noen endringer i dagens utgangspunkt om at nemndmedlemmer i Utlendingsnemnda skal være lekfolk. De samme argumentene som ligger til grunn for at vi har lekfolk som meddommere i domstolen, taler også for å bevare lekmannsordningen i Utlendingsnemnda. Lekfolk er gode representanter for den alminnelige rettsbevissthet, og mange av de vurderingene som skal foretas, krever sunn fornuft og livserfaring snarere enn juridisk kunnskap eller annen fagkunnskap.

Det er også slik at Utlendingsnemnda har et eget opplegg for opplæring av nye nemndmedlemmer, og jeg vil ikke anbefale at verken storting eller regjering detaljstyrer hvordan opplæringen skal være, og hva som er hensiktsmessig for at lekmedlemmene skal kunne utøve vervet sitt på en god måte.

Så merker jeg meg at flere er opptatt av andre sider ved Utlendingsnemnda enn det lovforslaget egentlig gjelder. Jeg tror at alle erkjenner at Utlendingsnemnda har et krevende oppdrag, og det er sånn sett naturlig at det er oppmerksomhet knyttet til nemndas virksomhet. Utlendingsnemnda håndterer saker som ofte reiser vanskelige faglige spørsmål, og står i mange saker overfor et uklart bevisbilde. Ikke minst er det et kjennetegn ved

enkeltsaker som Utlendingsnemnda behandler, at de ofte vekker sterke følelser og offentlig debatt.

Som komiteen er kjent med, framgår det av Granvolden-plattformen at regjeringen vil se på flere punkter når det gjelder saksbehandlingen i Utlendingsnemnda. Siktemålet var egentlig at et samlet høringsnotat om dette skulle bli ferdigstilt denne våren. Arbeidet har blitt noe forsinket som følge av koronasituasjonen, men flere av de spørsmål som medlemmer av komiteen tar opp, er noe av det departementet vil komme tilbake til i det planlagte høringsnotatet. Vi vil i den forbindelse legge vekt på at det er viktig med god balanse mellom hensynet til rettssikkerhet, effektivitet og legitimitet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Masud Gharahkhani (A) [10:38:11]: De endringene som regjeringen foreslår, støtter vi fra Arbeiderpartiets side. Vi mener det er ryddig å gjøre de endringene. Men det er ikke unaturlig at hver gang vi diskuterer disse sakene, kommer det en diskusjon om rettssikkerheten, for det har vært mange utvalg som har påpekt at det må gjøres endringer, altså mer kontradiksjon og muntlighet. Hver gang har regjeringen sagt at den jobber med en gjennomgang. Det er en utålmodighet rundt når denne gjennomgangen kommer. Kan statsråden gi oss en framdriftsplan på dette?

Statsråd Monica Mæland [10:38:42]: Det er riktig at det er behov for forbedringer i enkelte sider ved Utlendingsnemndas virksomhet, men siden det ble nevnt av representanten Karin Andersen at det var et grunnleggende rettssikkerhetsproblem, vil jeg bare si at det er jeg helt uenig i. Det treffes forvaltningsvedtak – dette er ikke en særdomstol – som belyses, man har kontradiksjon, og man har regler for muntlighet. Men vi kan gjøre forbedringer. Vårt mål var å få levert det denne våren. Vi har hatt veldig mange andre saker å stri med, særlig etter 13. mars, hvor vi fikk ansvar for å lede koronasituasjonen, men vårt mål er at vi skal få dette fram før sommeren, hvis det er mulig.

Karin Andersen (SV) [10:39:37]: Utvalgene som har utredet dette, har påpekt at det er et rettssikkerhetsproblem. Advokatforeningens dugnad har vist at det er for mange saker som blir omgjort når man får advokat hjelp og saken blir tatt til retten. I tillegg er det nå også kommet opp saker der utlendingsforvaltningen har praktisert lovverket feil, slik at mennesker som har kommet til Norge uten å ha riktige papirer, har blitt dømt uriktig. Det betyr at her har vi et rettssikkerhetsproblem i systemet. Så spørsmålet mitt er da: Når regjeringen nå sier at den skal ha denne gjennomgangen, er det med siktemål om å styrke rettssikkerheten, eller,

slik som Fremskrittspartiet ønsker, å svekke rettssikkerheten i asylsaker?

Statsråd Monica Mæland [10:40:34]: Bare først, for det ble fremmet en påstand, som jeg også hørte professor Andenæs fremme i forbindelse med Nav-saken, man sammenlignet den med utlendingsforvaltningen: Jeg er helt uenig i den vurderingen, bare så det er sagt. Det er jo ofte sånn i juss at man kan ha flere meninger, men det er altså ikke fastslått det representanten sier, i hvert fall har ikke jeg fått noen sånne saker på mitt bord.

Regjeringens mål er å følge opp Granavolden-plattformen. Det er det vi ønsker å gjøre, og det handler først og fremst om å styrke rettssikkerheten i enkeltsaker, knyttet bl.a. til konvertitter, som vi skal komme tilbake til.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:41:27]: Det blir jo litt debatt om noe av det som saken egentlig ikke handler om – det er helt riktig påpekt av statsråden. Men dette er såpass viktige saker, og det er ganske sprikende syn i salen, som man kan registrere.

Når det gjelder rettssikkerhet rundt asylsøknader, tror jeg alle er enig i at den skal være god, og det skal være riktig. Men hvis man har ordninger som er for gode i asylsøkeres favør, f.eks. at man kan anke dette inn for mange ganger, kan det få et utfall som er galt. Vi har tidligere erfaring med flere hundre saker, vi hadde vel tusen saker, som ble satt på vent, hvor folk hadde fått statsborgerskap på feil grunnlag på grunn av at man i en eller annen fase har gitt feil opplysninger – i de aller fleste tilfeller. Jeg lurer på om statsråden, når vi vet at så mange saker har blitt behandlet på feil grunnlag, har gjort seg opp noen mening om de fleste sakene der det begås feil, går i søkerens favør, eller om de går i søkerens ufavør.

Statsråd Monica Mæland [10:42:35]: Jeg tror det ville være helt feil av meg med grunnlag i mine tre måneder på feltet å spekulere om antall saker som går i den ene eller den andres favør. Vi må forsøke å ha et system som gjør at man får de riktige avgjørelsene. Dette er vanskelige saker. Jeg har selv – riktignok fra gamle dager – erfaring fra det å være asyladvokat. Det er klart at det er mange og vanskelige spørsmål knyttet til bevis og knyttet til mange sider av sakene. Men jeg opplever at Norge har et veldig godt system, og vi forsøker å behandle dette så riktig vi kan med at man får fri retts hjelp når man kommer til muntlig asylintervju, man følger skikkelig saksbehandling, og man har kontradiksjon når det er usikkerhet. Men det kan gjøres forbedringer både den ene og den andre veien. Jeg er opptatt av å ha en balanse og av å ha kontroll på dette feltet, slik at de som har krav på beskyttelse, faktisk får det. Det er det som er viktig for oss.

Presidenten: Replikkordskiftet er med det omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [10:43:51]: Det er veldig alvorlig hvis folk blir dømt på feil grunnlag. Det er det i alle saker, også når avgjørelser får et feil utfall. Det som er problematisk, særlig i disse sakene, er at det kan bli veldig fatalt, sånn som det ble sagt. Det er beviselig saker der utlendinger som har kommet til Norge med falske papirer, har blitt dømt for det, sjøl om det er feil. Det ligger et representantforslag i Stortinget til behandling om å ta opp de sakene. Det er et problem jeg håper justisministeren kunne vært interessert i, for ingen bør være fornøyd med at det blir gjort feil i disse sakene.

Så sammenlikner justisministeren disse nemndmedlemmene med lekmannsordningen i vanlige domstoler. I vanlige domstoler er det full kontradiksjon. Der er det personlig frammøte. Der er de tingene på plass, som SV foreslår skal være på plass også i disse sakene. Det er ganske stor forskjell på mange av disse sakene, som omfatter inngående kunnskap om rettsstilstanden og sikkerhetssituasjonen i fjerntliggende land som vi har lite informasjon om, og som ikke handler om folkevett, men om konkret kunnskap om situasjonen er farlig eller ikke. Det handler om vurderingen av hvor sikkert det er for mennesker som f.eks. er konvertitter, som er homofile, eller som har politisk forfølgelse som hovedgrunnlag, hvordan det blir behandlet, og hvordan situasjonen forandrer seg i de ulike land på ulike tidspunkt. Dette er veldig komplisert og ikke allmennkunnskap i det hele tatt.

Derfor stusser jeg over at man mener at én dags informasjon for nye nemndmedlemmer er tilstrekkelig. Jeg hadde aldri våget å sitte som nemndmedlem hvis jeg fikk så lite opplæring, for dette er viktige saker. Det er derfor jeg mener at det vi har sett til nå, at aktivister på begge sider blir utnevnt som nemndmedlemmer, og der Utlendingsnemnda blir en arena for politisk dragkamp om ulike synspunkt i asylpolitikken, er feil. Det skal være en rettsinstans som skal avgjøre saken ut fra saklige, faglige og lovmessige argumenter, og også med full kunnskap om situasjonen i det landet vedkommende søker beskyttelse fra. Så jeg håper regjeringen kommer med en mer utfyllende sak enn det det nå ligger an til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:47:03]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim, Siv Jensen, Sylvi Listhaug og Helge

André Njåstad om tiltak for kontroll på grensen ved en ny migrantstrøm til Norge (Innst. 336 L (2019–2020), jf. Dokument 8:82 LS (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Trellevik (H) [10:47:53] (ordfører for saka): Forslagsstillarane viser i forslaget til at dette tidlegare har vore fremja for Stortinget.

I 2015 opplevde Europa ei historisk stor tilstrøyming av flyktningar og andre migrantar. Det vart registrert over 1,8 millionar grensepasseringar over Europas yttergrense i 2015, og det vart registrert over 1,3 millionar asylsøknader i Europa. Migrasjonen førte til store utfordringar i Noreg og i Europa, og både Schengen- og Dublin-samarbeidet vart sett under eit betydeleg press.

I dag er situasjonen heilt annleis. Migrasjonspresset mot Europa er redusert, men det er likevel viktig å følgja situasjonen tett og nøye. Som følge av den generelt usikre situasjonen i verda er det stor risiko for auka tilstrøyming av migrantar og asylsøkjjarar. Regjeringa sender difor i desse dagar på høyring eit forslag om ein beredskapssnorm. Dette er viktig å få på plass dersom situasjonen fort skulle endra seg og vera årsak til situasjonar der vi ser at innkomsttalet kan gje store samfunnsutfordringar.

Regjeringa styrer etter Granavolden-plattformen, som forslagsstillarane også har vore med på å vedta, og eg er trygg på at dersom situasjonen skulle tilseia det, og regjeringa finn det nødvendig å fremja dei til dels inngripande forslaga som forslagsstillarane føreslår, vil nok Høgre kunna støtta det – slik me tidlegare har gjort.

Innstillinga frå komiteen er at representantforslaget ikkje vert vedteke, og alle partia, utanom Framstegspartiet, står bak innstillinga.

Masud Gharakhani (A) [10:50:00]: Arbeiderpartiet ønsker en rettferdig og forutsigbar flyktningpolitikk, og i en verden der 70 millioner mennesker er på flukt og 30 millioner er anerkjent som flyktninger, er vi nødt til å stille oss selv spørsmålet om hva som er den beste og mest rettferdige flyktningpolitikken. Det er på den måten vi kan stille opp for flest mulig av de mest sårbare flyktningene i verden.

Migrasjonskrisen i 2015/2016 viste oss at asylpolitikken er inhuman, urettferdig og ikke bærekraftig – inhuman fordi den forutsetter denne dødsveien over Mid-

delhavet, urettferdig fordi flyktninger i nærområder der generasjoner går tapt, blir glemt, og ikke bærekraftig fordi asylinstituttet er på bristepunktet.

Det ble brukt store ressurser på å returnere dem som ikke hadde rett på beskyttelse, ressurser som kunne vært brukt på dem med beskyttelsesbehov. Derfor har Arbeiderpartiet utarbeidet en helhetlig asyl- og flyktningpolitikk, der vi prioriterer kvoteflyktninger og en forpliktende innsats for nærområdene gjennom en solidaritetspott – en pott som i tillegg til det humanitære, nødhjelp, skal bidra til å støtte mottakerlandene og de millioner av flyktninger som bor der ved å gi mennesker på flukt muligheten til arbeid og til å kunne skape et verdig liv. Dette er den mest rettferdige flyktningpolitikken. På den måten kan vi hjelpe flere av dem som trenger det mest.

I motsetning til Høyre og Fremskrittspartiet er vi ikke for kvoteflyktninger én dag og vil skrote hele ordningen dagen etter. Vi holder fast på at kvoteflyktninger er hovedsporet. Det handler om troverdighet. Det er ikke troverdig å si at vi skal hjelpe dem der de er, og neste dag kutte i kvoteflyktninger og bistand, slik Fremskrittspartiet har tatt til orde for, og som er partiets historie i disse sakene. Forslaget fra Fremskrittspartiet mangler troverdighet og riktige løsninger.

Fremskrittspartiet har nå glemt at de har hatt ansvar for norsk innvandringspolitikk i seks år uten å løfte en finger for å inngå slike tredjelandsavtaler. Troverdighet er viktig dersom man ønsker å inngå avtaler med andre land, både for å gjøre flyktningpolitikken mer rettferdig og for å sikre kontroll ved grensene. Det er ikke noen migrasjonskrise i dag, men det kan komme i nær framtid, og da trenger vi en helhetlig flyktningpolitikk. Dette forslaget gir ikke det.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:52:31]: Innlegget fra Arbeiderpartiet var som vanlig godt. De har en god inngang på hva som er riktig i asylpolitikken. Det som er synd, er at de akkurat har gått inn for å hente 500 asylsøkere fra Moria og dermed går stikk imot det innlegget vi nå hørte.

Er det noe asylkrisen i 2015 lærte oss, er det viktigheten av å være forberedt. Da 31 145 migranter og asylsøkere sprenget både asylrekorder og mottakssystemet i 2015, hadde vi ikke regelverket på plass.

Akkurat nå er vi i en bølgedal når det gjelder asylansøknader, men ingen vet hvor lenge dette kommer til å vare. Det er nå vi må få på plass et regelverk som gir oss tilstrekkelig kontroll over grensene våre i en krise. Om vi venter til grensene på nytt åpnes eller at andre uforutsette hendelser igjen fører til en enorm asyltilstrømning, er det for sent.

Jeg tror det er stadig flere partier og enkeltrepresentanter som begynner å se hvor dysfunksjonelt dagens asylsystem er. Forslagene som fremmes i dag, er i all hovedsak de samme som Fremskrittspartiet fremmet sammen med Høyre i regjering. Fremskrittspartiet skulle gjerne gått mye lenger. Vi mener at asylsystemet i seg selv fører til menneskesmugling, nød og urettferdighet.

Asylordningen lokker flere ut i lidelse og nød enn den redder, og det er ikke urimelig å forvente at Høyre fortsatt står for den politikken de tidligere har fremmet i regjering, og ikke har gjort knefall for asylaktivister, Kristelig Folkeparti og Venstre. Jeg håper også vi har andre partier i salen som ser viktigheten av å få kontroll på asylsystemet før krisen igjen er over oss.

Det er merkelig at flertallet i denne salen så behovet for å være forberedt i 2015 og bl.a. innførte instruksjonsmyndighet over UNE, men så fort faren var over og krisen var på tilbakegang, ønsket stortingsflertallet – med Arbeiderpartiet i spissen – igjen å bli uforberedt ved å fjerne instruksjonsmyndigheten over UNE. Dette er en uansvarlig framgangsmåte.

Justisminister Monica Mæland hevdet for noen dager siden at regjeringen arbeider med enkelte av forslagene som nå fremmes, eksempelvis å gjeninnføre skillet mellom konvensjonsflyktninger og asylsøkere, som ble fjernet av Stoltenberg-regjeringen. I så fall bør det være uproblematisk å stemme for dette i salen i dag. Disse forslagene er allerede utredet og framsatt tidligere av Høyre og Fremskrittspartiet i regjering, og både lovforarbeid og prosess er grundig kvalitetssikret.

Det ville være trist om denne saken også skulle ende som en ny Moria-sak, der Høyre først inntar et fornuftig og ansvarlig standpunkt og siden gjør knefall for Kristelig Folkeparti og Venstres liberale innvandringspolitikk.

Jeg vil ta opp forslagene Fremskrittspartiet fremmer.

Presidenten: Representanten Jon Engen-Helgheim har tatt opp de forslagene han refererte til.

Heidi Greni (Sp) [10:55:43]: Etter situasjonen vi opplevde i 2015, med enormt høye ankomsttall av asylsøkere til Europa og Norge, ble det vedtatt en rekke nødvendige innstramminger i norsk asylpolitikk. I dag er situasjonen en helt annen enn den var i 2015. I 2015 var det i gjennomsnitt 2 600 personer som søkte asyl i Norge hver måned, mens det i 2016 og årene etterpå har vært under 250 per måned. Disse tallene gjelder asylsøkere som kommer til Norge, og omfatter ikke relokaliserte og overføringsflyktninger.

Med de siste månedenes koronasituasjon har ankomsttallene vært betydelig lavere enn dette. De første ukene etter nedstengning kom det under ti asylsøkere til

Norge per uke. Situasjonen er med andre ord en helt annen i dag enn den var i 2015 og i 2016.

Et av argumentene til forslagsstillerne er at Tyrkias president 27. februar 2020 varslet at landet ikke lenger ville holde flyktninger tilbake fra grensene mot Europa, og at det er en grunn til å innføre innstrammings tiltak i Norge nå. I tiden etter Tyrkias varsel er det imidlertid ikke registrert økte forflytninger over grensen mellom Tyrkia og Hellas, selv om situasjonen i grenseområdene en periode har vært ustabil. Ettersom det allerede er gjennomført flere innstrammings tiltak i utlendingsloven de siste årene og situasjonen ikke tilsier at det er noe umiddelbart behov for nye tiltak nå, støtter ikke Senterpartiet forslagene i representantforslaget.

Er det noe Stortinget har vist stor velvilje og kapasitet til denne våren, er det evnen til å handle raskt når situasjonen krever det. Både regjeringen og Stortinget har måttet behandle store saker utrolig kjapt. I 2015 var situasjonen en ganske annen. Da opplevde vi stor tilstrømming av migranter til Europa og Norge, og regjeringen brukte unødige lang tid før den reagerte. Det fikk store konsekvenser på bl.a. Storskog. Det var Stortinget som etter hvert måtte ta ansvar ved å vedta asylforliket.

Vi må unngå at en slik situasjon gjentas. Senterpartiet mener det er viktig at regjeringen følger situasjonen knyttet til migrasjon nøye, og at den kommer raskt tilbake til Stortinget med nye tiltak dersom situasjonen krever det. Senterpartiet vil i så fall bidra til en rask saksbehandling, og det har jeg tiltro til at resten av Stortinget også vil gjøre.

Karin Andersen (SV) [10:58:41] (komiteens leder): Det er helt legitimt for et land å ville ha kontroll på grensene. Det er også helt legitimt og riktig å diskutere systemer for hvordan vi skal håndtere asyl- og flyktningstrømmer. Det som ikke er legitimt, er å diskutere det som om det er forsøket på å hjelpe folk i nød som er dysfunksjonelt, og at det ikke er krigen og forfølgelsen i seg sjøl som gjør dette dysfunksjonelt. Det vil det alltid være. Det er umulig å gjøre krig forutsigbar. Hadde det enda vært så vel at det hadde vært mulig å gjøre situasjonen sånn at vi visste på forhånd akkurat hvordan vi skulle håndtere den, og f.eks. hvor mange som ville bli flyktninger. Det er flere representanter her i salen som diskuterer dette som om det var sånn. Dessverre er det ikke sånn.

Hvor skal i så fall flyktningene gjøre av seg? Jeg registrerer at de fleste her mener at det er helt greit at et lite land som Libanon, med vel fire millioner innbyggere, skal ha en og en halv million flyktninger, og at det skal være helt greit bare de får litt penger fra andre land. Mens her hos oss ble det omtalt som en stor krise da det kom litt over 30 000. Ja, det ble vanskelig, og det var jo

fordi regjeringen satt passiv. SV ba om krisemøte i Stortinget i august, Røde Kors satte krisestab, mens regjeringen presterte til og med å legge fram et budsjett i oktober med kutt på disse områdene – i en situasjon som var kritisk.

Så ja, det er behov for å gå gjennom beredskapsbestemmelsene, og det er det så vidt jeg vet en høring om nå. Jeg håper stortingsflertallet nå ikke tas av den samme panikken som i 2015, da de ble med på innstramninger som hemmer integreringen. Alle er interessert i at man ikke skal ta imot asylsøkere eller flyktninger som ikke har grunnlag for det. Det er alle enige om. Men det vi gjør i sånne situasjoner, kan ikke bidra til å hemme integreringen, og det var noe av problemet med forslagene som ble vedtatt av et flertall, bortsett fra av SV og Miljøpartiet De Grønne, den gangen.

Det er viktig at vi har systemer som kan håndtere store svingninger, men de må gjennomgås på en saklig og rolig måte, sånn at vi ivaretar rettssikkerheten og at enkeltsaker ikke blir politisert, som de ble under flyktningkrisen, da man hadde instruksjonsmyndighet over UNE. Jeg er veldig glad for at Stortinget fjernet den.

Vi avviser selvfølgelig dette forslaget. Vi avviser ikke å gå inn i diskusjoner om eventuelle beredskapsbestemmelser, men de må være hensiktsmessige og ivareta rettssikkerheten. Det er viktig, for dette er saker som krever en høy grad av rettssikkerhet, og Norge bør være et land som ivaretar det.

Statsråd Monica Mæland [11:02:05]: I 2015 opplevde Europa en historisk tilstrømning av flyktninger og andre migranter. Tall fra Eurostat viste at det ble registrert over 1,3 millioner asylsøknader i Europa. I Norge ble det registrert i overkant av 31 000 asylsøknader. Migrasjonssituasjonen førte til store utfordringer for Norge og Europa, og både Schengen- og Dublin-samarbeidet ble satt under betydelig press.

For å håndtere asylkrisen fremmet regjeringen i 2016 en rekke innstramningstiltak for Stortinget. Forslagsstillerne ønsker at de forslagene som ble nedstemt, nå skal tas opp igjen og innføres. For meg blir det avgjørende om det er behov for å innføre tiltakene på det nåværende tidspunkt.

Når vi sammenligner migrasjonsbildet i dag med ankomsttallene fra 2015, er det åpenbart at dagens situasjon er en helt annen. Ankomsttallene til Norge og Europa er i dag veldig lave. Antall asylsøkere til Norge har stort sett ligget på under ti siden mars/april. Når det er sagt, vil jeg understreke at Norge følger utviklingen på grensen mot Tyrkia nøye. Etter at Tyrkias president 27. februar i år varslet at landet ikke lenger ville holde flyktninger tilbake fra grensen mot Europa, har det over tid ikke blitt registrert noen økte forflytninger over

grensen mellom Tyrkia og Hellas, selv om situasjonen i grenseområdene i en periode har vært ustabil. Tyrkisk grensevakt patruljerer farvannene som blir brukt til irregulære overfarter, og avskjærer i stor grad disse.

Jeg ser per nå ikke at det er nødvendig å gjeninnføre de til dels inngripende innstramningstiltakene som forslagsstillerne foreslår, og som regjeringen foreslo som følge av den veldig spesielle migrasjonssituasjonen vi hadde i 2015. Regjeringen vil følge utviklingen tett, og vi fremmer de forslag vi finner nødvendig for Stortinget, dersom det er behov for det. Jeg nevner i den sammenheng at vi nylig har sendt på høring et forslag om ny beredskapshjemmel for å begrense store asylankomster. Dersom en slik situasjon oppstår, kan vi begynne å gi asylsøkere som har behov for beskyttelse, men som ikke er konvensjonsflyktninger, en tillatelse på mindre gunstige vilkår enn ellers.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Masud Gharahkhani (A) [11:04:42]: I dette forslaget tar Fremskrittspartiet også opp initiativ til tredjelandavtaler. Det er verdt å merke seg at i løpet av seks år i regjering klarte ikke Fremskrittspartiet å få på plass slike avtaler. Det jeg da ikke snakker om, er returavtaler eller avtaler Europa har med Tyrkia. Norge har jo ikke en direkte avtale med Tyrkia, og heller ikke med enkeltland, der man kan henvisse asylsøkere som kommer til norsk grense, til trygge tredjeland utenfor Schengen uten å realitetsbehandle asylsøknaden deres.

Jeg vet at statsråden ikke kan svare på hva Fremskrittspartiet drev med i regjering, det tror jeg ikke Fremskrittspartiet klarer selv engang. Det jeg ønsker å stille spørsmål om, er hva regjeringen egentlig har gjort, og om regjeringen har tatt initiativ til slike avtaler. Om ja – hvorfor har det ikke da kommet på plass slike avtaler?

Statsråd Monica Mæland [11:05:34]: Jeg kan, som representanten sier, ikke svare for hva de før meg har gjort. Fra jeg kom inn i departementet 24. januar, har ikke situasjonen vært slik at vi har forhandlet fram denne typen avtaler. Vi har jo hatt et Europa og en verden som har vært rammet av korona, med stengte grenser og stengte luftrom, der dette arbeidet rett og slett ikke har vært mulig å prioritere.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [11:06:09]: Jeg kan forsikre om at Fremskrittspartiet da vi satt i regjering, jobbet for slike avtaler. Det er mulig å få til slike avtaler, og Arbeiderpartiet bør bestemme seg for om de er for slike tredjelandavtaler.

Men det var ikke det jeg tok replikk for. Det ble nevnt i innlegget fra statsråden noe om behovet for å innføre til dels inngripende tiltak. Det var da flyktning-

krisen var på hell, at man ønsket å innføre dette sist. Det denne våren har lært oss, er at det er aller best å være forberedt når noe skjer. Det å komme på etterskudd fordi man ikke klarer å forutse alt, er krevende, og når vi har den erfaringen vi har, burde man jo bruke en rolig periode til å forberede seg til neste bølge, som de aller fleste eksperter mener vil komme.

Da lurer jeg veldig på: Hva er det som er grunnen til at regjeringen ønsker å vente til det er for sent, til krisen står på døren, før man ønsker å iverksette tiltak som man vet må til i en slik situasjon?

Statsråd Monica Mæland [11:07:15]: Jeg er helt enig i at det er viktig å være forberedt, selv om Stortinget jo de siste månedene har vist at de gjerne kan jobbe både raskt og grundig når det er nødvendig. Det er veldig bra.

Det er jo slik at regjeringen i sin tid fremmet disse forslagene, men den fikk ikke flertall i Stortinget. Det flertallet har ikke endret seg, og etter at denne saken ble nedstemt i Stortinget, samlet fire partier seg på Granavolden med den erfaringen man hadde fra 2015, og ble enige om en plattform. Den plattformen er det regjeringen styrer på.

Karin Andersen (SV) [11:08:02]: Asyl- og flyktningpolitikken handler jo om forhold på en måte utenfor vår kontroll og er veldig uforutsigbar, selvfølgelig, særlig for dem det gjelder, men også for land rundt. Da har jo verden laget et skjørt nettverk av sivilisasjon, som er FN's konvensjoner og hvordan vi skal håndtere slike situasjoner. Det er viktig at land som Norge, spesielt nå som vi ønsker sete i Sikkerhetsrådet, slår ring om denne veldig svake veven av sivilisasjon som dette er, og følger FN både når det gjelder å ta imot kvoteflyktninger og det systemet, og også når det gjelder fortolkningen av asylretten, f.eks. dette med retur til tredjeland, altså at man ikke har videre retur til forfølgelse osv. Kan statsråden forsikre om at de endringene som kan komme fra regjeringen på dette området, holder seg innenfor disse bestemmelsene?

Statsråd Monica Mæland [11:09:09]: Jeg er ikke helt sikker på om jeg skjønner spørsmålet, for svaret på det er at ja, selvsagt, vi forholder oss til internasjonale konvensjoner. Vi forholder oss til asylretten. Vi returnerer til trygge tredjeland. Det er en del av Dublin-forordningen, som representanten selvsagt kjenner godt. Hvis man kommer fra et trygt tredjeland, har man ikke krav på å få behandlet asylsøknaden sin her. Da skal man tilbake til det tredjelandet og få den behandlet der.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [11:09:48]: Det er kort tid i en sånn replikkveksling. Problemet her er jo definisjonen av hva som er «et trygt tredjeland». Det er det som er hele saken hvis man returnerer. Det ble jo gjort hasteendringer i utlendingsloven som fjernet f.eks. det som sto der før, nemlig at du måtte ha mulighet til å søke asyl i det landet du ble returnert til. Det fjernet stortingsflertallet høsten 2015 over en helg, uten høring, uten behandling i det hele tatt. Det mente FN var i strid med forpliktelsene, likeens som de mente at det er i strid med våre forpliktelser å fjerne rimelighetsvilkåret, som også flertallet har gjort. Det er Norge det eneste landet som har gjort, og er det eneste landet i Europa som returnerer familier til internflukt i Kabul f.eks. Det er grunnen til at jeg stiller disse spørsmålene. For når man skal returnere til et tredjeland, handler det ikke bare om at man i det landet kanskje ikke blir forfulgt for det man har gjort, men at man også kan risikere at det landet returnerer til et tredjeland som forfølger deg.

Grunnen til at dette ble veldig aktuelt under flyktningkrisen sist, var at EMK hadde dømt Russland for å ha returnert asylsøkere til Syria og Assads regime. Allikevel mente altså flertallet her at det var greit å returnere syrere til Russland uten asylbehandling her. Så har jo mange av de sakene måttet bli behandlet i ettertid.

Det er derfor jeg er veldig obs på dette nå når man skal lage beredskapsbestemmelser, som jeg er enig i at man må ha, for man kan ha behov for å ha noen andre bestemmelser i krisetider. Men da må man holde seg klart innenfor retten, for det er fatalt hvis man gjør feil, slik som det ble sagt i forrige debatt. Det er også viktig at man ikke faller i den fella at man ved de endringene man gjør, hemmer integreringen. Det er det man gjør hvis man f.eks. nekter folk å få lov å være sammen med familien sin. Jeg tror egentlig alle burde skjønne at det er vanskelig å samle hodet sitt om integrering og språkopplæring og slike ting hvis du er redd for ikke å få lov til å være sammen med barna dine eller ektefellen din.

Jeg frykter at vi er i den fella om igjen, og at det er det som kommer til å skje: at det ikke er tiltak for å hindre noen som ikke trenger beskyttelse, men at man prøver en sånn skremmepolitikk for at her skal det være så vondt og vanskelig å komme, for her får du ikke lov til å være sammen med familien din, og at det skal skremme vekk også dem som er reelle asylsøkere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:12:47]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven mv. (utlevering av opplysninger til politiet mv.) (Innst. 335 L (2019–2020), jf. Prop. 54 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [11:13:33] (ordfører for saken): Justis- og beredskapsdepartementet foreslår endringer i utlendingsloven som åpner for at utlendingsmyndighetene kan utlevere opplysninger til politiet til flere formål enn etter gjeldende rett. Det foreslås for det første en hjemmel for utlevering av opplysninger som er nødvendige for politiets oppgaver etter utlendingsloven. Etter forslaget vil utlendingsmyndighetene ha både rett og plikt til å utlevere opplysninger som er nødvendige for disse formålene.

Videre foreslås det at nærmere angitte opplysningskategorier kan utleveres til politimessige formål og kvalitetskontroll av politiets registre. I tillegg foreslås det at også andre opplysninger kan utleveres dersom det er nødvendig til forebygging og etterforskning av brudd på utlendingsloven, eller andre lovbrudd som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder. Det foreslås en egen regulering av utlevering av ansiktsfoto i utlendingsloven § 100, som i det alt vesentlige åpner for utlevering til samme formål som etter passloven § 8 a.

I proposisjonen foreslås det i tillegg endringer i passloven. Formålet med endringene er å sikre adgangen til gjensidig kontroll mellom pass- og ID-kort-registrene ved behandling av søknader om nye pass og nasjonale ID-kort. I tillegg foreslås det å lovfeste at det er valgfritt for den enkelte innehaver om ID-kortene skal utstedes med reiserett. Begrepsbruken i de to lovene foreslås også tilpasset EUs personvernforordning.

Til slutt foreslås det endringer i straffeprosessloven, som innebærer at hjemmelen for å kreve politiattest for ansettelse i påtalemyndigheten harmoniseres med den tilsvarende bestemmelsen i politiloven § 18. Det foreslås også justeringer i hjemmelen for å kreve politiattest for ansettelse mv. i Gjenopptakelseskommissjonen. Komiteen mener det er viktig at myndighetene har nødvendige og klare hjemler for en effektiv håndhevelse av

gjeldende lovverk, og komiteen slutter seg i all hovedsak til de foreslåtte endringene.

SV har et forslag om at utlevering av opplysninger ikke kan skje i form av direkte søk, og vil sikkert redegjøre for dette selv.

Masud Gharahkhani (A) [11:16:08]: Nå har saksordfører redegjort godt for hva forslagene innebærer. Fra Arbeiderpartiets side støtter vi forslagene om endringene i utlendingsloven.

Politiet har en svært viktig rolle som en del av en samlet utlendingsmyndighet i Norge, både i rollen som forvaltningsorgan for oppgavene på utlendingsfeltet som er tillagt politiet, og som organ med ansvar for kriminalitetsbekjempelse og samfunnssikkerhet. Vi vet f.eks. at politiet gjør en viktig jobb ved å vurdere identitet og samfunnssikkerhet knyttet til alle nye asylsøkere som kommer til Norge før sakene behandles av UDI. Politiet har også en rekke andre forvaltningsmessige oppgaver knyttet til sin rolle som utlendingsmyndighet, inkludert oppgaver knyttet til grense- og utlendingskontroll. Disse oppgavene har både et forvaltningsmessig og et polisært formål. I disse sammenhenger, der politiet opptrer helt eller delvis i rollen som utlendingsmyndighet, mener vi det er en selvfølge at politiet skal ha tilgang til alle relevante opplysninger som er registrert hos utlendingsmyndighetene. Når det meldes om at taushetsplikt likevel, i enkelte tilfeller, er til hinder for at disse opplysningene skal utleveres, er vi glad for at dette nå presiseres tydelig med denne lovendringen.

Det foreslås i denne proposisjonen at det skal åpnes for at politiet også i forbindelse med oppgaver som kun har politimessige formål, skal kunne få utlevert opplysninger fra utlendingsmyndighetene i større grad enn regelverket åpner opp for i dag. Det gjelder særlig opplysninger som er nødvendige for å avklare identitet og oppholdstatus i ulike sammenhenger.

Taushetsplikten er ikke noe vi tar lett på. Alle skal kunne være trygge på at loven gir oss nødvendig beskyttelse mot at sensitive personopplysninger kommer på avveie. Samtidig vil andre grunnleggende hensyn noen ganger tilsi at opplysninger kan deles for andre formål enn det opplysningene opprinnelig var ment for. Politiets mulighet til å gjennomføre sine politimessige oppgaver på en god måte for å sikre oss trygghet og bekjempe kriminalitet, er et slikt hensyn. Vi vet også at det ofte er nær sammenheng mellom utlendingsmyndighetenes og politiets oppgaver, og at begge sider kan ha utbytte av tettere samarbeid og informasjonsutveksling. Vi støtter derfor forslaget om at det kan åpnes for større grad av utveksling av opplysninger mellom politiet og utlendingsmyndighetene enn det som er tilfellet etter dagens regelverk.

Ove Trellevik (H) [11:18:56]: Høgre meiner det er viktig at politiet har ein klar heimel for å nytta opplysningar dei treng, avhengig av kva rolle politiet opptre i. Politiet har behov for og bør så absolutt kunna nytta opplysningar frå utlendingsmyndigheitene sine register når politiet utfører oppgåva i eigenskap av å vera utlendingsmyndigheit, og at det vert rekna for å vera i samsvar med føremålet og soleis ikkje er eit uforholdsmessig inngrep overfor den enkelte.

Også i forbindelse med oppgåver som berre er knytte til politimessige forhold, er det behov for å utlevera opplysningar frå utlendingsmyndigheitene i større grad enn det regelverket opnar for i dag. Som fleire også har nemnt her, gjeld dette i særleg grad opplysningar som er nødvendige for å avklara både identitet og opphaldsstatus, og kanskje også i andre samanhengar. Høgre meiner derfor det er viktig at me også får på plass heimlar for desse behova.

I merknadane er det nokre parti som er veldig opptekne av personvernkonsekvensar i desse samanhengane her. Det er sjølvsagt veldig viktig, men i sjølve høyringsnotatet om endringar i straffeprosesslova om personvernkonsekvensar er det ikkje eksplisitt kommentert, nettopp fordi det vert rekna for å vera veldig avgrensande. Dette er også kommentert i proposisjonen på bakgrunn av Kommunal- og moderniseringsdepartementets merknadar i høyringa. Så det er etter mi meining all grunn til å støtta denne proposisjonen.

Heidi Greni (Sp) [11:20:44]: I proposisjonen foreslås det en rekke endringer som kan bidra til bedre informasjonsdeling mellom ulike statlige etater, og som forhåpentligvis kan bidra til mindre byråkrati og økt effektivitet. Det er noe som Senterpartiet er sterke forkjempere for. Jeg kommer ikke til å gå inn på alle forslagene enkeltvis, men vil kort redegjøre for noen prinsipper som har vært viktige for Senterpartiet ved behandling av denne saken.

For det første må personopplysninger behandles aktsomt. Det må ikke hentes ut flere opplysninger enn det som er nødvendig. Utlevering etter endringene i denne proposisjonen må skje etter gode rutiner for behandling av personopplysninger. Senterpartiet har i innstillingen sammen med Arbeiderpartiet og SV etterlyst en tydeligere vurdering av personvernkonsekvensene. Disse vurderingene må være helt sentrale ved utarbeidelse av rutiner og forskrifter i forbindelse med lovendringen som nå gjøres.

Noen av høyringsinstansene har etterspurt med hvilke løsninger utlevering av disse opplysningene skal foregå. Senterpartiet forutsetter sammen med resten av komiteen at politiet og UDI sammen finner de mest hen-

siktsmessige løsningene, og at de samtidig ivaretar behovet for effektivitet og personvern.

Enkelte av endringene er bare presisering av praksis eller intensjonen med lovverket. Det gjelder tilgang til pass- og ID-kortregistrene for å sikre at saksbehandlere ved politiets søkersteder for pass og ID-kort, og utenriksstasjonenes søkersteder for pass, har tilgang til ID-kortregistre ved behandling av søknad om pass og ID-kort. Endringene som nå vedtas, var også intensjonen da passloven og ID-kortloven ble endret.

Endringen i ID-kortloven om valgfri reiserett er en endring som baserer seg på sunn fornuft. Personer som av ulike grunner ikke kan få eller ikke ønsker reiserett, eller som vet at de kan bli nektet reiserett hvis en slik søknad fremmes, skal kunne søke direkte om ID-kort uten reiserett. Det er en fornuftig endring som forhåpentligvis kan fjerne unødvendig byråkrati.

Til slutt vil jeg igjen understreke at hensynet til personvern må ivaretas, og at det ikke må hentes ut flere opplysninger enn det som er nødvendig.

Karin Andersen (SV) [11:23:19] (komiteens leder): Jeg vil først si at jeg håper dette betyr at ID-kortløsningen kommer snart, for den har vi virkelig ventet på lenge. SV mener, i likhet med både regjeringen og flertallet, at det er viktig at politiet har de verktøy de trenger for å oppfylle sitt samfunnsmessige formål. Vi er imot at lov hjemmelen skal gjelde i saker der det handler om utlendingsloven, men der det gjelder bekjempelse av kriminalitet, har vi sagt ja til at politiet kan foreta slike direkte søk.

Det er bare én paragraf vi går imot. Det gjør vi fordi Datatilsynet har hatt prinsipiell kritikk mot dette, og det er vårt organ for å fortelle oss når datasikkerheten ikke er godt nok ivaretatt. Det har å gjøre med summen av alle disse opplysningene som går på kryss og tvers og overalt. Vi er alle enige om at vi forutsetter at dette skal foretas på riktig måte, og at personvernet skal ivaretas osv., men det er etter hvert ganske uoverskuelig å sikre at det faktisk skjer, og at man ikke bruker opplysningene til et annet formål enn det opplysningene har blitt innhentet til. Det har Stortinget vedtatt, men hvordan det skal kunne ivaretas med så mange hjemler som gis etter hvert, er veldig vanskelig å overskue.

Vi har i merknad skrevet at UDI i sitt høyringsvar var negative til at politiet skulle gjøre søk i deres databaser, og at de mente det praktisk ville være ugjennomførbart å gjøre det. De henviste til at det burde skje ved økt bruk av eksisterende elektroniske samhandlingsløsninger. Det kunne være interessant å høre hvorfor statsråden mener UDI tar feil i denne saken, om at det i disse sakene ikke kunne la seg løse på den måten.

Da vil jeg ta opp forslaget fra SV som står i innstillingen, som handler om § 84 a fjerde ledd. Der ønsker vi at politiet skal kunne få tilgang på opplysninger, men når de anmoder om det, og at de må begrunne det særskilt og ikke foreta direkte søk i de sakene som handler om utlendingsloven. Når det gjelder bekjempelse av kriminalitet, er vi enig i at der kan politiet foreta direktesøk.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Monica Mæland [11:26:23]: Takk til komiteen for støtte til å behandle bl.a. endringer i utlendingsloven som gir utvidete hjemler for å utlevere opplysninger fra utlendingsmyndighetene til politiet, og for at komiteen i all hovedsak har sluttet seg til forslaget i proposisjonen.

Politiet har behov for opplysninger fra utlendingsmyndighetene til en rekke formål. Utvidete og klare hjemler for når opplysninger kan utleveres, er støttet av både politiet og utlendingsmyndighetene.

Til politiets oppgaver etter utlendingsloven gis det både en rett og en plikt til å utlevere nødvendige opplysninger. For utlevering til andre formål gis det mulighet, men ikke noen plikt til å utlevere opplysninger.

Forslaget åpner for at utlevering til politiets oppgaver etter utlendingsloven og til politimessige formål kan skje i form av direkte søk. Forslaget innebærer ikke et krav om å kunne søke direkte. Det vil være opp til UDI som behandlingsansvarlig å vurdere om denne utleveringsmetoden skal benyttes. Dersom de tekniske løsningene eller andre forhold ikke kan sikre at UDI kan oppfylle sine plikter etter personvernforordningen, vil utlevering ikke kunne skje i form av direkte søk.

Det er likevel ønskelig med en mest mulig hensiktsmessig og effektiv utlevering av opplysninger, innenfor lovforslagets rammer. Det forutsettes derfor at politiet og UDI sammen finner løsninger som ivaretar dette behovet, og at det etableres gode og enhetlige rutiner for utlevering.

De foreslåtte endringene i passloven og ID-kortloven er nødvendig som følge av arbeidet med nye pass og ID-kort. Alle som har uttalt seg om forslagene, har støttet endringene. Endringene i straffeprosessloven tilpasser hjemlene for krav om politiattest for ansettelse i påtalemyndigheten med de som gjelder for ansettelse i politiet. Det er ikke grunn til at det skal være ulike regler for disse områdene. I tillegg gjøres det tilsvarende endringer for Gjenopptakelseskommisjonen etter innspill i høringen.

Forslaget om endringer i hjemlene for krav om politiattest har begrensede personvernkonsekvenser. Dette er nærmere omtalt i proposisjonen, på bakgrunn av inn-

spillene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin Andersen (SV) [11:28:47]: Statsråden sa i sitt innlegg nå at det er opp til politiet og UDI å finne praktiske løsninger å gjøre dette på. Jeg har gått gjennom høringsuttalelsene til denne loven, der UDI veldig klart sier at de er negative til direkte søk, og at det vil være praktisk ugjennomførbart. De sier også at utlevering av opplysninger til politiets formål heller burde skje ved økt bruk av eksisterende elektroniske samhandlingsløsninger. Da er det litt rart hvordan man tenker seg at et slikt direkte søk skal kunne foregå, hvis etaten sjøl sier det ikke er praktisk mulig.

Statsråd Monica Mæland [11:29:40]: Dette handler om hvilke løsninger man har nå, og hvilke løsninger man kan få på plass. Vi er opptatt av å imøtekomme politiets ønske om direkte søk, hvis det lar seg gjøre. Men det forutsetter at de to etatene snakker sammen og finner gode løsninger. Det er jo ikke uvanlig at man har ulike synspunkt i en sånn høring, men vi finner dette hensiktsmessig og effektivt, hvis det lar seg gjøre. Og det har vi tatt forbehold om.

Karin Andersen (SV) [11:30:09]: Men praktisk ikke gjennomførbart er ikke et synspunkt, det er et faktum. Så spørsmålet er: Er det gjennomførbart eller er det ikke?

Statsråd Monica Mæland [11:30:24]: Ja, vår oppfatning er at det vil være praktisk gjennomførbart, hvis man finner løsninger – det fordrer jo at man jobber med løsninger for å gjøre det gjennomførbart. Det er vår oppfatning at vi ber om en lovhjemmel som lar seg gjennomføre – for å være tydelig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:30:46]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov) (Innst. 322 L (2019–2020), jf. Prop. 81 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter inn-

legg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Trellevik (H) [11:31:29] (ordfører for saka): Proposisjonen som me no behandlar, inneheld forslag om at reglane om internkontroll i ei rekkje sektorlovlar vert oppheva eller endra. Dette er soleis ei oppfølging av den nye kommuneloven av 22. juni 2018 nr. 83, som inneheld ei ny internkontrollføresegn. Stortinget vedtok at krav om internkontroll med kommuneplikter skal vera regulert heilskapleg og samla i ein ny kommunelov i staden for i dei ulike sektorlovane. Det betyr at føresegnene om internkontroll i fleire sektorlovlar vert oppheva.

Som ein del av særlovgjennomgangen har også aktuelle forskrifter vorte gjennomgått, og desse vert kort omtala i lovproposisjonen for å gje eit heilskapleg bilde.

Ansvar for internkontrollen ligg hos leiinga i kommunen, dvs. eit overordna ansvar hos kommunestyret og eit gjennomføringsansvar hos kommunedirektøren.

Kommunelovens nye internkontrollregel skal erstatta føresegnene i særlovgevinga om internkontroll retta mot pliktene til kommunesektoren. Føremålet er å gje ei betre, meir heilskapleg og samla regulering av internkontrollen for kommunane. Med lik regulering for ulike sektorar er målet at det skal verta lettare å ta eit meir heilskapleg grep om internkontrollen i kommunen, og at internkontrollen kan verta styrkt gjennom eit meir målretta internkontrollarbeid. Målet for god internkontroll som ein del av den samla styringa og leiinga av kommunen er å levera gode tenester som er innanfor krav fastsett i lovar og forskrifter.

Komiteen viser til at det i Prop. 96 L for 2019–2020 er føreslått ei rekkje endringar i lov om utdanning. Det er bl.a. føreslått fleire endringar i barnehagelovens føresegner om tilsyn. I innstillinga frå kommunalkomiteen til proposisjonen som vert behandla i dag, er det føreslått å setja inn ei tilvising i gjeldande barnehagelov til kommunens internkontrollplikt etter kommuneloven. For å sikra at det endelege lovvedtaket vert korrekt, vil tilvisinga til kommuneloven verta teken inn i forslaget til lovvedtak i innstillinga til Prop. 96 L for 2019–2020.

Det er berre SV som har eigne merknader og forslag i denne saka, som dei sikkert vil gjera greie for sjølve.

Morten Wold hadde her overtatt over presidentplassen.

Karin Andersen (SV) [11:34:26] (komiteens leder): SV slutter seg til alle endringsforslagene, bortsett fra ett. Det handler om sosialtjenesteloven. Både Statens helsetilsyn og Arbeids- og velferdsdirektoratet, i tillegg til Oslo kommune, har bedt om at internkontrollbestem-

melsen fortsatt står i denne loven. Det er nok fordi dette handler om en lov som skal beskytte de aller mest vanskeligstilte, og at det er viktig at det fortsatt står i loven. Så får vi se på erfaringene framover.

Denne saken handler om at kommunene skal ha gode systemer for internkontroll, og at det skal være et gjennomgående system med god sikkerhet. Vi er veldig opptatt av at man får det på plass. Selvfølgelig kan det også spare mye tid og byråkrati når man har en veldig systematisk tilnærming til dette. Så er det viktig at man følger opp de funnene man har når man kontrollerer ting. Der tror jeg det er mye å hente mange steder, både i statlig og i kommunal virksomhet, slik at det faktisk blir et resultat av de internkontrollene som gjøres, at det fører til praktisk endring, og at lokalpolitikerne får god kjennskap til hva som framkommer.

Vi har en merknad som viser til behovet for å utvikle mer tillitsbaserte systemer enn i dag, i daglig drift i kommunesektoren og i statlig virksomhet. Noen ganger krasjer jo alle disse hensynene litt – mellom hvor langt ned skal man gå i detaljregulering, i kontroll og i tilsyn og behovet for faglig å kunne innrette tjenester og det man gjør i praksis, på en fornuftig og tillitsbasert måte.

Vi har valgt å påpeke at det er viktig og avgjørende for ansatte og brukere å ha adgang til kanaler hvor de kan varsle om kritikkverdige forhold og lovbrudd, at det som skjer der, blir fanget opp av internkontrollen, og at politikerne får kjennskap til dette. Det tror jeg er det eneste som kan bidra til at man får bedre systemer, og at man avdekker feil som skjer.

Når det gjelder private barnehager, gjentar vi behovet for internkontroll ikke bare for at kontraktene innhold oppfylles, men også for å ha innsyn i pengestrømmen, for her vet vi at det flyter mye penger ut fra offentlig sektor og inn i private selskaper, utenom det som kalles utbytte.

Jeg varsler at SV vil stemme imot tilrådingens V, som gjelder sosialtjenesteloven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [11:37:53]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om utsettelse av riving av Y-blokka til Oslo tingrett har behandlet saken (Innst. 333 S (2019–2020), jf. Dokument 8:106 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Stein Erik Lauvås (A) [11:38:42] (ordfører for saken): Som det ble referert til, handler denne saken om et forslag om å utsette riving av Y-blokken til Oslo tingrett har behandlet saken.

En samlet komité vil minne om terrorhandlingene den 22. juli 2011 som krevde flere menneskeliv. Det er det som er det tragiske bakteppet for at regjeringskvartalet må gjenoppbygges, og at man i ettertid har hatt en bred debatt om sikkerhetsnivået i et nytt regjeringskvartal for å hindre at noe liknende skal skje på nytt.

Komiteen viser også samlet til at det har vært ført brede og åpne prosesser i planleggingen av nytt regjeringskvartal, og at det av åpenbare grunner har vært slik at ikke alle sikkerhetsvurderinger har blitt gjort offentlig kjent.

Komiteens flertall, med unntak av SV, viser til at KMD i 2017 har behandlet reguleringsplan for regjeringskvartalet og bl.a. konkludert med at Y-blokken må rives. Dette flertallet påpeker at rivingsvedtaket om Y-blokken har sin hovedbegrunnelse i de sikkerhetsmessige vurderingene som er gjort av en rekke faginstanser, slik som Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Politiets sikkerhetstjeneste, Politidirektoratet, Oslo politidistrikt og Forsvarsbygg ved Nasjonalt kompetansesenter for riving av bygg.

Komiteen viser også samlet til at vi behandlet noe av dette for et år siden, hvor komiteen understreket at «terroranslaget mot Norge den 22. juli 2011 gjorde det synlig at også Norge er utsatt for trusler og kan være et mål for terrorisme. Et trygt og sikkert regjeringskvartal må derfor være et hovedpremiss for utviklingen av kvartalet.»

Dette skrev en samlet komité da vi behandlet en sak om dette for et år siden.

Komiteens flertall, unntatt SV, viser også til svarbrev fra statsråden 25. mai 2020, hvor det bl.a. står at

«de sikkerhetsfaglige rådene [er] tydelige på at det ikke er mulig å la Y-blokken stå og benytte den til departementsvirksomhet. Det er heller ikke mulig å la deler av Y-blokken stå, det såkalte C-alternativet.»

Det er derfor flertallets innstilling at dette forslaget ikke vedtas, og så har SV egne merknader og forslag, som jeg antar at de vil redegjøre for senere.

Torill Eidsheim (H) [11:41:40]: Takk til saksordføreren for godt arbeid i ei krevjande sak.

Den karakteristiske Y-blokka i regjeringskvartalet har stor kulturhistorisk verdi. Ho symboliserer ein arki-tektonisk epoke, og ho inneheld to unike, integrerte kunstverk. Kunsten skal ein ta vare på, men bygningen må no vike.

Omsynet til sikkerheit veg her tyngst. Det vakre bygget er etter kvart kanskje landets mest omtalte og om-diskuterte bygg. Det har ikkje vore enkelt å vedta at dette bygget skulle rivast. Bak rivingsvedtaka ligg det fleire forhold. At Hammersborgtunnelen går under bygget, er nok det viktigaste. Basert på råd frå Statsbygg, Forsvarsbygg og andre som har vurdert sikkerheita, er den valde løysinga å senke Hammersborgtunnelen med 5 meter. Det er berre mogleg dersom Y-blokka blir riven, ifølgje Statsbygg.

Y-blokka sto ferdig i 1970. Ho er teikna av Erling Vik-sjø og utsmykka med relieff laga av Pablo Picasso og Carl Nesjar. 20 år seinare, i januar 1990, stod Hammersborg-tunnelen ferdig. Det er eigentleg ingen tunnel, men det er ein toløps betongkulvert, og det er denne kulverten Y-blokka kviler på taket til. Beresøylene som blokka kviler på, er støypte inn i veggene i den same kulverten. Sikkerheit er ikkje eit tema som er eigna for omfattande offentleg diskusjon. Men det er ingen djupt bevart løyndom at dei tronge plassforholda som det er her, gjer det utfordrande å sikre bygget mot angrep frå undersida. Nye trasear for Hammersborgtunnelen har vore vurderte, og dei har blitt forkasta. Det er vanskelege grunnforhold. Det er tett busetnad, og fleire bygg står på gul liste over verneverdige bygg, bl.a. Trefoldighetskirken.

Svaret blei å senke Hammersborgtunnelen med 5 meter, og for å få det til må Y-blokka fjernast.

Å gjenreise regjeringskvartalet er eit stort, kostbart og komplisert prosjekt. Arbeidet med å byggje eit nytt, ope og grønt regjeringskvartal er i gang. Statsbygg skal sikre kunsten på bygget. Verka til Carl Nesjar og Pablo Picasso skal ein ta vare på og integrere i eit nytt regjeringskvartal.

Heidi Greni (Sp) [11:45:05]: Nå har det snart gått ni år siden terrorhandlingene 22. juli 2011, som rammet Norge på brutalt vis. Planleggingen av nytt regjeringskvartal har allerede pågått i en årrekke, og det er på tide at denne delen av gjenoppbyggingen kommer i gang på ordentlig.

Det har vært en bred debatt om hvilke løsninger som skal velges. Mange har utvist stort engasjement og ment at Y-blokka bør bevares. Det har jeg stor respekt for, samtidig som det er andre argumenter som har veid tyngre i denne behandlingen. Noe av det viktigste ved bygging av nytt regjeringskvartal er ivaretagelse av sikkerheten for å forhindre liknende tragedier i framtiden. En rekke faginstanser har vært involvert i de sikkerhets-

messige vurderingene som er gjort, bl.a. Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Politiets sikkerhetstjeneste, Politidirektoratet, Oslo politidistrikt og Forsvarsbygg ved Nasjonalt kompetansesenter for sikring av bygg. De sikkerhetsfaglige rådene er tydelige på at det ikke er mulig å la Y-blokka stå og benytte den til departementsvirksomhet. Det er heller ikke mulig å la deler av Y-blokka stå, det såkalte C-alternativet.

Av åpenbare grunner har deler av sikkerhetsvurderingen for nytt regjeringskvartal ikke blitt gjort offentlig, men hovedbegrunnelsen for rivingsvedtaket for Y-blokka er de sikkerhetsmessige vurderingene. Senterpartiet mener ivaretagelse av sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for bygging av nytt regjeringskvartal, og det er grunnen til at vi ikke støtter forslaget vi har til behandling her i dag. Det er samtidig viktig å understreke at Stortinget i tidligere behandlinger har gjort vedtak om å sikre kunsten i Y-blokka. Den skal ivaretas, og det er jeg grundig glad for.

I behandlingen av gjenoppbyggingen av regjeringskvartalet har Senterpartiet vært veldig skeptisk til den arealnormen som er brukt. Det skal ikke være egen kontor plass til alle, det skal være åpent kontorlandskap, og dette er noe som de ansatte er veldig skeptiske til. Undersøkelser viser at arbeidsro er viktig for effektivitet og for å få ned sykefravær. Ikke minst har vi nå i vår fått et nytt argument mot åpne kontorlandskap, nemlig smittevernproblematikken. Så dette er noe som må ses på igjen.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at vi savner et kostnadsestimert for nytt regjeringskvartal. Senterpartiet har i komitébehandlingen vært tydelige på at vi mener det må komme til Stortinget i god tid før byggestart for å sikre at Stortinget kan ha mulighet til å gjøre eventuelle endringer i prosjektet tidsnok til at en ikke risikerer forsinkelser.

Petter Eide (SV) [11:48:25]: Aller først: Jeg er veldig glad for at vi får debatten om Y-blokka opp i Stortinget, i all sin bredde, selv om debatten nå egentlig ikke handler så mye om for og imot Y-blokka, den handler om hvorvidt Stortinget skal instruere regjeringen om å ta en pause i rivingen. Det er det som er kjernen i debatten.

Debatten om Y-blokka har handlet om kulturminnebevaring på den ene siden kontra de sikkerhetsmessige argumentene på den andre siden, og det er viktig at vi anerkjenner argumentene fra begge disse sidene. Jeg skal ikke gå inn i alle teknikalitetene rundt dette nå, for det synes jeg har blitt belyst i saken, opp gjennom flere år faktisk, og også av noen av de foregående talerne.

Når SV tar opp denne saken, er det selvfølgelig ikke slik at vi ikke anerkjenner de sikkerhetsmessige argumentene i saken. Det gjør vi selvfølgelig, absolutt – slik

det også har kommet fram. Jeg er kanskje noe mer tvilende til 22. juli-henvisningene, for de bidrar til en slags moralsk stigmatisering av dem av oss som ønsker å bevare Y-blokka. Jeg vil veldig gjerne at vi diskuterer sikkerhet, men ikke nødvendigvis 22. juli og ofrene der.

Vi mener samtidig at kulturminneargumentene er så pass viktige at vi må lete etter løsninger som kan ivareta både kulturminneaspektene og sikkerheten. Det er mange fagfolk i debatten de siste årene som har ment at det finnes løsninger for dette.

Det er et veldig stort folkelig engasjement i denne saken, og det er definitivt også en av grunnene til at vi har valgt å ta den opp igjen i Stortinget. Det er mange som følger med på denne debatten i Stortinget akkurat nå. På NRK i dag tidlig ble denne saken sammenlignet med Alta-saken, av en kulturkommentator der, en beslutning som de fleste av oss i ettertid har angret på og nærmest skammet oss over.

Det har i Oslo de siste tiårene vært en slags jakt på moderne, teknisk fullkomne løsninger, at det har blitt prioritert foran det historiske og minneverdige i bygninger. Derfor er det også stor støtte i fagmiljøene til å bevare Y-blokka, nettopp fordi det inngår i en historisk kontekst av andre typer rivingsvedtak opp gjennom historien.

SV erkjenner at implementeringen av rivingen nå er lovlig, det er viktig for meg å få sagt. Det viser både tidligere vedtak i Stortinget og også tidligere domstolsbehandling, i april. Samtidig, selv om rivingen er lovlig, reiser den noen utfordringer fordi tingretten i august risikerer å behandle saken om lovligheten av vedtaket på et tidspunkt da bygningen ligger nede. Derfor handler denne saken om at vi ønsker at Stortinget skal be om at vi tar en pause i rivingen til tingretten i august får sagt sitt.

SV kommer til å tape denne voteringen i dag, men samtidig mener jeg vi kommer til å vinne. Vi kommer til å gå inn i historien som de som sto opp for en bygning som de fleste andre vil skamme seg over blir revet.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Petter Eide (SV) [11:51:37]: Ja, det skal jeg.

Presidenten: Da har representanten Petter Eide tatt opp SVs forslag i saken.

Ola Elvestuen (V) [11:51:52]: Jeg begynte dagen i dag med å gå bortom Y-blokka – igjen, som så mange ganger før – og den står der fortsatt, med den nydelige Y-en til Viksjø, som framhever Trefoldighetskirken og lager et tydelig skille mot Deichmanske bibliotek og med Picasso og Nesjars «Fiskerne», med innrammingen

foran Høyblokka i regjeringskvartalet, som gir et av de viktigste byrommene i Oslo.

Det å fjerne Y-blokka kommer til å bli sett på som et historisk feilgrep. Det er ingen tvil om at dette er et fredningsverdig bygg, og det var jo også i ferd med å skulle fredes før terrorangrepet. Det er noe av det fremste vi har fra rundt 1970. Hvis det fjernes, vil vi aldri kunne få tilbake dette, som da er det fremste vi har fra 1970.

For meg er det litt uforståelig hvorfor vi har havnet der vi er. Jeg har fulgt denne diskusjonen om regjeringskvartalet i de siste åtte-ni årene. Helt tilbake til da man laget konseptvalgutredningene, la man for mye til grunn at sikkerhetsvurderingen skulle være det helt dominerende, og løsningene ble dermed låst veldig tidlig. Arkitektkonkurransen viste også med all tydelighet at det var for store arealer som skulle plasseres inn på en for liten tomt, som er en del av problemet vi nå sitter med.

Sikkerhet er selvfølgelig et viktig argument, og tunnelen gjør nok at Y-blokka ikke kan brukes som et areal for departement, men det kan definitivt brukes. Vi må også gjøre en risikovurdering og se etter andre alternativer. Man kan se på andre alternativer for hvordan man sikrer gaterom bedre i hele området, ikke bare omkring regjeringskvartalet.

Vi trenger også et prosjekt med fleksibilitet, hvor man kunne sett på løsninger med Utenriksdepartementet, der Klima- og miljødepartementet i dag er – hatt et mer fleksibelt prosjekt, som tross alt skal bygges ut gjennom så mange år, også med skiftende flertall, og med en kostnadsramme som vi ikke kjenner. Da mener jeg man har låst seg for tidlig til ett prosjekt og ikke klart å se nytt på det.

Dette skjer også i en tid hvor vi ser mer og mer på at bygg bør gjenbrukes og ombrukes, også i et klimaperspektiv. Y-blokka kunne fint vært et forbildeprosjekt når vi skal inn i en ny tid, hvor vi må gjenbruke bygg i mye større grad.

Jeg har gått til valg på Y-blokka både i 2013 og i 2017. Som klima- og miljøminister klarte jeg ikke å utsette eller stoppe en riving, men som stortingsrepresentant kommer jeg til å stemme for SVs forslag.

Bjørnar Moxnes (R) [11:55:23]: Alle her i salen burde vite at det er veldig mange både varme hjerter og kloke hoder som engasjerer seg for Y-blokka. Blant de engasjerte finner vi Kjetil Torsteinsen, som har omskrevet et kjent Oscar Wilde-sitat til følgende: Samfunnet bør skånes for ledere som vet prisen på alt, men ikke verdien av noe som helst.

Vi står i fare for å bli de lederne, fordi den samfunnsmessige, den kunstneriske og den historiske kapitalen Y-blokka innehar, er uvurderlig. Y-blokka er et veldig vik-

tig symbol på gjenoppbyggingen og også moderniseringen av Norge etter annen verdenskrig. Etter okkupasjonen var det viktig å gjenreise en demokratisk nasjon, og regjeringskvartalet ble et viktig landemerke på denne lange veien. Anlegget var foreslått fredet i juni 2011, som en del av Statsbyggs landsverneplan. Den 22. juli ble anlegget skadd, men Riksantikvaren konkluderte med at fredningsverdiene var intakte, og at bygningen kunne tilpasses dagens krav til funksjonalitet innenfor forsvarlige rammer.

Så er det jo Picasso. Det finnes bare to anlegg i verden der Picassos kunst er eksponert i det offentlige rom på denne måten. Picasso ga dette kunstverket til Norge fordi han var en beundrer av det norske demokratiet – i likhet med meg og andre i denne salen.

Men jeg mener samtidig at når et demokratisk nivå – i dette tilfellet regjeringen – overstyrer andre nivåer, så virker ikke demokratiet vårt sånn som det burde. Oslo bystyre ønsker å utrede bruk av Y-blokka. Domstolen skal behandle saken i august. Derfor mener Rødt at rivingen må vente til domstolen har sagt sitt.

Jeg tror at gjenreisningen etter krigen, det prosjektet det var å skape en demokratisk nasjon på ny, gir gjenklang hos oss alle, på tvers – naturligvis – av politisk syn. Vi vet at Y-blokka sto da støvet la seg etter 22. juli, men ved å rive bygningen gjør vi oss mer hjemløse i historien enn vi hadde trengt å være.

Rødt vil stemme for alle forslag som kan sikre bevaring av Y-blokka, og håper andre partier vil tenke seg om en gang til, for det er ingen skam å snu.

Une Bastholm (MDG) [11:58:44]: Oslo er Norges politiske sentrum, men det er også vanlige folks nabolag. I en så kontroversiell sak vil det skape dype sår over lang tid dersom en ikke engang har utredet skikkelig et alternativ som lokalbefolkningen ønsker seg. Nylig har et enstemmig bystyre uttalt at en ber regjeringen gå tilbake til tegnebrettet. Oslo kommune sier tydelig at de frykter en dårligere by for innbyggerne, næringsdrivende og kollektivreisende, og de ber regjeringen om å vurdere prosjektet på nytt. Dette er en tydelig beskjed, og jeg håper den ikke faller for døve ører i denne salen.

Vi risikerer nå en mastodontisk mur av næringsaktige bygg, som ikke bidrar med noe positivt etter at folk har dratt hjem fra kontorene sine klokken fire. Det vil gjøre Oslo til en mindre trivelig by med mindre byliv i sentrum. Et flertall i bystyret sier også klart ifra nå at de går imot rivingen av Y-blokka.

Y-blokka er ikke verdifull kun på grunn av Picassos verk. Bygget er en arkitektonisk kulturskatt i seg selv, noe UNESCO, utallige kulturvernorganisasjoner, kulturminneeksperter, arkitekter og et opprop signert av over 50 000 mennesker over hele landet også er enig i.

Y-blokka var på listen til å bli fredet av Riksantikvaren da bomben smalt 22. juli. Kulturarven er ikke noe regjeringen eier. Det er noe hele Norge eier, det er noe lokalbefolkningen som bruker disse gatene hver dag, eier.

Riving av Y-blokka har vært et premiss for hele planprosessen, selv om det har møtt sterk motstand faglig fra både Riksantikvaren og Byantikvaren, og dermed har heller ikke alternativet med hel eller delvis bevaring blitt utredet og belyst ordentlig. Denne salen får heller ikke sett et økonomisk nedskalert alternativ med mer gjenbruk og mindre konsentrasjon av bygningsmassen før vi skal vedta den endelige kostnadsrammen, og det skal altså skje etter at Y-blokka har blitt revet.

Å rive Y-blokka har også en viktig miljømessig side. Regjeringen sier selv i kulturmiljømeldingen at gjenbruk og energiutbedring av bygg er mer klimavennlig enn riving og nybygg. Skal ikke regjeringens egne bygg gjenspeile det?

Vi fremmer i dag to løse forslag, ett om å utrede muligheten for å nedskalere prosjektet både økonomisk og fysisk, sånn at å rive Y-blokka ikke må være et premiss for prosjektet om nytt regjeringskvartal. Vi ber også om at rivingen stilles i bero til Stortinget har behandlet et sånt forslag. Y-blokka må ikke benyttes til kontorer for regjeringen og departementene. I et nedskalert prosjekt kan mulighetene for bevaring, rehabilitering og gjenbruk være innenfor rekkevidde samtidig som sikkerheten ivaretas. Et nedskalert prosjekt kan innebære færre nybygg og en spredning av departementene. Det gjør beskyttelsesbehovet mindre. Det gjør også byen bedre.

Med det tar jeg opp Miljøpartiet De Grønnes forslag.

Presidenten: Representanten Une Bastholm har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Nikolai Astrup [12:02:11]: Det er snart ni år siden vi ble rammet av terror og regjeringskvartalet ble ødelagt. Representanten Moxnes snakket om gjenreisingen etter krigen. For regjeringskvartalets del er det snakk om gjenreising etter terroren. Det er på tide at vi kommer videre i arbeidet med et nytt, grønt, åpent og ikke minst trygt regjeringskvartal til glede for byen, byens innbyggere og for landet.

Jeg har stor forståelse for at det er mange som engasjerer seg i saken om Y-blokken. Det er et bygg med mange arkitektoniske kvaliteter. Det er et bygg med mange kulturminnekvaliteter – ikke minst er det Picasso og Nesjars kunst, som vi skal ta vare på og omplassere i det nye regjeringskvartalet.

Likevel vil jeg si at det har vært en lang, grundig og åpen prosess, der alle de ulike hensynene har vært veid og vurdert, og konklusjonen er at Y-blokken ikke kan

brukes til departementsformål av hensyn til sikkerhet. Når representanten Moxnes snakket om å kjenne prisen på alt, men ikke verdien av noe, så la meg minne om at sikkerhet handler nettopp om å trygge dem som skal jobbe i regjeringskvartalet, og mange av dem jobbet også der den 22. juli 2011. Dette handler ikke om kostnader. Det handler om sikkerhet.

I innstillingen til Meld. St. 21 for 2018–2019 om nytt regjeringskvartal uttrykte en samlet komité følgende – det er altså ett år siden:

«terroranslaget (...) gjorde det synlig at også Norge er utsatt for trusler og kan være et mål for terrorisme. Et trygt og sikkert regjeringskvartal må derfor være et hovedpremiss» – og jeg understreker «hovedpremiss» – «for utviklingen av kvartalet.»

Det er regjeringen helt enig i. Vi må gjenreise et regjeringskvartal som gjør at fremtidens departementsansatte og politikere kan være trygge når de går på jobb, men det skal også være et kvartal som fungerer godt for byen – som skal være åpent, som skal være grønt, som skal være tilgjengelig, samtidig.

Det ble også sagt fra representanten Moxnes at Oslo bystyre nå har vedtatt at de ønsker å se på regjeringskvartalet på nytt. La meg minne om at bystyret i 2016 sluttet seg til det konseptet som nå er valgt. Det er det vi har jobbet ut fra. Konseptvalget ble tatt i 2014. Stortinget sluttet seg til i 2019. Jeg har forståelse for det engasjementet vi nå ser, men det må altså være slik at på et eller annet tidspunkt må en beslutning fattes, og vi må komme videre. Vi har kommet til det punktet nå. Rivingen av Y-blokken er i gang, og et nytt kvartal skal reises. Det håper jeg vi kan stå ved også etter denne behandlingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Petter Eide (SV) [12:05:45]: Som jeg sa i innlegget mitt, respekterer og aksepterer jeg selvfølgelig lovligheten i de vedtakene og den framdriften som er nå. Samtidig står vi i den litt bisarre situasjonen at Oslo tingrett skal behandle denne saken i slutten av august, og de risikerer altså å behandle en sak på et tidspunkt når blokka ligger i ruiner. Hvordan ser statsråden på akkurat den litt merkelige situasjonen at tingretten er invitert til å ta denne behandlingen på et tidspunkt når Y-blokka ligger nede?

Statsråd Nikolai Astrup [12:06:10]: Det ble fremmet en begjæring om midlertidig forføyning, som ble behandlet i Oslo tingrett i april, som nettopp hadde til hensikt å vurdere om det var slik at vi skulle vente med rivingen til hovedforhandlingen i august. Tingretten ga staten medhold på alle punkter i sin behandling av spørsmålet om rivingen skulle stoppes inntil hovedforhandlingen i august, og det forholder vi oss til.

Så mener jeg at dette ikke er et spørsmål om juss, men om politikk. Vi har hatt denne saken oppe i regjering, i bystyret, i storting, og alle har fattet likelydende vedtak. Og da kommer det til et tidspunkt hvor seminaret – med all respekt – må ta slutt og gjennomføringen må starte. Skulle vi nå gå tilbake til tegnebrettet, går det ennå mange, mange år før vi får et nytt regjeringskvartal, som vi alle var enige om at vi skulle ta tilbake etter 22. juli.

Petter Eide (SV) [12:07:14]: Jeg har ikke bedt om noe nytt seminar. Jeg har, i dette forslaget, utelukkende bedt om at vi utsetter rivingen til tingretten har sagt sitt, og jeg oppfattet ikke at statsråden svarte på det spørsmålet. Vi risikerer at tingretten behandler saken om gyldigheten i rivingsvedtaket og gyldigheten i reguleringsplanen, for det er det de har til behandling i slutten av august, på et tidspunkt når Y-blokka ligger nede. Det er nettopp den rekkefølge-ulogikken som statsråden her legger opp til. Da er mitt spørsmål: Ville det ikke være mer logisk at tingretten fikk anledning til å behandle saken uten at det på forhånd var foretatt irreversibel riving?

Statsråd Nikolai Astrup [12:07:58]: Jeg mener at jeg svarte på det spørsmålet, for det er jo nettopp derfor man fremmer begjæring om midlertidig forføyning. Det er for å stadfeste om man må vente til hovedforhandlingen eller ikke, og der fikk staten medhold på alle punkter, og dermed setter vi i gang med rivingen.

Selv om kostnader selvfølgelig ikke er det aller viktigste i denne saken, så vil det jo påløpe store kostnader ved å utsette. Vi skulle ha startet rivingen i fjor høst. Det ble utsatt – fordi vi selvfølgelig har fulgt alle de prosedyrer som gjelder for klagebehandling. Vi har hatt saken oppe i en rettsinstans. Men jeg mener fortsatt at dette ikke er et spørsmål om juss. Dette er et spørsmål om politikk og hører hjemme på denne type demokratiske arenaer som vi er i nå, hvor politikere fatter vedtak, og så er det min jobb som statsråd å følge opp Stortingets vedtak. Og i denne saken ble det fattet vedtak for mindre enn ett år siden i denne salen.

Une Bastholm (MDG) [12:08:55]: Jeg synes det er interessant fordi statsråden på den ene siden sier at dette ikke er juss, men på den andre siden er det jo nettopp juss statsråden viser til når han skal forklare hvordan denne prosessen har vært redelig, først og fremst. Jeg er nok mest enig i den første delen. Her er det jo snakk om politikk: Det er en felles kulturarv, og det er en by som folk bruker og bor i hver dag, og det er aktører som vi vanligvis bruker å lytte til i slike sammenhenger, som nå motsetter seg. Jeg mener at det helt åpenbart ville ha vært en god politisk grunn – om ikke en juridisk grunn

– til å utsette rivingen av Y-blokka inntil tingretten har tatt sin beslutning. Hva er de politiske grunnene til at man rusler nå de siste månedene?

Statsråd Nikolai Astrup [12:09:52]: Jeg vil protestere på at vi «rusler» denne saken. Her har vi holdt på i snart ni år. Det har absolutt ikke vært noe rush, det har vært en grundig utredning, det har vært høringer, det har vært innspillmøter, og det har vært debatter. Konseptvalget ble truffet i 2014. Da konseptvalgutredningen kom, ble det anbefalt at både Høyblokken og Y-blokken skulle rives. Et kulturminnefaglig kompromiss, så å si, var at Høyblokken skulle stå, men at Y-blokken dessverre måtte rives fordi det ikke er mulig å bruke den til departementsbygg. Den gang uttalte riksantikvar Jørn Holme at han hadde forståelse for at sikkerheten måtte vektlegges i den saken, og at det viktigste var å bevare Høyblokken.

Så er jeg enig i at dette kvartalet må fungere godt for byen, som jeg oppfatter at representanten Bastholm er opptatt av. Jeg mener at Y-blokken har mange gode kvaliteter som jeg forstår at folk ønsker å bevare, men byplanmessig har den aldri fungert spesielt godt. Nå blir det en grønn akse helt ned til Torggata Bad, og det blir bra. Det blir en park. Det blir et åpent og tilgjengelig kvartal, men det blir også et trygt kvartal for dem som skal jobbe der, og det kan vi heller ikke se bort fra i denne saken.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [12:11:11] (komiteens leder): Bakgrunnen for denne saken har vært så vond og vanskelig at det nesten har vært umulig å diskutere disse temaene. Jeg hører at flere sier at det har vært veldig mye debatt, men det har faktisk ikke vært det. Det tror jeg er fordi det er mange som har traumer knyttet til dette.

Jeg reagerer litt hvis noen nå tenker at de som har et annet synspunkt på Y-blokka, ikke er opptatt av sikkerhet, for det er ikke sant. Det vi har sagt hele veien, er at premisset om at alle departementer, bortsett fra Forsvarsdepartementet, skal inn på denne lille tomte, er feil. Det legger noen føringer for både det byplanmessige og bevaringen av kulturminner som er uheldig. Det er vanskelig å se for seg hvordan man skal få dette til på de trange arealene på en god måte. Det premisset har ført til at man har forutsatt at hvis Y-blokka skal stå, så må den brukes til regjeringskontorer. Det er jo åpenbart at den ikke kan det, for den vil ikke fylle de sikkerhetskravene som skal ivaretas. Da vi behandlet denne saken for ett år siden, skrev SV i sine merknader at vi antar – slik det ser ut nå – at man blir avhengig av andre bygg for re-

gjerings kontorbehov framover, og at de selvfølgelig da må sikres. Det blir veldig vanskelig å få alt dette inn på ett kvartal.

Det er de premissene – ikke debatten om sikkerhet – som har lagd de uheldige føringene som har ført oss dit vi er i dag, og som gjør at et umistelig bygg er i ferd med å rives. Det har vært mye debatt den siste tida, ja, og det er nok dessverre nesten for seint, men det tror jeg, som sagt, kommer av at denne saken har vært såpass vanskelig å diskutere. Jeg tror det gjør vondt for alle som har vært berørt av den. Sjøl hadde jeg i hvert fall i utgangspunktet tenkt at alle de fysiske sporene i regjeringskvartalet etter terroristens herjinger skulle vært fjernet, og at det skulle vært bygd opp igjen slik som det var – rett og slett fordi terrorister ikke skal være byplanleggere. Nå blir det ikke slik, men vi hadde håpet at Stortinget nå i hvert fall ville vært med på bevare Y-blokka, for den er bevaringsverdig.

Stein Erik Lauvås (A) [12:14:25]: Både jeg og resten av Arbeiderpartiet anerkjenner det engasjementet som er for regjeringskvartalet og Y-blokka. Det er helt legitimt – selvsagt – å ha et engasjement for det. Vi beskylder heller ingen for ikke å tenke sikkerhet eller for ikke å ta sikkerhet på alvor. Det må ingen påstå. Men det er ikke til å komme forbi at regjeringskvartalet og gjenoppbyggingen har den bakgrunnen det har. Det er ikke mulig å komme forbi det. Det er ni år siden, men i noen innlegg jeg hører og leser – ikke her i salen, men i sosiale medier og andre steder – tones bakgrunnen for at vi må bygge om regjeringskvartalet, nå ned. Det advarer jeg mot. Det er farlig hvis vi etter ni år skal si: Ja, det skjedde, men det kan ikke være et hovedargument. Men det er det det er. Det er sikkerheten som er hovedargumentet.

Fem år før det smalt, var det en diskusjon om man skulle stenge Grubbegata, altså veien inn som terroristen brukte for å plassere bomben der han plasserte den. Da var det fremmet et ønske fra bl.a. Statsbygg om at den gaten burde stenges. Det sa man fra politisk hold nei til. Så snudde man i 2008 og sa ja, men det ble aldri gjennomført. Så ser man konsekvensene av det. Jeg sier ikke at det ikke kunne skjedd på en annen måte, men da hadde man i hvert fall ikke hatt den enkle veien inn. Det var mange argumenter i Grubbegata-debatten den gangen, har jeg lest meg opp på, om hvorvidt man skulle stenge den eller ikke. Man valgte å la det være, og så ser vi konsekvensene av det.

Et hovedargument var at det som skjedde, ikke kunne skje. Det var helt hypotetisk; det kunne ikke skje. Men det gjorde det. Det var en dyrekjøpt erfaring for oss alle, og jeg mener at vi rett og slett må gjøre det vi kan for å forhindre at vi får nye terroranslag av den typen i Norge. Da mener jeg: gjøre det vi kan i et åpent samfunn, slik vi

ønsker å ha det. Det er selvfølgelig noen grenser, men vi må gjøre det vi kan.

Som sagt: Med full anerkjennelse til dem som mener noe annet, mener jeg at den beslutningen vi nå er i ferd med å ta, er helt riktig. Det er også riktig at man ikke vedtar utsettelsesforslaget fra SV. For meg og oss i Arbeiderpartiet handler dette i høy grad om sikkerhet.

Statsråd Nikolai Astrup [12:17:36]: Når jeg tegnet meg igjen, skyldtes det innlegget fra representanten Andersen, som snakket om premisset for beslutningen, nemlig at departementsfellesskapet skal samles i et nytt regjeringskvartal. Til det er å si at for det første ble den beslutningen tatt allerede i 2012, da SV satt i regjering. Vi var enig i den beslutningen, og det skyldes at vi den gang hadde strenge krav til sikkerhet, men at vi nå har enda strengere krav til sikkerhet. Det er ikke så veldig lenge siden det var en ganske heftig runde i Stortinget om perimetersikring av bygg, som involverte Riksrevisjonen og kontrollkomiteen – hvis jeg ikke husker feil – og vi fikk en ny sikkerhetslov i 2019, som legger noen føringer som Stortinget helhjertet har sluttet seg til, for hvordan dette skal utformes. Dersom man da skal sitte spredt rundt om i byen, medfører det stengte gater, helt andre sikringstiltak enn det midlertidig plassering rundt omkring i bybildet gjør.

Nå er jo jeg en sjeldenhet. Jeg er en kommunalminister som kommer fra Oslo – det er ikke ofte det skjer – og jeg er litt opptatt av også byutviklingen i denne byen. Jeg tror det ville være svært uheldig for byen om vi skulle ha små festninger spredt rundt om i hele byen, istedenfor å samles i et funksjonelt departementsfellesskap som er tilpasset en tid da vi også har behov for å bryte ned departementssiloene og jobbe mer på tvers. Det tilsier også at man er samlokalisert og kan gjøre det på en effektiv måte. Skal vi nå bærekraftsmålene innen 2030, f.eks., er vi nødt til å jobbe mye mer på tvers av sektorer – og i og for seg forvaltningsnivåer – enn det vi har gjort før, og et godt sted å begynne er at departementene samlokaliseres, tenker jeg.

Så det premisset ligger der. Det premisset ble lagt av de rød-grønne. Jeg er enig i det premisset og tenker at det blir en god sikkerhetsløsning, men det gir oss også en mulighet til å utforme et kvartal som også vil fungere godt for byens innbyggere og for byen. Det er viktig at kollektivtransporten kan gå, at det er åpent og tilgjengelig, at det blir grønt, og at vi kan tiltrekke oss flere mennesker enn det regjeringskvartalet så langt har tiltrukket seg. For det er jo ikke det fantastiske byrommet i dag som mange fremhever, men det kan bli et godt byrom. Og dessverre er det slik at dette flotte bygget, Y-blokken, må vike oppi dette, for å få dette til å fungere sammen.

Det er krevende å gjøre disse avveiningene mellom ulike hensyn, men de avveiningene har vært gjort og vært behandlet både i regjering, i storting og i bystyret, og alle har kommet frem til samme konklusjon.

Une Bastholm (MDG) [12:20:49]: Det hjelper tydeligvis ikke å ha en kommunalminister fra Oslo for å få beholde en juvel av en kulturarv i hjertet av hovedstaden vår. Jeg tenker at det nok vil være representanten Karin Andersen som svarer ut hvilke premisser som faktisk ble vedtatt i 2012, men jeg har også lyst til å si at vi må anerkjenne at premisset om å samle hele denne bygningsmassen og nesten alle departementene i samme kvartal ikke er av sikkerhetshensyn. En har mulighet til å objektsikre flere steder i byen, og en har mulighet til å gjøre det på en måte som fremmer bylivet. At kommunalministeren i det hele tatt tenker at det å sikre bygg i hovedstaden vår er til hinder for et levende byliv, er jo i seg selv utdatert, tenker jeg. Så det er eventuelt et prisspørsmål om en ønsker å sikre flere steder, eller om en må holde alt samlet. Det å holde bygningsmassen samlet gjør at en får ekstra sikkerhetshensyn knyttet til det området, som igjen gjør at man selvfølgelig kan si at det er et premiss, det er nødt til å skje at Y-blokka må rives. Det er jo det premisset som er problemet, for det er det som også gjør at veldig mange nå som er opptatt nettopp av bevaring av kunsten og kulturarven i det bygget, ikke føler at det var troverdighet i de argumentene som brukes.

Prosessen har vært omstendelig – den har i hvert fall vært lang. At regjeringen opplever det slik, har jeg forståelse for, og alle vi føler at vi nå virkelig er i tolvte time – det er det ingen tvil om. Spørsmålet er om det har vært en prosess som folk klarer å leve med videre når vi har revet dette bygget, bl.a. fordi det er vanskelig å stille spørsmål når kortet om sikkerhet kommer, og særlig med den historien vi har rundt det kvartalet. Det er vanskelig. Derfor mener jeg det ville vært politisk veldig elegant å vente med rivingen til tingretten har tatt sin beslutning, for tingretten og rettsvesenet er innbyggernes mulighet til å teste politikernes beslutninger i rettsvesenet. Det er innbyggere, som også er viktige aktører innenfor kulturarv i Norge, som har bedt om å få vurdert gyldigheten av vedtakene. Det mener jeg vi skal ha respekt for. Y-blokka bør man vente med å rive, i alle fall til tingretten har tatt sin beslutning. Jeg mener også selvfølgelig at man bør vente med rivingen til man har sett hvilke alternativer Stortinget står overfor, og til Stortinget også kan ta en kvalifisert beslutning om hvilken kostnadsramme man vil gi dette prosjektet.

Karin Andersen (SV) [12:23:26]: Først til tidspunktet da premisset ble lagt: Det er helt riktig, men det er mulig å tenke på nytt. Jeg prøvde å forklare i innlegget

mitt at denne saken har vært så vond at det nesten har vært umulig å diskutere den, fordi det rett og slett har vært et traume som har gjort det vanskelig. Jeg har vært uenig i det premisset hele veien. SV er ikke i regjering nå, og da er det lov å ha et synspunkt som er annerledes, og å forsøke å legge det inn fordi vi mener det er riktig.

Statsråden sier først at vi skal ha et åpent og grønt regjeringskvartal, men hvis vi må ha et departement et annet sted i byen, blir det festninger rundt omkring. Skal det være festning, eller skal det ikke være festning? Hvis det er festning fordi ett departement ligger ett sted, men er det i regjeringskvartalet, er det ikke festning – dette henger ikke på greip. Det er jeg helt enig med representanten Bastholm i, som sier at det går an å sikre bygninger andre steder. Spørsmålet er om man faktisk klarer å få klemt dette inn.

Statsråden sier også at man nå skal jobbe mer på tvers, og da må man være sammen i ett kvartal. For å si det sånn: Jeg tror ikke det kommer til å foregå sånn framover. Premisset som vi kanskje har lært oss etter koronakrisa, er vel at man kan sitte nesten hvor som helst og jobbe sammen på tvers. Sånn sett er kanskje regjeringens anslag om minsket arealbehov litt nærmere nå med erfaringene etter koronakrisa, men at man jobber i et svært kompleks og på den måten skal ha mer samarbeid på tvers enn når man må gå over gata eller to kvartaler for å samarbeide, tror jeg ikke er noe veldig viktig premiss.

Når det gjelder det byplanmessige, har Oslo bystyre hatt et veldig viktig synspunkt på dette – hva man mener er den byplanmessige beste løsningen, nemlig at Y-blokka får stå. Premisset med at det skal være disse massive, svære bygningene som nå kommer der, som er den beste byplanmessige løsningen, stiller jeg meg sterkt tvilende til. Problemet med at det premisset har fulgt oss hele veien, er reelt, men vi har vitterlig tatt opp flere ganger at det er feil.

Det er også en realitet at vi ikke på noen måte aner regningen for det som kommer på bordet. Sånn sett kan det også være stort behov for et nedskalert prosjekt framover, og at vi som storting i hvert fall kan få se alternative måter å gjøre dette på som kan sørge for bevaring av en umistelig bygning innenfor kostnadsrammer som ivaretar sikkerheten, men som allikevel er lavere enn det det ser ut til å bli nå.

Presidenten: Presidenten bemerker at uttrykket «henger ikke på greip» tidligere er påtalt for ikke å være god parlamentarisk språkbruk.

Petter Eide (SV) [12:26:55]: Aller først har jeg lyst til å gi honnør til Ola Elvestuen fra Venstre. Jeg har kommet i skade for å være veldig nådeløs overfor ham, både

i sosiale medier og i andre medier. Han har ikke tidligere vært klar på hva han ville stemme, og jeg har tatt ham hardt for det. Jeg ber ham i denne sal om unnskyldning for det. Han har landet på vår side, og jeg er veldig glad. Han tør å bryte ut av regjeringsfellesskapet med den beslutningen. Det er modig gjort, og jeg mener det er viktig at han får honnør for den posisjonen han har tatt.

Jeg skal ikke tilføre denne debatten flere argumenter nå, men utelukkende kommentere litt av den. Det kommer opp retorikk av typen: Vi skal gjenreise dette etter terror, her må vi ha 22. juli-hendelsene som premis. Det er en type retorikk som er noe problematisk for oss som vil bevare Y-blokka. For de som ønsker å rive Y-blokka, skyver 22. juli-ofrene foran seg og forsøker med den retorikken å gjøre seg noe mer moralsk overlegne, som at de tar mer hensyn til denne hendelsen enn vi som tenker annerledes. Vi som ønsker å bevare Y-blokka, blir da stigmatisert som noen som ikke er like opptatt av 22. juli-ofrene.

Jeg synes denne måten å rigge argumentasjonen på er problematisk, og at det, som min kollega Karin Andersen sa, har bidratt til å lamme debatten og forhindret oss fra å diskutere sikkerhet på gode premisser. I stedet for å diskutere sikkerhet har vi blitt sittende og diskutere arven etter 22. juli, og det synes jeg har bidratt til å forstyrre debatten. Jeg erkjenner selvfølgelig at vi taper denne saken, men det kommer til å bli debatt om det etterpå, og da synes jeg vi skal diskutere sikkerhet og ikke 22. juli.

Statsråd Nikolai Astrup [12:29:29]: Til siste taler: Det at vi skal gjenreise regjeringskvartalet etter terror, er ikke retorikk, men et faktum som vi må forholde oss til.

Jeg tegnet meg i grunnen igjen til representanten Andersen, som spurte om festning eller ikke. Altså: Blir det nye regjeringskvartalet en festning hvis det å sikre departementsbygg rundt omkring i byen medfører at de på hver sin måte blir små festninger? Til det er å si at det er mye enklere å planlegge for et åpent, trygt og tilgjengelig regjeringskvartal hvis man gjør det som en del av ett kvartal som staten tross alt har kontroll på, enn hvis man skal sikre bygg som allerede ligger inneklemt i en eksisterende sentrumsstruktur.

Jeg deler representanten Bastholms engasjement for et yrende byliv, men jeg mener likevel det ville være uheldig for byen om man skulle sette inn den type sikringstiltak som vil være nødvendig, rundt omkring i byen. Og det handler ikke bare om fysisk sikring. I debatten om objektsikring kom det tydelig frem at det også handler om å sikre seg mot mange andre ting. Det er ingen tvil om at Politidirektoratets anbefaling fra 2011 om å samle alle departementene i ett kvartal var

godt fundert. Det var grunnen til at den daværende regjeringen gikk inn for det, og at ministre senere er blitt stående ved det.

Så til Oslo kommune, som nå ønsker å la Y-blokken stå. De ønsker også å ta i bruk de eksisterende byggene som departementene besitter i dag, og de ønsker å åpne Akersgata for trafikk. I sum går ikke det bildet opp. Det er rett og slett en lite gjennomarbeidet høringsuttalelse. Da mener jeg at bystyrets uttalelse fra 2016 er langt mer presis og dekkende for de beslutningene vi nå skal fatte.

Det er også en kostnad ved å sitte slik vi gjør. Det skal vi ikke se bort fra. Så langt har det vel kostet rundt 5 mrd. kr i husleie og midlertidig sikring av de byggene som departementene i dag sitter i, og mer vil påløpe hvis vi skal fortsette å sitte der i overskuelig fremtid.

Til dette med tingrettssaken: Når folkevalgte organer fatter en beslutning, mener jeg at det å rettsliggjøre politikken på den måten som her foreslås, blir feil. Det er tross alt lagt til vårt representative demokrati å fatte den type beslutninger, og når beslutningen er fattet, til overmål på flere forvaltningsnivåer, mener jeg at vi har én oppgave, og det er å gjennomføre vedtaket i henhold til planen.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [12:32:50]: Jeg synes denne saken har vært godt belyst i både denne og tidligere debatter og hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet til den. Det som fikk meg til å ta ordet, var innlegget fra representanten Eide, der han sa at noen skyver ofrene foran seg i denne saken. Jeg opplever at vi har hatt en respektfull og åpen debatt om denne saken, hvor ingen i en så viktig sak har gått i den fella å skyve ofrene foran seg. Jeg opplever det som at noen partier med god grunn peker på bakgrunnen for det som har skjedd. Dette kunne skje. Det er et faktum. Vi er alle interessert i at det ikke skal skje noe sånt igjen. Da har sikkerhet veid veldig tungt for flertallet av partiene her. Det er rett og slett bare å ta med seg erfaringen videre. Man peker på viktigheten av dette, man skyver ikke ofrene fra den tragiske hendelsen foran seg på noen som helst måte. Jeg følte bare behov for å si at det er ikke slik jeg opplever debatten i denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil sakene nr. 8, 9 og 10 behandles under ett.

Sak nr. 8 [12:34:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (nødverge til forsvar for bufe mv. og etablering av Rovviltklagenemnda) (Innst. 305 L (2019–2020), jf. Prop. 90 L (2019–2020))

Sak nr. 9 [12:34:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus, Runar Sjøstad, Ruth Grung og Dag Terje Andersen om ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 18 om bestandsmål for rovvilt (Innst. 297 L (2019–2020), jf. Dokument 8:67 L (2019–2020))

Sak nr. 10 [12:34:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Terje Halleland og Jon Georg Dale om en effektiv forvaltning av ulvebestanden i tråd med bestandsmålet (Innst. 304 S (2019–2020), jf. Dokument 8:77 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:35:38] (ordfører for sak nr. 8): Så har dagen endelig kommet, dagen da vi får lov til å diskutere rovvilt igjen, dagen da partigrensene viskes ut og vi står hånd i hånd for å søke løsninger – i hver vår skyttergrav.

Vi takker alltid komiteen her fra talerstolen, høflige som vi er i energi- og miljøkomiteen, men i denne saken har det faktisk vært ekstra gode samtaler mellom partiene. Jeg vil særlig få lov til å takke representantene som har hatt mye tålmodighet med telefoner fra meg om rovvilt, til alle døgnets tider. Partiene har også hatt møter med en rekke aktører, i tillegg til høringen, og stilt opp på kort varsel for å inkludere flest mulig i behandlingen, og det har vært veldig bra.

Jeg er også veldig glad for at vi har en statsråd på feltet som søker å dempe konflikter, som lytter og forstår utfordringene og de mange fasettene som vi skal behandle her i dag.

Denne debatten domineres ofte av ytterliggående standpunkter – ja eller nei, skyt eller ikke skyt. Naturmangfoldloven står ofte i skuddlinjen. Å finne løsninger og å søke endringer som kan bidra til en bedre forvaltning og sikre at rovviltforlikene følges opp, er viktig, ikke først og fremst for oss her i salen – selv om det også had-

de vært fint – men for dem som forholder seg til rammen vi har lagt, hver eneste dag.

Den geografiske differensieringen mellom rovvilt og beitedyr ligger fortsatt til grunn for norsk rovviltpolitikk. Sånn bør det fortsatt være. Tydelig soneforvaltning er viktig for oppnåelse av bestandsmål for rovvilt, samtidig som konflikter og tap av beitedyr er lavest mulig.

Det er gjennom årene opparbeidet mye kunnskap og erfaring i rovviltforvaltningen. Det gjør at dagens rovviltforvaltning har høy beredskap for å håndtere situasjoner som oppstår, gitt nettopp den todelte målsettingen. Det hjelper likevel ikke på polariseringen. Det er også bakgrunnen for at det i denne proposisjonen er foreslått tiltak som skal gjøre klagebehandlingen mindre konfliktfylt og polarisert, som f.eks. en politisk uavhengig rovviltklagenemnd.

Det har over lengre tid vært stilt en del spørsmål om hvorvidt vedtakene som er fattet av Klima- og miljødepartementet, har lagt faglighet til grunn, og det er således trukket i tvil hvorvidt det er tatt politiske hensyn i skjønnsutøvelsen. En rent faglig sammensatt nemnd ville kunne sikret en depolarisering av rovviltdebatten. Nå ser det likevel ut til at det ikke blir resultatet her i dag.

Det er i tillegg foreslått endringer i bestemmelsene om nødverge. Nødverge kan kanskje se enkelt ut på papiret, men ute i den virkelige verden fortoner nok nødverge seg noe annerledes enn i teorien. Det er derfor viktig å understreke at i en nødvergesituasjon må det tas beslutninger raskt. Mange av høringsinstansene uttrykte støtte til endringen som nå i realiteten kodifiserer Høyesteretts tolkning av det å være under direkte angrep. Det vil bringe bestemmelsen i samsvar med Bernkonvensjonen.

I dag er det også sånn at kommunene ikke har rettslig klageinteresse i saker som gjelder vedtak om felling av rovvilt. Det er for så vidt i tråd med rettspraksis. Likevel er det sånn i dag at kommunene allerede i ganske stor grad inkluderes i vurdering av klagesaker. Derfor er det bra at det nå kommer på plass faktisk klageadgang på vedtak som er fattet, med hjemmel i rovviltforskriften.

Vi behandler flere saker her i dag. Sammen med denne proposisjonen har vi behandlet to representantforslag, henholdsvis Dokument 8:67, fra Arbeiderpartiet og Dokument 8:77, fra Fremskrittspartiet. Disse gjelder i hovedsak endringer i § 18 i naturmangfoldloven. Det er en paragraf vi i komiteen har blitt godt kjent med de siste årene.

I den forbindelse vil jeg varsle at regjeringspartiene vil støtte forslaget fra Arbeiderpartiet om et tillegg i § 18 annet ledd, som sier:

«Det skal ved vurdering av uttak av rovvilt etter første ledd bokstav c legges vekt på om bestandsmål som er vedtatt i Stortinget, er nådd.»

Det mener vi for så vidt i stor grad vil være i tråd med dagens praksis, men likevel er det en viktig tydeliggjøring, som bør inn i loven.

Jeg vil igjen få takke for velvilligheten og den gode tonen partiene imellom under behandlingen. Så håper jeg – kanskje litt optimistisk – at dette fortsetter i salen her i dag.

Jeg tar til slutt opp forslaget fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Da har representanten Lene Westgaard-Halle tatt opp det forslaget hun refererte til.

Sandra Borch (Sp) [12:40:20] (ordfører for sakene nr. 9 og 10): Vi behandler i dag tre saker som omhandler rovdyr, og overraskende nok har ikke Senterpartiet fremmet et eneste av representantforslagene. Jeg er så heldig å få være saksordfører for to av sakene. Jeg må også få takke komiteen for samarbeidet, selv om nok enkelte synes at det har blitt litt mange rovdyrforslag den siste tiden. Men, som sagt, det er ikke Senterpartiets skyld, men vi er glad for at de kommer. Jeg mener det er et tegn på at konfliktnivået rundt rovdyr er høyt, og at regjeringen ikke har lyktes i å få konfliktnivået ned.

Jeg regner med at de andre partiene vil redegjøre for sitt syn i disse sakene, men samtidig må jeg få sagt at det er bra at et flertall nå konstaterer at det de siste årene har vært et betydelig og økende konfliktnivå mellom rovdyrforvaltningen og beitenæringen, og at dette har vært spesielt tydelig i ulveforvaltningen. Det er bra at det er et flertall som nå sier at det er behov for endringer og presiseringer i rovdyrpolitikken for å få ulvebestanden ned på bestandsmålet. Det er viktig, og det er et tydelig signal til regjeringen. Det er helt klart på tide at effektive tiltak settes i verk for å få ned ulvebestanden, som de siste årene har vært langt over det antallet det skal være. Det skjer til tross for at Stortingets forlik sier at det i beiteprioriterte områder skal være trygt å ha husdyr på beite. Stortingets forlik fra 2011 og 2004 bygger på den todelte målsettingen, og det betyr å sikre bærekraftige bestander av både beitedyr og rovvilt, men samtidig legge til rette for aktiv beitebruk.

I dag føres en politikk hvor fokus og prioritering rettes mot rovdyrene, og særlig ulven, i mye større grad enn mot beitenæringen. Det har vi sett veldig mange eksempler på den siste tiden. Og det helhetlige bildet som tegner seg, er at rovviltforvaltningen i dag i altfor liten grad tar hensyn til berørte næringsutøvere og lokalsamfunn, og det er tydelig at regjeringens rovdyrpolitikk er ute av kontroll.

Senterpartiet mener rovdyrpolitikken nå må prioriteres, og at en bedre forvaltning er på sin plass. Jeg synes det er synd at flere av forslagene som ligger inne i dag, og

som ville bidratt til å få en mer effektiv forvaltning av ulv, ikke får flertall. Men det er gledelig at flere partier nå engasjerer seg i rovdyrpolitikk, og at det kan se ut som at vi nærmer oss et flertall. Men jeg skulle ønske at Arbeiderpartiet var med og sikret flertall for flere av forslagene som i dag er fremmet av Fremskrittspartiet, som ville gitt en mer effektiv forvaltning av ulv.

Som nevnt, ligger det inne representantforslag og lovforslag, og intensjonen i noen av forslagene er den samme. Derfor synes jeg det er beklagelig at det ikke er funnet flertall for forslag som går på tydelige endringer i naturmangfoldloven § 18. Jeg vil da særlig oppfordre Arbeiderpartiet til subsidiært å støtte forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, som ville skaffet flertall for en tydelig retning for ulveforvaltningen videre.

I tillegg til disse to sakene ligger det inne et forslag fra regjeringen som går på å opprette en uavhengig klagenemnd samt å slå sammen rovviltregioner – forslag som med rette har møtt stor motstand hos organisasjoner og ikke minst hos rovviltneemndene selv. Endring av antall rovviltneemnder er ikke annet enn sentralisering av rovviltforvaltningen i Norge, og jeg er glad for at Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet stopper regjeringens forslag i dag. Men det er skuffende at regjeringen ikke er villig til å se på virkemidler som styrker rovviltneemndene, og for meg virker det som man heller prøver å minimere antallet rovviltneemnder. Det kan jo være med hensikt fra statsrådets side, for da får han færre å være uenig med.

I tillegg merker jeg meg at statsråden også har et ønske om å frasi seg alt ansvar for rovdyrpolitikken som regjeringen fører, ved å opprette en uavhengig klagenemnd. Jeg kan skjønne at statsråden ikke ønsker å sitte med ansvar for en forvaltning som hans parti har laget et komplett kaos i, men opprettelsen av en rovviltklagenemnd vil ikke bidra til å dempe konflikten i forvaltningen.

I dag er det veldig bra at vi får stoppet Venstres sentralisering av antall rovviltregioner samt deres ønske om å frasi seg det politiske ansvaret for klagesaker i rovviltforvaltningen. Men så må jeg også få uttrykke skuffelse over at det i dag ikke blir flertall for forslag som ville gitt rovviltneemndene et større ansvar, og ikke minst at vi hadde fått en effektiv forvaltning av uttak av ulv.

Med det vil jeg ta opp de forslagene Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Sandra Borch har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Runar Sjøstad (A) [12:45:41]: Arbeiderpartiet mener Norge har et selvstendig ansvar for å ta vare på rovdyr i norsk natur og er opptatt av å sikre levedyktige rovdyrstammer i Norge i tråd med Stortingets vedtatte

bestandsmål, regional forvaltning, naturmangfoldloven og våre internasjonale forpliktelser.

Stortinget har vedtatt bestandsmål for rovdyrartene bjørn, gaupe, jerv, ulv og kongeørn. Arbeiderpartiet vil at forvaltningen skal bidra til å sikre en todelt målsetting for norsk rovdyrpolitikk, der en skal sikre en bærekraftig forvaltning av alle de store rovviltartene i norsk natur og samtidig ivareta landbruks- og tamreininteressenes bruk av utmarksområdene, samt at vi ønsker å sikre raskt og effektivt uttak av rovdyr som blir særlig nærgående for bebyggelse og befolkning i samsvar med naturmangfoldloven, og hvor menneskers livskvalitet rammes.

Noe av årsaken til det høye konfliktnivået vedrørende rovdyr er det mange oppfatter som en manglende vilje til å etterleve de vedtatte bestandsmålene. Det skal være en lav terskel for uttak av rovvilt i beiteprioriterte områder, og det skal være høy terskel for uttak i rovvilt-prioriterte områder. Vi skal ha en tydelig soneforvaltning og et effektivt regime for uttak av rovvilt når det ikke truer bestandenes overlevelse. Beredskapen må og skal være høy for at tap av beitedyr skal være så lite som mulig.

For Arbeiderpartiet var det viktig å få vedtatt en forsterkning av naturmangfoldloven § 18 hvor det tydeliggjøres at distriktpolitiske hensyn skal tillegges vesentlig betydning ved uttak av rovvilt når bestandsmålet er nådd og det ikke truer våre internasjonale forpliktelser. I tillegg har Arbeiderpartiet foreslått å legge inn et nytt ledd i naturmangfoldloven om at oppnådd bestandsmål skal vektlegges ved vurdering av uttak av rovvilt. Vi er selvfølgelig glad for varslet støtte fra regjeringspartiene til det forslaget.

Det er flere viktige forslag til behandling. Arbeiderpartiet kommer heller ikke til å gå for en ytterligere sammenslåing av rovviltnemndene, med den begrunnelse at det er viktig med lokalkunnskap. Vi kommer heller ikke til å støtte forslaget om å opprette en uavhengig klagenemnd.

Arbeiderpartiet står ved gjeldende rovviltpolitikk. Senterpartiet etterlyser støtte til flere av de forslagene som ligger inne, men Arbeiderpartiet står ved gjeldende rovviltpolitikk og de rammene som er satt gjennom de vedtatte rovviltforlikene, som igjen bygger på naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.

Arbeiderpartiet har vært med på alle forlikene, og det er grunnlaget og basisen for vår rovviltpolitikk. Vi mener det er avgjørende at alle parter har respekt for de bestandsmål Stortinget har satt. Arbeiderpartiet mener at føringene i forlikene skal bidra til å dempe konfliktnivået mellom rovviltforvaltningen og beitenæringene og vil nok en gang presisere at vi forventer at myndighetene og forvaltningen følger opp.

Jon Georg Dale (FrP) [12:49:18]: Det har over mange år vore eit aukande konfliktnivå i rovviltpolitikken generelt og i ulvepolitikken spesielt. Bakgrunnen for det er at det framleis er for store tap av beitedyr og andre utmarksressursar i det som er definert som beiteprioriterte område.

Dei siste fire åra, etter at ulvemeldinga kom i 2016, har konfliktane i stort handla om korleis ein skal forvalte basert på det Stortinget vedtok i 2016. Det er med andre ord ikkje enorm avstand mellom partia i Stortinget når det gjeld korleis vi skal ha ein ulvepolitikk med ei todelt målsetjing – det er det eit breitt fleirtal for – men det er altså effektiv handheving av den politikken som har vore grunnlaget for konflikten.

På bakgrunn av det fremja Framstegspartiet, etter at vi gjekk ut av regjeringa, fleire konkrete forslag som skal bidra til ei etterleving av Stortingets vedtekne politikk, i tråd med ulveforliket frå 2016, i tråd med merknadene næringskomiteen skreiv då, og i tråd med dei føringane som det har vore meininga skulle gjelde for forvaltninga heile tida.

Eg trur ikkje eg røper noka hemmelegheit når eg seier at dette har vore ei av sakene som også har gjeve ein viss dynamikk internt i regjeringa medan Framstegspartiet satt der. Det gjer at vi hadde store forhåpningar om at vi kunne bruke eit nytt fleirtal i Stortinget, saman med Senterpartiet og Arbeidarpartiet, på å få til ei oppstramming av forvaltninga, sånn at det var mogleg å få til ei løysing som gav ei forvaltning i tråd med ulveforliket frå 2016.

Det er den moglegheita Arbeidarpartiet i dag vel vekk når dei ikkje stemmer for eit einaste forslag utover sitt eige, som vi no har høyrte kjem til å få støtte frå regjeringspartia av den enkle forklaringa at det alt vesentlege er i tråd med dagens praksis. Det er med andre ord ikkje noko nytt under sola.

Det er då eg må undre meg over debattane vi har hatt dei siste åra, der Arbeidarpartiet ikkje berre i mediasak etter mediasak, men i stortingsdebatt etter stortingsdebatt har forsøkt seg på å herje med regjeringa – anten med eller utan Framstegspartiet som ein del av ho – når dei i dag kulminerer med å stå saman med regjeringspartia om å fortsetje den linja i det vidare. For meg går ikkje det opp, og om eg skal vere så fri, trur eg at det umogleg kan vere eg som ikkje har skjont det denne gongen.

Når regjeringspartia så tydeleg varslar at dei føretrekk dette alternative forslaget frå Arbeidarpartiet framfor forslaga som er konkrete på å uttømme handlingsrommet i § 18 c i Bernkonvensjonen og stramme opp forståinga av § 18 b i naturmangfoldlova, er det naturlegvis fordi dei formuleringane ville ha gjeve ein

strammare praksis i ulveforvaltninga, etter mi oppfatning, i tråd med ulveforliket.

Det betyr for alle praktiske formål at det Arbeidarpartiet feirar at dei er med på i dag, er å ikkje gjere nokon endringar. Det vert ingen endringar, som regjeringa føreslo, i talet på rovviltneemnder, og det vert ingen endringar i klagebehandlninga. Alt skal fortsetje som før. Det er for så vidt ikkje noko nytt at Arbeidarpartiet ofte synest at det er bra at alt vert som før, men det gjer i alle fall kritikken vi har høyrte i årevis, ganske hol når det gjeld kva som skal til for å forvalte rovviltbestandane, vareta beitenæringa og nå den todelte målsetjinga på godt nok vis.

Difor er det synd at forslaga våre ikkje får fleirtal i dag. Det er synd at Arbeidarpartiet ikkje nytta moglegheita dei hadde i det første innlegget sitt, til å varsle støtte til fleire av dei tinga som f.eks. hadde gjort at rovviltneemndene fekk større kontroll på eigne sekretariat, og at dei måtte grunnleggje felling tydelegare, slik at vi unngekk at så mange saker hamna i domstolane, og at staten eventuelt tapte. Dette er ei bortkasta moglegheit til å stramme opp rovviltspolitikken. Det synest Framstegspartiet er synd.

Så vil eg berre gjere merksam på ein ting som må endrast i forslag nr. 1, frå Framstegspartiet og Senterpartiet, i lys av at behandlingsdatoen for denne saka har vorte flytt. Det står at vi ber regjeringa kome tilbake seinast innan utgangen av mai. Det innser vi at vi er lovleg seint ute for. Vi føreslår at vi endrar ordlyden i forslag nr. 1 til å omtale juni i staden.

Lars Haltbrekken (SV) [12:55:08]: Nok en gang har vi en diskusjon om rovdyr i denne sal. Nok en gang er resultatet at det blir vanskeligere å være rovdyr i norsk natur. Nok en gang er resultatet at det blir lettere å skyte dyr som er truet av utryddelse. Det er trist. Vi ønsker at andre land skal ta vare på sine truede dyrearter, men vi evner selv ikke å gjøre det her i Norge.

Deler av denne saken dreier seg om opprettelse av en rovviltklagenemnd. SV har tidligere foreslått å opprette en miljøklagenemnd. I Sverige og Danmark har man en ordning med en såkalt miljøklagenemnd. Begge land gir sivilsamfunnet mulighet til å prøve forvaltningsvedtak miljørettslig i et domstollignende organ, på en rask måte og uten for store kostnader. I Norge er kostnadene ved et vanlig søksmål gjennom rettsystemet så store at det er kun unntaksvis miljøsaker i det hele tatt når domstolene. Hvert år fattes tusenvis av forvaltningsvedtak med betydning for miljøet. Vedtakene fattes av både kommunale, fylkeskommunale og statlige myndigheter. Natur- og miljøhensyn er underlagt lovgivning og forpliktelser som skal ivareta de felles natur- og miljøverdiene som en allmenn, overordnet samfunnsinteresse.

Da vårt forslag om miljøklagenemnd ble behandlet, ble det vist til at det ikke var nødvendig på grunn av lovreguleringene for miljøet og en mulighet som eksisterer for å klage på vedtak oppover i forvaltningsorganene. I stedet for å opprette en egen rovviltklagenemnd mener vi i SV at man bør opprette en generell miljøklagenemnd, der også rovdryrsaker kan komme inn.

Så må jeg komme med en rettelse fra SV til komitéinnstillingen. Her skal jeg ikke skyldes på noen andre enn oss selv. I innstillingen er vi med på å endre naturmangfoldloven § 17. Vi går ut av den enigheten og har i dag fremmet vårt eget endringsforslag til denne paragrafen. Vi er ikke med på å ta inn at rovdyr skal kunne avlives når et angrep er forestående. Formålet med nødvergeparagrafen er å tillate å avlive vilt når det må anses påkrevd for å avverge skade. Det er med andre ord en absolutt paragraf som slår inn i verst tenkelig scenario. Nødvergeparagrafen er ingen åpning – den skal i hvert fall ikke være det – for å kunne felle rovdyr som tilfeldigvis befinner seg i et område med beitedyr. Det å innlemme umiddelbart forestående angrep i nødvergeparagrafen uthuler både nødvergebestemmelsen og ikke minst den generelle fredningsbestemmelsen. Den pålegger da også vanlige folk å skulle ha inngående kunnskap til ulike rovviltarters atferd og mulige byttedyr. Ved å innlemme skjønn og krav om kunnskap på denne måten vil man åpne for mistolkninger og misforståelser og i verste fall misbruk av bestemmelsen, noe som kan resultere i at rovdyr og rovfugler som ikke utgjør noen fare, skytes under påskudd av nødverge ene og alene fordi dyrene befant seg på feil sted til feil tidspunkt, og uten at dette kan prøves i etterkant.

Norske rovdyr og rovfugler har krav på rettsbeskyttelse, de også, og det vil de ikke få dersom den foreslåtte endringen vedtas.

Jeg tar med det opp de forslagene som SV er en del av.

Nils T. Bjørke hadde har teke over presidentplassen.

Presidenten: Då har representanten Lars Haltbrekken teke opp dei forslaga han viste til.

Ketil Kjenseth (V) [13:00:21] (komiteens leder): Som flere har vært inne på, er det mange vedtak i Stortinget som ligger bak den behandlingen vi har her i dag. Det er forpliktelser vi har etter internasjonale lover og avtaler. Det handler også om å ha en best mulig forvaltning gitt de ulike målsettingene vi har med rovviltforvaltningen.

Det er også sånn at vi behandler i dag en bestilling fra Stortinget som handler om stadig å trimme og gjøre forvaltningen så effektiv som mulig – om det handler

om økonomi eller det handler om bestandsmålet, som det egentlig veldig ofte gjør.

Representanten fra Senterpartiet, Sandra Borch, sa mye om at den proposisjonen vi behandler her i dag, er Venstres verk. Det vil jeg tilbakevise. For det første er det regjeringa som har lagt den fram. For det andre er en rovviltklagenemnd ikke noe som Venstre har gått i bresjen for eller har programfestet. Dette handler om at det er en regjering som har kommet fram til en del forslag som man legger på bordet, og hvor Stortinget egentlig har spurt hvordan vi kan gå videre i rovviltpolitikken for å optimalisere forvaltningen.

En har lagt på bordet noen forslag til å gjøre noe med rovviltregionene. Jeg registrerer at stortingsflertallet ikke ønsker å gjøre noe med det heller, og en vil heller ikke ha en sann klagenemnd.

Det handler mye om at en egentlig ikke har så stort slingringsmonn å gå på her. Det er krevende når en stadig må til rettssystemet for å få avklart den stramme lina en går på når det gjelder det bestandsmålet som en til stadighet jakter på å få redusert. Når en da har gående i rettssystemet om det var for mye å skyte to–tre ulver, er det klart at slingringsmonnet ikke er veldig stort. Hvis vi spør svenskene på andre sida, som vi har et samforvaltningsansvar med, synes de at vi allerede tar oss mye til rette i Norge og overlater et stort ansvar til Sverige.

Når det gjelder nødverge, er det viktig at vi får avklart det med tanke på at vi har en varslet tilsynssak om det fra Bernkonvensjonen, at vi kan gå videre og oppfylle det. Det hadde ikke tatt seg pent ut for Norge å komme i den situasjonen at vi hadde fått en sak mot oss. De internasjonale forpliktelsene er også en del av dette.

Nødverge er et verge overfor rovdyr og bufe, men det er også et nødverge for den personen som blir stilt overfor det å skulle benytte seg av det, som representanten Haltbrekken var inne på, det å skulle ta en sann beslutning i en gitt situasjon. En skal også være veldig klar over hvilken beslutning en tar, og hva som kan være konsekvenser for den enkelte.

Så vil jeg også peke på at vi innenfor rovdyrforvaltningen i dag har fått en effektiv organisasjon som er flink til å ta ut rovdyr når vi ber dem om å gjøre det. Det er profesjonelle jegere, og vi er i mindre og mindre grad avhengig av grunneiere og jegere som ikke er vant til å jakte på store rovdyr. Det er viktig at vi har profesjonelle jegere og kan ta ut raskt når det fattes vedtak om det.

Litt av utfordringen i dag er den politiske diskusjonen som pågår til stadighet, og det er særlig rovviltmyndene som har den politiske fronten og spissen i seg. Det lever vi fint med videre, at dette er en debatt i demokratiet, at folk der ute er opptatt av dette, men det er også viktig å ha den bevisstheten om hvilket handlingsrom som faktisk finnes.

Jeg ser positivt på utviklingen videre og regner ikke med at vi får færre forslag om å ta ut rovdyr med denne forvaltningen. Men i stort sier en også at handlingsrommet ikke er fryktelig stort for å endre på det forholdsvis effektive forvaltningsregimet vi har i dag.

Une Bastholm (MDG) [13:05:35]: Dette har vært et litt trist halvår for norsk rovdyrforvaltning. I februar foreslo Arbeiderpartiet å svekke naturmangfoldloven for å gjøre det lettere å ta ut ulv. Et par uker senere foreslo Fremskrittspartiet omtrent det samme og la til at de ville GPS-merke hele den norske ulvebestanden. Begge forslagene har nok sprengkraft i seg til å svekke de norske rovdyrbestandene dramatisk. Begge forslagene vil bryte med våre internasjonale forpliktelser om å ta vare på Europas rovdyrbestander. Heldigvis har ikke Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet klart å bli enige om hvordan de har tenkt å svekke vernet av artsmangfoldet. Det gjør at rovdirene våre kan puste ut en liten stund til.

At Fremskrittspartiet og Senterpartiet helst skulle hatt stående fellingstillatelse på ulv og andre rovdyr, overrasker meg ikke. Heller ikke at Fremskrittspartiet foreslår noe så fullstendig frikoblet fra virkeligheten som å GPS-merke hele den norske ulvebestanden, som en slags «micro management» av den ville naturen. Men Arbeiderpartiets linje både overrasker og skuffer meg. Det har vært trist å følge partiets utvikling i rovdyrpolitikken de siste månedene. Statsråden har slått fast at det vil være et brudd på Bernkonvensjonen å legge til grunn at oppnådd bestandsmål skal være nok til å ta ut rovdyr. Når Arbeiderpartiet legger nettopp det til grunn for sitt forslag, betyr det at Arbeiderpartiet lar rovdyrforakt trumfe vern av truede arter og internasjonale forpliktelser. Jeg mener at forslaget deres ikke bidrar til mindre konflikt og usikkerhet – det forsterker det.

Sammen med Senterpartiet og Fremskrittspartiet har Arbeiderpartiet nå potensielt flertall for en politikk som kan rasere norsk naturforvaltning. Det så vi veldig fort kunne skje da Fremskrittspartiet gikk ut av regjeringen. Jeg håpet i det lengste at de ikke skulle oppdage det selv. Det gjør meg alvorlig bekymret for ulvens, jervens, bjørnens og gaupas framtid i Norge. Og jeg er alvorlig bekymret for Norges internasjonale omdømme når noen av våre største partier er villige til å bryte med Bernkonvensjonen i et kortsiktig forsøk på å tekkes velgerne.

Men det er nok ikke en velgermagnet å holde rovdirene på randen av utryddelse. Folk flest er slett ikke imot rovdyr. For eksempel er seks av ti nordmenn positive til å ha ulv i norsk natur, mens bare to av ti er negative. Selv i ulvesonen er det flertall for ulv, også når man holder Oslo og Akershus utenfor.

Så til regjeringens forslag: De Grønne stemmer imot å opprette en rovviltklagenemnd. At vedtakene som behandles i rovviltnemndene, genererer mange klager, mener vi først og fremst er et argument for å endre rovviltnemndene og forbedre forvaltningen på andre måter, deriblant fokusere mye mer på støtte til konfliktdempende tiltak på bakken, samtidig som man gir beitenæringen langt bedre rammebetingelser for å investere i det den trenger for å hindre tap til rovdyr.

Som flere av høringsinstansene har påpekt, vil en rovdyrklagenemnd bidra til en avpolitisering av norsk rovdyrpolitikk. De fleste miljøorganisasjonene mener det er bedre å videreføre og styrke ordningen med rovviltnemndene samtidig som man styrker miljøforvaltningen.

Miljøpartiet De Grønne deler regjeringens oppfatning om at konfliktnivået i norsk rovdyrforvaltning er høyt, men vi tror ikke at en rovviltklagenemnd er løsningen. Vi tror løsningen bl.a. ligger i færre rovviltnemnder, en bedre balanse i sammensetningen av nemndene og å opprette en miljøklagenemnd. Derfor foreslår vi i dag, sammen med SV, å opprette en generell miljøklagenemnd som gir sivilsamfunnet mulighet til å prøve forvaltningsvedtak miljørettslig i et domstollignende organ på en rask måte og uten store kostnader.

Jeg kan nå også melde at jeg støtter forslaget fra SV om § 17 andre ledd i naturmangfoldloven, som jeg regner med vil bli satt opp mot innstillingen.

Norsk rovdyrforvaltning og annen naturforvaltning må være basert på kunnskap, og den må forholde seg til internasjonale konvensjoner som sikrer truede arters overlevelse, samtidig som vi stiller opp for matproducentene i dette landet, som sikrer mattryggheten vår. Verken å opprette en rovviltklagenemnd eller å svekke naturmangfoldloven er kunnskapsbasert politikk som tar ned konfliktnivået. Derfor er jeg glad for at disse forslagene blir nedstemt i dag.

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:10:21]: Proposisjonen og dei to representantforslaga som vert behandla her i dag, handlar om ei rekkje tema, frå uavhengig rovviltklagenemnd, heimelsgrunnlag for felling, lisensfellingssbyrde og radiomerking av ulv, til inndeling av rovviltregionar m.m.

Eg har levert ei rekkje vurderingar av dei ulike forslaga i svarbrev til komiteen og kjem her til å konsentrere meg om nokre utvalde tema.

Først vil eg starte med å seie at det er positivt at stortingsfleirtalet er innstilt på å følgje forslaget mitt om å endre føresegna om naudverje i naturmangfoldlova. Bernkonvensjonen har sagt at det kan verte opna sak mot Noreg dersom denne føresegna ikkje vert endra, og det ville etter mitt syn vore svært uheldig for Noreg.

Som det går fram av proposisjonen, gjer vi no to ting. Det eine er å modifisere lova i tråd med praksis frå Høgsterett. Dette vert det også vist til i komiteinnstillinga. Det andre vi gjer, er å rette opp ein inkurie som skjedd ved overgangen til naturmangfoldlova.

Eg kan i sum ikkje sjå at dette inneber nokre store endringar i praksis. Endringane er likevel nødvendige for å bringe føresegna i samsvar med våre internasjonale forpliktingar etter Bernkonvensjonen og kodifiserer gjeldande norsk rettspraksis. Så eg er glad for støtte til det.

Det andre forslaget til lovendring som vi har, gjeld etablering av ei uavhengig rovviltklagenemnd. Det vil fleirtalet ikkje ha noko av. Eg meiner det heilt klart ville kunne dempe konfliktnivået dersom ein uavhengig instans med både juridisk og fagleg ekspertise behandla dei mange klagenes som skjer i rovviltforvaltninga. I dag vert det i stor grad gjort partipolitikk ut av enkeltvedtak, og eg meiner både Klima- og miljødepartementet, regjeringa og Stortinget i større grad bør konsentrere seg om dei overordna føringane på rovviltfeltet.

Så vil nokon hevde at dette forslaget inneber ansvarsfråskrivning. Eg meiner det motsette. Med ei slik klagenemnd ville vi gjennom overordna føringar framleis hatt eit tydeleg politisk ansvar for rovviltpolitikken, men i dei konkrete enkeltvedtaka ville ein tolke det Stortinget har vedteke ut frå faglege omsyn.

Det at dei fremste kritikarane av klagebehandlinga i Klima- og miljødepartementet no bekreftar at klagebehandlinga framleis skal vere i Klima- og miljødepartementet, er i og for seg greitt for meg å akseptere – litt vanskeleg å forstå, men slik er det. Eg slår meg til ro med at Stortinget, frå Miljøpartiet Dei Grøne og SV til Senterpartiet og Framstegspartiet, har grenselaus tillit til mi forvaltning av rovviltpolitikken, og det får eg vel ta til meg.

Eit tredje tema som eg ikkje kan unngå å kommentere, er inndeling av rovviltregionar, for fleirtalet no i dag ser ut til å gå for ei løysing der ingenting vert endra. Det vil seie at dei åtte rovviltregionane som vart inndelte basert på dåverande fylkesgrenser i rovviltforliket fra 2004, framleis skal vere det som gjeld.

Det vil eg naturlegvis halde meg til. Samtidig vil eg gjere Stortinget merksam på at det er ganske mange fordelar som no går tapt enn dersom ein hadde valt å endre grensene. Det gjeld f.eks. moglegheita for betre soneinndeling av rovdyr og beitedyr. Det gjeld meir føreseieleg og presis forvaltning av rovdyr nærare bestandsmål, og det gjeld administrative fordelar, ved at ein ikkje har fleire nemnder i same fylke, slik vi no får.

Eg meiner at alle partar hadde vore tente med at stortingsfleirtalet her hadde eit anna syn, men held meg sjølv sagt til det fleirtalet gjev uttrykk for.

Til sist vil også eg gje honnør til saksordføraren, som har hatt ein krevjande jobb, men som har utført han, slik det ser ut i dag, på ein veldig god måte, og ein har klart å lande ei innstilling som eg trur gjev godt uttrykk for det som er Stortinget si vilje, og det er trass alt difor vi er her.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Runar Sjøstad (A) [13:14:40]: Vi hørte Miljøpartiet De Grønnes representant var oppe og var bekymret for Norges internasjonale ry på grunn av at vårt forslag brøt med Bernkonvensjonen. Kanskje slike påstander er mer med på å bryte ned vårt ry, særlig når de er feilaktige. Jeg skal ikke stille det spørsmålet til statsråden, men det går litt i samme leia. Tidligere stortingsrepresentant Melby, nå statsråd, beskrev vårt forslag som en enkel løsning, at husdyrene vinner over rovdirene, og at Arbeiderpartiet var på glideflukt i rovviltpolitikken for å tekkes Senterpartiet. Så hørte vi representanten Westgaard-Halle var oppe og lovte støtte til det samme forslaget fra en samlet regjering. Er det slik at vi kan forventte støtte også fra Venstre i regjering i denne saken, eller er det bare delvis støtte fra regjeringen?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:15:38]: No har ikkje medlemmer av regjeringa stemmerett i Stortinget, men når saksordføraren varslar kva regjeringsspartia vil stemme, går eg ut frå at det er det alle regjeringsspartia har tenkt å stemme i Stortinget.

Det har vore ei rekkje forslag om rovviltpolitikk her i Stortinget denne våren, også frå Arbeidarpartiet. Eg har sjølv brukt svært harde ord, får eg vel seie, mot nokre av dei, f.eks. at Arbeidarpartiet i vinter gav seg inn på å ville instruere regjeringa i forvaltingsvedtak som går i ulovleg retning. Det meiner eg det var all grunn til å kritisere. Eg har ikkje brukt like harde ord om det forslaget som er fremja i denne samanhengen, og som no ser ut til å få fleirtal. Kva eg meiner om det forslaget, går vel ganske tydeleg fram av mitt skriftlege svar til komiteen. Eg tenkte eg skulle seie eit par ord om det seinare også, men eg vil seie at det er innanfor det forsvarlege og innanfor internasjonale konvensjonar å vedta det forslaget.

Jon Georg Dale (FrP) [13:16:46]: Eg vil først gratulere statsråden med ei fornuftig politisk navigering, som sikrar Arbeidarpartiet fleirtal for deira forslag i dag. Spørsmålet er difor veldig enkelt: Vil forslaget som då får fleirtal, og behandlinga av desse tre sakene samla, bidra til vesentlege endringar av ulveforvaltinga i Noreg?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:17:10]: Då vil eg vise til mi vurdering av det forslaget som vart sendt til komiteen. Eg skreiv at eg meiner at sjølve ordlyden i lovendringsforslaget langt på veg reflekterer dagens forvaltingspraksis. Som eg skreiv innleiingsvis i svar-

brevet, er praksisen at dei ulike artane vert forvalta så nær dei vedtekne nasjonale bestandsmåla som mogleg. Så skreiv eg også at eg meiner at det ville ha vore hensiktsmessig å vente på ein rettskraftig dom i den saka som vart handsama i Borgarting lagmannsrett i desember 2019, som no skal gå til Høgsterett, og eg rår av den grunn frå å gå inn for det forslaget.

Men no ligg det altså an til at Stortinget vedtek det, og som det går fram her, meiner eg at det er innanfor det forsvarlege å vedta. Eg meiner at det langt på veg vil reflektere den praksisen vi legg til grunn.

Jon Georg Dale (FrP) [13:18:01]: Eg takkar for svaret. Det er oppklarande for korleis den som skal fortolke Arbeidarpartiets forslag, faktisk vil gjere det. Då er det naturlege oppfølgingsspørsmålet om ein vurderer samla at dei forslaga som Framstegspartiet og Senterpartiet i dag fremjar, ville bidra til ei forvaltning omtrent innanfor det nivået vi ligg på i dag, eller om dei ville ha gjeve vesentleg skjerping av ulveforvaltinga.

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:18:30]: No er det jo ei rekkje forslag det er snakk om. Dei forslaga som går på § 18, er oppmodingsvedtak, der ein ber regjeringa kome tilbake, så det er eigentleg vanskeleg å seie nøyaktig korleis det ville sett ut. Og så er det ein del forslag som eg meiner er – kva skal ein seie – iallfall ikkje i tråd med rovviltforliket eller heller ulveeinigheita, f.eks. det at ein føreslår å stramme inn og innskrenke kor stor ulvesona skal vere. Det er eit forslag som ville vore i strid med det som var ulveeinigheita på Stortinget tilbake i 2016, og det har eg bl.a. av den grunn ikkje tilrådd at Stortinget vedtek. Det ser det ikkje ut til at Stortinget gjer heller, og det er fornuftig.

Sandra Borch (Sp) [13:19:26]: At jeg har grenseløs tillit til statsrådens arbeid med rovdryrsaken, tror jeg ikke jeg er helt enig i, men jeg kan si at jeg synes at det skal være et politisk ansvar. Men det var ikke det jeg skulle spørre om.

Når man nevner rovviltforliket, er det en klar målsetting om hvor mye ulv det skal være i Norge. Det vi ser i dag, er at bestandstallet for ulv under denne regjeringen har ligget langt over det det skal være. I dag har vi flere forslag til behandling som dessverre ikke får flertall. Men mitt spørsmål til statsråden er: Hvilke tiltak har han tenkt å iverksette for å få bestanden av ulv ned på det Stortinget har sagt skal være bestandsmålet? Vil det skje i år? Og ser ikke statsråden at den politikken han fører nå, begynner å bli et demokratisk problem?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:20:17]: Den politikken regjeringa fører, som har overveldande støtte i befolkninga gjennom meiningsmålingar, og som også

har støtte av fleirtalet i Stortinget, slik det kjem til uttrykk i dag, er det ikkje heilt enkelt å sjå som eit demokratisk problem. Det er ikkje slik at alt Senterpartiet er ueinig i, og der Senterpartiet er i mindretal, er i strid med det demokratiet vil. Så stort har enno ikkje Senterpartiet vorte, og det trur eg vi skal vere glade for.

Så er det slik at vi gjennom kvart einaste år gjer ulike vedtak for å regulere bestanden av ulv, bl.a. gjennom lisensfelling. Vi har gjort vedtak kvart einaste år dei siste åra, der ein har teke ut ein god del ulv bl.a. av omsyn til bestandsmålet.

Så forsøker vi å styre forvaltninga slik at vi er så nærme bestandsmåla vi klarer, både for ulv og dei andre rovdyra våre. Vi ligg over på ulv, vi ligg under på andre rovdyrartar, slik som bjørn, men eg meiner uansett at målet må vere å liggje ganske nærme. Det ville bidratt betydeleg til det dersom Stortinget i dag ville ønskje større hovudregionar f.eks. Det ville vore lettare å drive presis forvaltning. Men det ønskjer altså ikkje Senterpartiet.

Sandra Borch (Sp) [13:21:19]: Jeg ønsker klarere svar, for når statsråden henviser til rovviltforlikene, har man et klart mål om hvor mye ulv det skal være i Norge i dag. Vi ser at under denne regjeringen har antallet ulv i Norge økt betraktelig. Det er ikke i tråd med de forlikene som Stortinget har vedtatt. Så igjen: Hva vil statsråden foreta seg det neste året for å få ned bestanden av ulv til det bestandsmålet Stortinget har vedtatt?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:21:50]: Regjeringa fører ein rovviltpolitikk i tråd med dei ulike rovviltforlikane på Stortinget. Dessverre er det nok slik at ein del representantar, bl.a. representanten Borch, har eit litt selektivt minne når det gjeld kva som ligg i dei forlikane, f.eks. at politikken skal vere i tråd med Bernkonvensjonen, og at han skal vere i tråd med naturmangfaldlova, og at alt det skal takast omsyn til når ein gjer bl.a. felingsvedtak for ulv.

Likevel er det slik at vi ikkje ligg så høgt over bestandsmålet som ein kan få inntrykk av her. Vi ligg noko over – det er sjølv sagt eit mål å kome lenger ned. Men det eg er aller mest oppteken av, er faktisk at vi klarer å vareta den todelte målsetjinga, og ikkje minst at vi klarer å få ned tapet av beitedyr. Det er det eg antek er Senterpartiet si hovudsak og den største bekymringa her – det bør det iallfall vere. Då kan eg heldigvis glede representanten frå Senterpartiet med at vi i fjor hadde så låge tap av sau og lam til ulv som vi ikkje har hatt på ti år. Samla sett er tapet av lam og sau til rovdyr halvert sidan Senterpartiet hadde ansvaret for politikken.

Lars Haltbrekken (SV) [13:23:05]: Jeg har et enkelt og greit spørsmål til statsråden: De endringene av § 18 i

naturmangfoldloven som ser ut til å få flertall her i dag, vil de gjøre det lettere eller vanskeligere å skyte truede rovdyr i Norge?

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:23:29]: Den endringa i § 18 som ligg an til å få fleirtal i dag, vil tydeleggjere og stadfeste viktigeita av Stortinget sine vedtekne bestandsmål i forvaltninga. Det er langt på veg det som er gjeldande praksis, men eg ser jo fordelar med å gjere dette av omsyn til å opplyse og tydeleggjere regelverket. Om det vil få endringar i praksis i rovviltnemndene si forvaltning og i siste instans i kva domstolane måtte meine, kan eg ikkje føreseie her og no. Men slik eg oppfattar dette, er det innanfor våre internasjonale forpliktingar, og det vil tydeleggjere det Stortinget ønskjer, nemleg å føre ein politikk som gjer at vi kan vere i nærleiken av bestandsmåla. Det ønskjer eg òg. Og det vil, som eg også skreiv i brevet til komiteen, langt på veg reflektere dagens forvaltningspraksis.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:24:40]: Noen av de største demokratiske markeringene vi har hatt i nyere tid i Norge, har nettopp vært for å følge opp Stortingets vedtak i rovviltforvaltningen. Særskilt har det gått på den manglende oppfølgingen fra høyreregjeringens side av bestandsmålet for ulv. Det blir noen ganger feilaktig framstilt som at de demonstrasjonene skulle være mot – eventuelt for, da, i motsatt lei. Det er ikke riktig. Det handlet om å følge opp et bestandsmål som Stortinget hadde demokratisk vedtatt, og det er det vi i lovteksts form får innført i dag, sånn at det ikke er noen tvil om at høyreregjeringen og Erna Solberg, uansett hvilken klimaminister som har ansvaret, har en pliktig oppgave, og det er å følge opp det bestandsmålet på fire–seks ynglinger hva gjelder ulv årlig i Norge.

Det som vedtas i dag, vil som sagt være en presisering av det forliket Arbeiderpartiet har vært med på å lage, og det vil medføre at regjeringen må følge opp bestandsmålet den kommende vinteren. Så enkel og grei er den saken vi behandler i dag.

På samme måte stadfester Stortinget i dag at dette er et politisk ansvar. Erna Solberg har forsøkt å komme seg unna denne kinkige situasjonen med å opprette en såkalt rovviltklagenemnd, som ville byråkratisere politikken vi mener er et folkevalgt ansvar, og som regjeringen har ansvaret for å utføre. Det er det veldig mange som er glad for at blir stoppet i dag, og det er derfor bra at det er et bredt flertall – uansett hva man mener i rovviltpolitikken – som sier at det selvfølgelig er folkestyrets ansvar å

følge opp dette på den måten som Stortinget bestemmer at det skal gjøres.

Derfor er dette en dag som kommer til å ta oss framover. Ministeren vet hvilken jobb han har å gjøre, og det er å følge opp bestandsmålet. Det er et demokratisk fattet vedtak, og uansett hva man mener om det, er det i hvert fall et bestandsmål. Det er ikke for eller imot, det er en bestand, og den bestanden skal nås. Den marsjorden er herved gitt.

Aud Hove (Sp) [13:27:29]: I svarbrevet frå Klima- og miljødepartementet til desse sakene seier dei at det er eit lågt skadepotensial for ulv utanfor ulvesona. Det vi ser, er at der det er ulv, blir det også skade, og det blir ofte stor skade der det er beitedyr. Difor tykkjer eg det svaret er litt merkeleg. Det merker vi i Oppland no til fulle. Dei seinare åra, etter kvart som det blir fylt opp i ulvesona, er det aukande tap til ulv utanfor ulvesona, i beiteprioriterte område. For fyrste gong er det felt ulv under lisensfelling i Oppland – tre stykk. Om ulven er radiomerkt eller ei, utgjør han eit skadepotensial. Det er ein grunn til at vi har bandtvang for hund.

Det er aukande observasjonar av ulv. Om sumrane no dei siste åra har det vore kontinuerleg skadefelling på ulv, og ikkje minst no i vår. Dette er ikkje ei god utvikling.

Så var det dette med endring av lisensfellingsperiode for ulv, som var ute på høyring. Høyringa gjaldt å utvide lisensfellingsperioden, utvide han på våren. Men svaret blei å forskyve, og starten blei frå 1. oktober til 1. desember. Det er uheldig å ikkje sjå lisensfelling av ulv i samanheng med når jegerar faktisk jaktar på anna vilt og er ute. Det er både praktisk og fornuftig.

No er det fokusert mykje på ulv, vi har jo no behandla to saker om det, men eg vil nemne jerv, som gjer store skader i fleire område i Noreg, og som ligg langt over bestandsmålet. Så ein kan jo seie at ein har lykkast med rovviltforvaltninga, men å forvalte er nettopp å forvalte. Det er ei opplevd trening av å få hjelp til uttak og regulering av bestanden for alle rovviltartane, også jerv. Det er det som fører til auka konfliktnivå, og det er her det må kome endringar. Ikkje flytt ansvar frå politisk nivå eller slå saman rovviltregionar. Det er ikkje det som løys konfliktnivået.

Representanten Ketil Kjenseth peikte på ei stram line, men det er nok Venstre som er med på å spenne den lina. Rovviltnemndene skal ikkje vere politiske, som Kjenseth var inne på, dei skal forvalte etter det Stortinget bestemmer. Det er Stortinget som skal drive politikken, og rovviltnemndene skal forvalte.

Arne Nævra (SV) [13:30:41]: Jeg skal bare komme med noen overordnede betraktninger. Jeg kan ikke gå inn i detaljene i alle disse forslagene – da hadde jeg gått

langt utover min taletid. Det er vel mest å betrakte som et sukk fra meg når jeg ser forslag etter forslag fra Senterpartiet, bl.a. At populistpartiet Fremskrittspartiet hausser dette opp videre, er heller ikke noe spesielt overraskende for meg.

Jeg tar Senterpartiet først, med sin landbrukstilknøytning. Fortsatt kjøres argumentet om tap av bufe. Jeg er sjøl medlem av Naturvernforbundet. Jeg er medlem av Småbrukarlaget. For meg er det ganske lett. Jeg mener det er mulig å oppfylle Stortingets todelte målsetting veldig greit hvis vi hadde villet. Hvis det var et ønske om det, hadde ikke dette vært noe stort problem. Men det er åpenbart noen som har noe å tjene på å komme med disse spissformuleringene og skape disse murene mellom de forskjellige synene på rovdyr i Norge. Kanskje gir det også et visst samhold i noen leirer.

For å ta det først: Innenfor ulvesonen er det omtrent ikke tap av sau til ulv. Det skyldes selvfølgelig at det nesten ikke er sau der – i så fall er de innenfor gjerder. Da vil jeg si at det er ikke noen særlig forskjell på om det er tre, seks eller åtte flokker innenfor ulvesona. Alle faglige undersøkelser viser dette. Hvorfor skjønner ikke Senterpartiet at de trenger all støtte de kan få fra det andre jordbrukspartiet her på Stortinget, fra SV, f.eks., og fra hele miljøbevegelsen, fra alle dem som ønsker distriktsjordbruket, de som ønsker kortreist mat og alt dette vi kjemper for – levende bygder. Jeg er ganske sikker på at Senterpartiet er enige med oss i at det er WTO, EU, importvernet osv. som er den store trusselen mot norsk jordbruk. Det er ikke denne bitte lille delen som rovdyrene utgjør av trussel mot norsk jordbruk, som er avgjørende. Dette tror jeg Senterpartiet vet innerst inne, og det er leit at dette ikke innrømmes, og at en ikke bygger allianser.

Det jeg er mest betuttet over og lei meg for, er at Arbeiderpartiet, som et internasjonalt parti med bl.a. internasjonallisten Espen Barth Eide i spissen, begynner å lefle med Bernkonvensjonen, en internasjonalt inngått avtale. Det synes jeg er veldig leit.

Det er nok riktig som statsråden sier: Det er ikke så store endringer som vil skje i praksis med det forslaget som blir vedtatt her i dag, tror jeg, men det er et signal i seg sjøl, og det er skremmende at det kommer fra Arbeiderpartiet. Jeg skal utdype litt mer i et annet innlegg.

Dag Terje Andersen (A) [13:33:58]: Som det ble sagt helt klart av representanten Runar Sjøstad: Vi står ved rovviltforliket. Det er balansert og skal ivareta både hensynet til å ta vare på rovdyr og hensynet til dem som bærer hovedbelastningen med at vi har rovdyr. Derfor er det viktig at vi er til å stole på. Når vi opplevde her for et par år siden at tusenvis av mennesker sto utenfor Stortinget og fremmet det – jeg holdt på å si –

radikale kravet at Stortingets vedtak skal følges, er det grunn til å ha lite grann ydmykhet. Noe av grunnen til konflikten i rovviltpolitikken er jo nettopp inntrykket av at vi har hatt statsråder tidligere som har provosert på en slik måte at folk ikke kunne stole på at forlikene følges. Vi ber folk om å leve med de fire store rovviltene, og vi vil fortsette med det. Men da må de kunne stole på at når bestandsmålet er oppnådd, ja, så står også vi ved at da er bestandsmålet oppnådd. Det er det konflikten i stor grad har dreid seg om, og det er bakgrunnen for Arbeiderpartiets forslag. Vi har nemlig blitt møtt av tidligere statsråder med at selv om bestandsmålet er nådd, kan vi ikke ta ut dyr fordi det er andre deler av loven som sørger for at vi ikke har hjemmel for det. Nå får vi altså en selvstendig hjemmel som skal kunne bekrefte at Stortingets vedtak skal følges opp.

Da blir jeg utrolig overrasket over Fremskrittspartiet, som skriver i sine merknader:

«Etter disse medlemmers syn er man ikke tjent med at Stortinget fortolker hvordan loven skal forstås gjennom et etterarbeid.»

Nei, nettopp – det er jo derfor vi foreslår en lovendring. For da er det ikke lenger et etterarbeid; det er en lovpresisering med sine forarbeider.

Noen prøver å framstille det som om Arbeiderpartiet har skiftet kurs og blitt mer motstandere av rovdyr. Nei, det er en redelighet som består i at vi skal stå fast ved de bestandsmålene vi har vært med på å vedta, men da må de også respekteres når bestandsmålene er oppnådd, nettopp på grunn av at vi ønsker at de moderate kreftene, som jo er i betydelig flertall i dette samfunnet, som vil ha rovvilt, men som vil ha kontroll på bestanden, er de gode kreftene vi må spille på, og ikke fyre opp til konflikt mellom ytterpunktene i denne debatten.

Derfor er jeg glad for at det i dag hørtes ut som om vi kunne få støtte fra regjeringspartiene, riktignok med en fortolkning om at dette uansett ville være vår politikk, mens det som altså er realiteten, er at tidligere har ikke oppnådd bestandsmål vært et selvstendig kriterium i loven. Nå blir det et selvstendig kriterium i loven (presidenten klubber), og derved har vi fått Stortingets vilje til å få lov hjemmel ... (presidenten klubber igjen).

Presidenten: Som tidlegare president kjenner representanten godt til at ein må halda seg innanfor tale-tida.

Aud Hove (Sp) [13:37:23]: Frå talarstolen her blir det brukt uttrykk som trist, betutta, lei meg og populistisk. Men det som gjer meg trist, betutta, lei meg og av somme kalla populistisk, er den manglande forståinga for dei utfordringane som den enkelte har når dei misser mykje sau – år etter år etter år.

Når vi er politisk valde, er vi ombodsmenn og -kvinner for dei som har stemt på oss, og for dei områda vi kjem frå. Dei eg pratar med frå beitenæringa, seier at dei godt kan leve med jerv, men ikkje med tap til jerv år etter år etter år. Det har blitt sagt av fleire frå talarstolen her i dag at vi skal følgje det Stortinget har bestemt. Eg er glad for at statsråden òg var tydeleg på at det Stortinget har bestemt, skal han følgje. Når bestandsmålet for jerv ligg langt over, og det står fleire stadar at miljøforvaltninga skal vere med på å hjelpe til slik at ein får teke ut lisensfellingkvota, får eit avgrensa skadeomfang og får ned konfliktnivået, då må ein faktisk gjere det. Men i dag blir det ikkje gjort.

Eg kjem frå ei kommune der eg veit at gardbrukarane no verkeleg tel på knappane om dei skal leggje ned – dei grensar over mot Møre og Romsdal – og det må vi faktisk ha forståing for. Då blir spørsmålet: Har vi då lykkast med rovviltforvaltninga? Ja, vi har lykkast med å få opp jervebestanden, for det var nesten ikkje att jerv på 1970-talet, men det vi ikkje har lykkast med, er å forvalte han, slik at ein faktisk kan leve med den todelte målsettinga.

Det vi har erfart, er at viss vi har målretta uttak i eit område og får bort kanskje den eine jerven som gjer stor skade, roar det seg. Det er forvaltning. Men det er når ein ikkje prøver å avgrense skadane, at ein får konfliktnivået. Dette tenkjer eg det er ansvaret til Stortinget og forvaltninga å få til.

Jon Georg Dale (FrP) [13:40:12]: Igjen til Arbeidarpartiets forslag, innleiingsvis: Viss det var slik at eg trurde – eller at statsråden som skal forvalte dette, hadde bekrefte det – at dette ville gje ei betydeleg endring i praksis i forvaltninga med dei vedtaka som Arbeidarpartiet har føreslått i dag, ville vi naturlegvis ha røysta for. Men det er det motsette som skjer. Arbeidarpartiet gjev inntrykk av at det skal påverke forvaltninga, men seier at det ikkje vert nokre vesentlege endringar for dei som skal følgje det opp.

Det inntrykket bekrefte det vi har sett gjennom heile denne behandlinga. I 2016, ved behandlinga av ulvemeldinga, stod Arbeidarpartiet, Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti gjennom behandlinga i næringskomiteen bak merknadar som f.eks.:

«Komiteens flertall vil understreke at bestandsmålet skal oppfattes slik at det er et minimums- og maksimumsmål og at dette er nådd når man har passert 4 og det skal ikke overstige 6.»

Med dei lovvedtaka som kjem no, seier ein at forvaltninga vil vere som i dag, og no er vi på i overkant av åtte. Med andre ord går ein i dag vekk frå forståinga i det som Arbeidarpartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti var med på å seie i 2016. Ein held seg ute av merknadene og ved-

tek ei lovformulering som for alle praktiske føremål vert sett på som å halde fast ved dagens praksis. Då står vi igjen med at vi brukar eit par timar i dag og nokre veker med komitébehandling på ikkje å kome ein meter lenger, og vi kjem til å sjå det same vedvarande konfliktnivået i ulvepolitikken.

Det som er verdt å merke seg, er at regjeringa veit at dei gjer dette. Det er ope og ærleg. Men når ein høyrer Arbeidarparti-representantane i salen, høyrst det ut som dei innbillar seg at dei gjer noko anna enn faktisk å stramme opp ulveforvaltninga. Dei lét den sjansen gå frå seg. Det heng ikkje i hop.

Regjeringspartia røystar for Arbeidarpartiets forslag fordi ein med det, for alle praktiske føremål, vil halde fram med dagens praksis, og dei røystar mot andre forslag, som ville ha endra han. Likevel trur altså Arbeidarpartiet at dei i dag gjer ei lovendring som endrar ulveforvaltninga. Éin ting er å vere godtruande, men her handlar Arbeidarpartiet mot betre vitande, mens dei prøver å gje inntrykk av noko anna.

Ketil Kjenseth (V) [13:43:23]: For det første vil jeg bekrefte at Venstre stemmer for Arbeiderpartiets forslag, så det er ikke sånn at det er Høyre i regjering som gjør det.

Så til representanten Aud Hove fra Oppland, som sier at det fylles opp med rovdyr i sona. Det stemmer ikke helt. Nå diskuterer vi altså et bestandsmål for ulv som i rettssystemet da blir en, to tre – er det en, to, tre for mye? Det er nå én ting. Men konfliktnivået blir jo også stresset opp av at en presser fram uttak av etablerte familiegrupper, og det gjør veien åpen for ungdyr, streifdyr, som har lettere for å ta for seg av beitedyr. Det er ingen god løsning her. Det er flere måter å tenke konfliktdemping på, og det er også å ha etablerte familiegrupper som lærer seg å bruke av de omgivelsene som er, uten å skulle gå på husdyr for å skaffe seg mat. Og det ser vi en ganske stor forskjell på også.

Dette er til Senterpartiet, for Aud Hove følger opp med å si at politikken skal bestemmes på Stortinget, og rovviltnemndene skal forvalte. Men sånn som det er i dag, er konfliktnivået like høyt der ute i rovviltnemndene, og de er ledet – stort sett – av Senterparti-politikere, og de drar opp konfliktnivået når det gjelder dette. Det er også en del av dette. Hvis en virkelig vil ha konfliktdemping og vil forvalte, er det mulig å gjøre det smartere enn i dag, der en bare er ute etter å polarisere.

Ja, vi har hatt noen streifdyr i mitt nabolag på vestsida av Mjøsa, rundt Gjøvik, Toten, Land, men det er også slik at de ulvene er tatt ut. Vi har en effektiv forvaltning når disse blir oppdaget, når de blir sporet. Det skal ikke være ulv utenfor den sona, så de er allerede tatt ut. Vi husker situasjonen for noen år siden der vi brukte gan-

ske mange uker på å ta ut en ulv i Hurdal, på Totenåsen. Det å få tatt den ut tidlig og ikke få den inn i beitesesongen der er viktig.

Jeg oppfordrer Senterpartiet til å være med på den dugnaden vi nå prøver å ha – samle rekkene, forvalte i lag, finne en måte å leve med både rovdyr og beitedyr på og forvalte etter de sonene og med de redskapene vi har. For Norge er blitt veldig gode til å forvalte – det er min påstand per i dag.

Statsråd Sveinung Rotevatn [13:46:34]: Sidan det har vore mange innlegg om denne lovendringa som ser ut til å gå igjennom, og som eg også fekk ein del replikkar om, tenkte eg at eg skulle utdjupe litt synet mitt på det mot slutten av debatten – så er det også sagt.

Eg meiner at det forslaget som ligg an til å verte vedteke, langt på veg vil lovfeste det som etter mitt syn er praksis, fordi vi legg vekt på bestandsmåla når vi skal gjere vurderingar om felling. Så er det i og for seg ei anna sak at ein mellom partia her kan ha ulike syn på i kor stor grad regjeringa legg vekt på sånn og sånn i forvaltninga. Det kan ein jo vere ueinig om, men eg meiner opplagt at vi held oss innanfor gjeldande rovviltforlik. Og i og med at Stortinget ikkje ser ut til å ville ha ein uavhengig instans som skal gå inn og vurdere desse spørsmåla, men heller vil gje meg vidare tillit til å forvalte det, får eg igjen setje pris på det.

Difor såg eg heller ikkje behov for å gjere ei lovendring. Men no går lova altså gjennom, og eg vil også nytte anledninga til å seie at eg har ein viss sympati for ønsket om å leggje dette inn i lova, for lova vil klart verte meir forståeleg, ho vil verte meir pedagogisk, ein sentral tematikk for rovviltforlika vil kome inn, og ein vil understreke det viktige i dei vedtekne bestandsmåla i Stortinget.

Når det gjeld grunnlaget for felling, vil eg likevel understreke at naturmangfaldlova og forvaltninga sjølvsagt må liggje innanfor ramma av Bernkonvensjonen, som ligg som ein sentral del av dei ulike rovviltforlika. Det betyr bl.a. at ein ikkje kan leggje til grunn ei tolking av naturmangfaldlova som ikkje er i samsvar med den konvensjonen. Det vil f.eks. medføre at eit bestandsmål ikkje kan vere eit absolutt vilkår å styre etter, men det kan absolutt vere eit vilkår som ein legg vekt på – og stor vekt på – i forvaltninga.

Bestandsreduksjon og bestandsmål er som nemnt allereie i dag ein viktig del av dei vurderingane vi gjer, og som rovviltnemndene gjer, når ein fattar vedtak. Der- som ein no likevel gjer endringar i lova som tydeleggjer at bestandsmål er ein del av vurderingane, vil eg for ordens skuld leggje vekt på, og gjere Stortinget merksam på, at bestandsmåla sjølvsagt er noko som gjeld begge

vegar. Det inneber bl.a. at ein legg vekt på dei når ein er over målet, og når ein er under målet.

I ein tidlegare debatt her den 5. mai om Riksrevisjonens undersøking av rovviltforvaltinga gav leiaren av kontroll- og konstitusjonskomiteen, som vel også er medforslagsstillar her i dag, tydeleg uttrykk for at rovviltbestandane skal vere så nær bestandsmåla som mogleg, og at det krev tiltak, både for bestandane som er under måla, og for dei som er over måla. Eg er av den same oppfatninga og meiner at det er eit viktig poeng å understreke i debatten her i dag.

Til sist vil eg nemne eit anna viktig poeng, og det er at når eg har rådd Stortinget til ikkje å gjere ulike endringar no, har det bl.a. å gjere med at vi har ein pågåande rettssak der staten har vorte felt i lagmannsretten, og saka skal no opp til behandling i Høgsterett. Der vil ein få nyttige rettsavklaringar. Eg har vore uroa for at Stortinget ville begynne å gjere store endringar, slik at verdien av denne avklaringa ville verte mindre, men det kan eg ikkje sjå vil skje med dagens vedtak.

Arne Nævra (SV) [13:49:55]: Først til representanten Borch: Hun sier at ulvebestanden bare vokser og vokser. Det har den jo gjort delvis innenfor ulvesonen, på grunn av de hensynene vi har tatt til Bernkonvensjonen og til naturmangfoldloven. Sånn er nå det. Men så er spørsmålet til representanten Borch: Hva gærent gjør den ulven innenfor sonen? Det skulle det vært artig å høre Senterpartiets beskrivelse av. Hva gærent gjør ulven der? Det skulle jeg ønske jeg fikk høre. Er det fordi den spiser elg? Jeg tror neppe at Senterpartiet vil at ulven skal bli vegetarianer. Det samsvarer ikke med deres program ellers, og ikke er det så lett å få til heller, tror jeg.

Det som jeg synes er trist nå, er å se at vi får forslag etter forslag som setter truede dyrearter under press – konstant: liberalisering av nødvergeretten, forlengelse av lisensfellingperioden, innskrenking av den lille ulvesonen som vi har, GPS-merking av alle ulver. Skal det bli en slags nye husdyr, dette? Kanskje skal vi ha båndtvang på ulvene? Det måtte jo ha vært noe.

Fra før har vi faktisk vedtatt – eller det har blitt innført en praksis, også administrativt – hiuttak av jerv, noe mange synes er ganske ille, dyrevernmessig. Vi har fått vårjakt på bjørn. Det ville vært uhørt for noen år siden å ha det. Jeg tror salige Mikkjel Fønhus, villmarksforfatteren vår, hadde snudd seg i grava hvis han hadde visst dette.

Jeg må nok si at vi nå plasserer oss i et merkelig hjørne av Europa – ikke geografisk, for der er vi, men med våre holdninger. Vi har en sjelden måte å forvalte rødlistearter – truede dyrearter – på. Vi har satt et maksimumstak, som alle her, iallfall flertallet i salen,

prøver å tviholde på, uansett om vi har internasjonale avtaler, uansett om vi har fått en fantastisk naturmangfoldlov, som vi kjempet lenge for. Og så har vi altså ikke det vi burde hatt, et minimumstall for rødlistearter. Det har vi for andre arter vi skal ta vare på.

Jeg må si at jeg synes dette er trist. Og jeg har etterspurt mange ganger, også fra skiftende statsråder, mer informasjon der det er en åpenbar svikt i både biologisk kunnskap, vandringsmønster, om det er grunn til å frykte ulven og andre rovdyr, osv. Det har jeg spurt etter mange ganger. Jeg skulle ønske at man nå rettet seg mer etter faglig kunnskap enn etter dem som brøler høyest. Har man hørt om klimabrølet? Tenk om man rettet seg litt etter det og brukte engasjementet sitt der.

Terje Halleland (FrP) [13:53:26]: Stortinget har gjort flere vedtak innenfor rovviltpolitikken som det har vist seg å være vanskelig å følge opp, og jeg regner med at det er i alles interesse at Stortingets vilje skal skje. Det har jeg vært i tvil om når jeg hører flere her, men nå er jeg mer usikker.

En av målsettingene har vært å dempe konfliktene. Er det noe vi gjerne kan bli enige om, så er det at akkurat det har vi ikke klart å få til. Da skulle en tro at en innså behovet for endringer, til en bedre forvaltning. Arbeiderpartiet, som har uttrykt stor misnøye med regjeringens politikk på området, stemmer i dag sammen med regjeringen. På direkte spørsmål svarer statsråden at forslaget fra Arbeiderpartiet medfører langt på vei akkurat dagens forvaltning. Det er altså ingen endring. Det vil si at når vi har ferdigbehandlet denne saken i dag, er statusen veldig enkel: Det er ingen endring. Og er det målsettingen? Ja, muligens for regjeringen, men jeg trodde altså ikke at det var målsettingen for Arbeiderpartiet.

Hvorfor støtter så Senterpartiet dette forslaget? Det har jeg lyst til å utfordre dem på. Hva ser de med å støtte dette forslaget når statsråden så tydelig sier at det ikke kommer til å medføre noen som helst endringer. Det ønsker jeg å høre dem forsvare.

Så til Dag Terje Andersen – det passet egentlig veldig bra at han har tegnet seg på talerlisten etter meg – for han sier at vi er i ferd med å fyre opp debatten. Hvis en har fulgt lite grann med, så trenger en ikke å fyre opp denne debatten, for her er det full fyr. Det er dagens situasjon. Det vi forsøker med disse forslagene, er å dempe den konflikten og ta den ned på et nivå som gjør at både beitenæringen og rovvilt kan fungere der ute, og at en følger opp det vedtaket som Stortinget har gjort.

Dag Terje Andersen (A) [13:56:06]: Jeg kjente meg overhodet ikke igjen i det såkalte sitatet. Det jeg har vist til, er at det er en opphetet debatt, og jeg har pekt på det faktum at noe av grunnen til at debatten er opphetet, er en samlet kritikk fra mange, herunder Stortinget, av tid-

ligere statsråders oppfølging av det som er politikken som er vedtatt i Stortinget. Det står jeg fast ved.

Men den som egentlig fikk meg til å be om ordet, var Jon Georg Dale. Det er helt riktig som han sa, at Stortinget har sagt at det skal ligge på mellom fire og seks flokker. Poenget er at det har ikke blitt fulgt opp. Stortinget har gitt sin fortolkning av det, men det er jo nettopp det som er etterfortolkning av loven. Og når vi mener at det ikke har vært fulgt godt nok av regjeringa, foreslår vi en lovendring for å presisere i loven det samme som Stortinget har sagt i flertallsvedtak. Det gir altså en hjemmel. Jeg hørte representanten Halleland nå sa at statsråden har sagt at den paragrafen er uten betydning. Det er ikke noen tvil om at det blir en selvstendig hjemmel som tar utgangspunkt i bestandsmålet. Det har vi kanskje først og fremst foreslått av hensyn til å tydeliggjøre Stortingets intensjoner overfor statsråden, men det har jo også betydning – dersom saker skulle havne for retten og noen vedtak som statsråden fatter om eventuell felling, skulle bli utfordret juridisk – at det står i loven at det er et selvstendig kriterium som det skal legges vekt på.

Flere ganger har vi blitt møtt med i Stortinget fra tidligere statsråder at loven setter et hinder for Stortingets intensjon om at bestandsmålet også skal være et tak, altså de seks flokkene. Det har blitt møtt med at lovens andre paragrafer har satt et hinder for det. Nå gir vi en selvstendig hjemmel.

Jeg er glad for at den nåværende statsråden sier han har til intensjon å følge opp det som har vært Stortingets intensjon, men jeg oppfattet også at han sa tydelig at Stortingets intensjon ble tydeliggjort gjennom lovvedtaket.

Vi ønsker å gi en hjemmel i loven for å ta hensyn til at det kan felles når bestandsmålet er oppnådd. Den hjemmelen ønsker ikke Fremskrittspartiet å være med på å gi, og det synes jeg er en skuffelse.

Presidenten: Representanten Aud Hove har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Aud Hove (Sp) [13:58:44]: Konfliktnivå var nemnt her – rovviltnemndene er dei som skaper konfliktnivået. Det tykkjer eg er ein dryg påstand, for eg har enno ikkje sett eit fakkeltog mot rovviltnemndene. Derimot har det vore fleire fakkeltog mot at regjeringa skal følge stortingsvedtaket. Dansen i rovviltmanesjen var det nokon som sa. Han er jo her, i Stortinget, og eg tenkjer at han er fylt av ordkløyveri og misbruk av statistikk og rapportar og altfor lita fokusering på dei som må leve med problematikken. Det har vi høyrte i manesjen i dag òg.

Sandra Borch (Sp) [13:59:35]: Jeg ble minnet på at saksordføreren har ubegrenset taletid, og det er jo bra.

Men jeg reagerte også på statsrådens poenger i replikordvekslingen i stad, der han sa at tap av beitedyr er gått ned. Det kan sikkert stemme i noen områder, men siden opprettelsen av ulvesonen har eksempelvis bruk av utmark til beitedyr gått ned – det er 60 pst. færre beitedyr der i dag enn det var for bare noen få år siden. I Trysil gikk det 4 300 sauer på beite for noen år tilbake, nå er det igjen 300. Så det Venstre har gjort i regjering, er å ha gjort om ulvesonen til et ulvereservat, og det var heller aldri meningen.

Så en liten stemmeforklaring: Senterpartiet støtter her i dag alle forslag som er fremmet av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Jeg skulle ønske at Arbeiderpartiet var enda tydeligere og gikk for det forslaget som Fremskrittspartiet har fremmet, som gjelder naturmangfoldloven. Samtidig støtter Senterpartiet ethvert forslag som kan bevege oss i riktig retning.

Jeg er heller ikke komfortabel med det statsråden har sagt og hans tolkning av ordlyden i det forslaget, men jeg er helt sikker på at hvis ikke statsråden følger dette opp, så har vi Arbeiderpartiet med oss på å fremme nye forslag i Stortinget allerede til høsten.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:01:31]: Rovviltpolitikken er gjenstand for gjentakende, for ikke å si årvisse, konflikter, konflikter som utfolder seg i spennet mellom de som bor, lever og driver næring med rovdyra tett innpå seg, og de som er satt til å forvalte Stortingets vedtatte rovdyrpolitikk, nemlig regjeringen.

Rovdyrpolitikk er konfliktfylt. Stortinget har jobbet for å finne tiltak som kan bidra til å dempe disse konfliktene. Utfordringen oppstår når regjeringen ikke etterlever Stortingets vedtak om bestandsmål, men holder seg med et bestandsmål som har vært langt over Stortingets helt siden 2015. Utfordringer oppstår når regjeringen ikke etterlever Stortingets føringer om å ivareta hensynet til skade på avling og husdyr eller andre allmenne helse- og sikkerhetshensyn og offentlige interesser av vesentlig betydning, jf. naturmangfoldloven § 18 c. Utfordringer oppstår når rovviltnemndenes beslutninger gang på gang skyves til side og klagebehandlingen bærer mer preg av trenering og vrangvilje enn av effektiv saksbehandling.

Regjeringens svar på disse konfliktene fikk vi med denne lovproposisjonen, og den kan ikke sies å være noe annet enn en provokasjon. Den første provokasjonen er å sentralisere og sammenslå rovviltnemnder. Det gjør man til tross for at et flertall av høringsinstansene er negative, til tross for at den lokale forankringen, sammensetningen og kunnskapen disse nemndene besitter, antakelig er noe av det mest konfliktdepnende tiltaket

vi har i dag. Vi har, som representanten Hove sa, ikke sett noe fakkeltog mot nemndenes beslutninger. En sentralisering av disse nemndene kan ikke kalles annet enn en ytterligere fremmedgjøring av folk som lever med rovdyrene tett på livet.

Den andre provokasjonen er å opprette en uavhengig klagenemnd som flytter politikken over i den anonyme forvaltningen, til jus og byråkrati, til en nemnd som ikke kan stilles til ansvar verken overfor Stortinget eller i valg. Senterpartiet er glad for at et flertall i dag avviser disse forsøkene på å flytte makt over rovdyrforvaltningen vekk fra folkevalgte organer og over i anonyme rom uten politisk styring. Vi er glade for at stortingsflertallet deler den bekymringen for folkestyret og ikke ser på dette som et konfliktdependende tiltak, men snarere det motsatte.

Det er ikke vanskelig å skjønne at statsråder kan synes det er tøft å stå i disse konfliktene, men sånn er folkestyret. Folk skal styre, ikke jurister og eksperter. Lek skal styre lærd. Det som kanskje er mest overraskende – eller kanskje ikke så overraskende – er at Høyre er med på et sånt forslag, Høyre er jo historisk embetsmennenes parti, men at Venstre, med sin historie i de folkelige bevegelsene, er med på å flytte politikk inn i de lukkede rom, til embetsmenn, byråkrater og jurister, er ganske oppsiktsvekkende. Det kan kanskje også være forklaringen på at Sverdrups gamle parti ligger godt under sperregrensen på dagens målinger.

Presidenten: Representanten Jon Georg Dale har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Jon Georg Dale (FrP) [14:04:46]: Eg registrerer at Senterpartiet seier dei vil stemme for eit forslag som ikkje vil gje ei endring i praksis i ulveforvaltninga. Det skal vi ta til etterretning. Det hadde vore freistande å spørje om dei er veldig komfortable med kven dei voterer i lag med i dag, men eg skal la vere å stille det spørsmålet.

Likevel er det ikkje mogleg å underslå det faktum at vi endå ein gong går inn i ein sommar der rovviltnemndene skal gjere vedtak, og ein komande haust då vi anta keleg framleis kjem til å ha store konfliktar i ulveforvaltninga. Det kunne Stortinget gjennom behandlinga i dag, gjennom å støtte dei forslaga som Framstegspartiet og Senterpartiet har fremja i lag, bidrege til å ta ned, til å få ei ulveforvaltning i tråd med ulveforliket, og til å dempe konfliktane mellom by og land og mellom beitenæring og rovdyr. Det er synd at vi går glipp av den moglegheita.

Sandra Borch (Sp) [14:06:04]: Jeg merker meg at Fremskrittspartiet utfordrer Senterpartiet fra denne talerstolen, og man kan jo oppsummere hvor mange av

Senterpartiets rovdyrforslag Fremskrittspartiet faktisk har stemt ned i denne salen. Det er ingen av de forslagene som Senterpartiet står i i dag, som vil forverre rovdyrpolitikken, men det er et lite håp om å få en dreining i rovdyrpolitikken, og det er det vi står fast ved. Hvis vi ser et lite håp om en bevegelse i Stortinget, støtter vi det.

Statsråd Sveinung Rotevatn [14:06:55]: Det er ikkje meininga å forlengje debatten, men eg tek ordet igjen på grunn av kraftsalva frå representanten Myhrvold, som har lite til overs for «Sverdrups gamle parti», som han kalla oss – og det er det for så vidt god grunn til å kalle Venstre.

Kritikken frå Senterpartiet mot denne uavhengige rovviltklagenemnda er veldig vanskeleg å forstå. Grunnen til det er at Senterpartiet tilsynelatande har uinnskrenka tillit til rovviltnemndene og null tillit til ei eventuell rovviltklagenemnd.

Dersom rovviltnemndene har vedteke eit eller anna og ein politisk statsråd i Klima- og miljødepartementet seier at det er feil, haglar kritikken mot den statsråden, uavhengig av om han eller ho representerer Venstre eller Høgre eller andre parti. Men når regjeringa ymtar frampå om at kanskje skal vi då la ei uavhengig nemnd få lov til gjere dei klagevedtaka, er det ikkje snakk om det. Då skal ein ha full tillit til sitjande partipolitikarar, som skal sitje i Klima- og miljødepartementet og gjere desse vedtaka. Det er ikkje mogleg å forstå kva Senterpartiet eigentleg meiner, utover at dei tilsynelatande er prinsipielt imot alle endringar i rovviltpolitikken som kjem frå regjeringa, uansett kva veg dei går.

Så ligg det òg eit alvor under dette, for dei skuldingane som kjem frå Senterpartiet mot forvaltninga, er eigentleg ganske alvorlege. Det som vert gjenteke og gjenteke, er at ein ikkje følgjer opp det som Stortinget har vedteke gjennom lovene sine og forlika sine, underforstått at vi tek partipolitiske omsyn. Men dersom ein seier at då får ei uavhengig nemnd forvalte desse vedtaka og tolke dei, slik domstolar gjer, noko som er heilt vanleg i andre delar av forvaltninga, nei, då vil ein ikkje det heller. Så eg lurar på om det som eigentleg ligg her, er ei innrømming av at den forvaltninga vi fører, faktisk er i tråd med det Stortinget har vedteke.

I alle tilfelle er det mykje rart som vert sagt, også dette som representanten Borch seier om situasjonen for beite innanfor ulvesona. For faktum er at det no er fleire sau i ulvesona enn det det var då vi oppretta ulvesona. Det er bra. Så er det riktig at det er færre sau på utmarksbeite, men då er det verdt å minne Stortinget, og også Senterpartiet, om kvifor vi i det heile har denne typen soneforvaltning, der ein skal føre ein viss ulik politikk innanfor og utanfor sonene og ha ulike verkemiddel tilgjengeleg innanfor og utanfor sona. Viss alt skulle vere

heilt likt innanfor og utanfor, er det vanskeleg å forstå kvifor ein i det heile skulle ha ei ulvesone.

Så skal det seiast at Senterpartiet er imot å ha ei ulvesone. Dei er også imot å ha ein einaste ulv i Noreg; dei vil utrydde den arten frå Noreg. Det kan ein jo meine, men det er ikkje det Stortinget har vedteke, og det er ikkje det som ligg i rovviltforlika, og då bør ein heller ikkje late som om det er det som er realiteten.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:09:56]: Jeg lurer på om statsråden misforsto meg. For det er jo ikke sånn at Senterpartiet har ubegrenset tillit til rovviltnemndene, men vi har tillit til at statsråden klarer å forvalte Stortingets vedtak. Det er den klagefunksjonen som her er foreslått erstattet med en klagenemnd, en uavhengig klagenemnd som skal ledes av en jurist og settes sammen av fagfolk. Det er det dette handler om. Det handler ikke om tillit eller ikke til rovviltnemndene, det handler om at vi har tillit til folk, og at hvis folk er uenig i denne regjeringens rovdryrforvaltning, kan de faktisk endre på det om et drøyt års tid i valg. Det er det som er poenget her.

Utover det er det riktig at jeg synes man også burde hatt større tillit til rovviltnemndene. De er sammensatt etter valg og oppslutning i de ulike sonene, og de har vist at de er tilliten verdig, og at de driver en kunnskapsbasert forvaltning av rovdirene som dessverre gang på gang blir overprøvd. Jeg gjentar at det er en god regel at lek skal styre lærd i et folkestyre. Det er derfor vi har et maktfordelingsprinsipp.

Jeg må også si at det er en form for misbruk av statistikk når man sier at det er mer sau i ulvesonen nå enn det har vært tidligere. I selve ulvesonen er det ikke mer sau enn det var tidligere, og den sauene som er der, er stort sett på innmarksbeite og ikke på utmarksbeite, som er en viktig ressurs. Statistikk kan man komme ganske langt med, men jeg tror vi skal forholde oss til fakta.

Presidenten: Fleire har ikke bedt om ordet til sakene nr. 8–10.

Sak nr. 11 [14:11:50]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i frilufsloven (oppfølging av kommune- og regionreformen) (Innst. 321 L (2019–2020), jf. Prop. 42 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter

innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Stefan Heggelund (H) [14:12:26] (ordfører for saken): I forrige debatt ble Høyre kalt for embetsmennenes parti av Senterpartiet. Vi får se hvor riktig det egentlig er, i denne saken om Fylkesmannen.

Takk for et godt forslag fra regjeringen, og takk for et godt samarbeid i komiteen. Dette handler om å oppheve kravet i loven om at Fylkesmannen må stadfeste adferdsregler som kommunen utarbeider etter frilufsloven. I tillegg foreslår regjeringen å oppheve bestemmelsen om at departementet kan instruere fylkeskommunene på frilufsområdet gjennom retningslinjer. Slik oppgavetildeling vil i stedet fastsettes i form av forskrift.

Det har kommet 49 høringsuttalelser om dette. Synspunktene i høringsuttalelsene omhandler i hovedsak Fylkesmannens myndighet til å stadfeste kommunalt fastsatte adferdsregler.

Det er noen høringsinstanser som mener at allmennhetens interesser og allemannsretten er best ivarettet med dagens system, og at det blir økt risiko for ulike ferdselsregler på tvers av kommunegrenser. Andre høringsinstanser, bl.a. Norges Bondelag, støtter forslaget. De som er positive til forslaget, framhever at endringen vil gi fylkeskommunene og kommunene større frihet til å finne egnede løsninger på lokale utfordringer. På grunn av økt turisme opplever grunneiere i dag fysiske hindringer for bruk av sin egen eiendom, og i tillegg blir disse områdene ofte forsøplet, men dette kan man finne løsninger på lokalt.

Vi som sitter i energi- og miljøkomiteen – uansett hvordan vi stemmer i denne saken – er opptatt av at allemannsretten skal bevares, for i Norge skal vi ha muligheten til å bruke og nyte av vår unike natur. Samtidig er lokal forvaltning viktig, og lokal forvaltning må respekteres. Når vi hører at landbrukseiendommer blir forsøplet slik at det er umulig for bonden å gjøre jobben sin uten først å rydde opp, mener vi man må kunne finne lokalt egnede løsninger. Derfor er dette forslaget fornuftig, og det er fornuftig avgrenset, slik at allemannsretten selvfølgelig bevares i Norge.

Else-May Norderhus (A) [14:15:25]: Saksordføreren redegjorde veldig godt for hva regjeringen har lagt inn som forslag her. Jeg vil også vise til at høringsinstansene har vist til at dagens regler ivaretar nettopp allmennhetens interesser og allemannsretten. Innspillene viste til at forslaget vil medføre økt risiko for ulike ferdselsregler på tvers av kommunegrenser eller ferdselsgrenser der det ikke er lovlig grunnlag for det.

Frilufslivet er en bærebjelke i det norske samfunnet. Det er viktig å legge til rette for at man kan utøve det

på en best mulig måte og sikre allemannsretten. Friluftslivet har selvfølgelig en viktig rolle som helsefremmende faktor og er ikke minst trivselsskapende for mange, og det er viktig å ha orden på dette.

Når det gjelder lokale forskrifter som regulerer friluftslivet, må det være oversiktlige og enkle regler å forholde seg til, på tvers av kommunegrensene, og de skal ikke være til hinder for allemannsretten. Vi frykter at regjeringens forslag vil skape en oppstykket forvaltning av friluftslivet og ende opp som en uoversiktlig håndtering av de forskjellige reglene og ferdselsrestriksjonene.

Hensikten med forslaget er å bidra til forenklinger, slik regjeringen sier, og det er vi i utgangspunktet veldig positive til. Samtidig ser vi at forskning sier at det per i dag ikke er tilstrekkelig kompetanse eller kapasitet i kommunene til å håndtere de nye oppgavene forbundet med dette, og vi ser heller ikke at det er lagt inn ekstra midler eller økninger relatert til hva man har mulighet til å gjennomføre i kommunene. Derfor står vi på at forvaltningen i dag og måten dette blir gjort på av Fylkesmannen, står seg godt også for framtiden, og derfor stemmer vi imot forslaget.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:17:53]: Jeg er glad for at representanten Heggelund og det gamle embetsmannspartiet Høyre her står sammen med Senterpartiet om å flytte makt fra stat til lokalt styre. Det er vel snart det eneste som står igjen av kommune- og regionreformen av særlig oppgaveoverføring.

Allemannsretten er noe av det som gjør Norge til Norge og nordmenn til nordmenn. Retten til å ferdes i utmark er noe de fleste av oss benytter seg av med jevne og ujevne mellomrom. De siste månedene har antakelig flere enn vanlig benyttet muligheten til å føle i fjæra, gå en tur på stien og høre skogens ro, eller bare føle seg frisk og sval oppå fjellet.

Forslaget vi behandler i dag, svekker ikke allemannsretten, men styrker det lokale selvstyret, reduserer statlig byråkrati og innblanding og gir grunneierne noe mer råderett over egen eiendom.

Senterpartiet er overbevist om at kommunale og lokale myndigheter er fullt ut i stand til å balansere hensynet mellom allemannsrett og privat eiendomsrett. Det er også gledelig at regjeringen faktisk gjennomfører noe av den oppgaveoverføringen fra stat til kommune som på en måte har vært selve kronargumentet bak region- og kommunereformen.

Enkelte har påpekt at man risikerer å få en mer oppstykket allemannsrett med ulike regler fra kommune til kommune. Det tror Senterpartiet i liten grad vil skje. Tradisjonelt er kommunene godt koordinert når det gjelder tiltak som går på tvers av kommunegrensene, og kommunene vil i liten grad være tjent med svært ulikt

regelverk i områder som må kunne sies å være en del av samme friluftslivsområde, og i områder som benyttes på tvers av kommunegrensene.

Selv om regjeringspartiene som begrunnelse for kommunereformen uttalte at vi trenger færre kommuner fordi norske kommuner samarbeider for mye, har Senterpartiet klokkertro på at kommunene skal klare å finne et klokt og godt samarbeid i denne saken. Så vil også skje når det kommer til håndtering av allemannsretten, den private eiendomsretten og ivaretagelse av friluftslivet, til beste for oss alle.

Lars Haltbrekken (SV) [14:20:16]: Friluftslivet er en bærebjelke i det norske samfunnet. Frilufsloven ble i sin tid etablert for å beskytte områdene hvor det utøves friluftsliv, og sikre allmennhetens rett til ferdsel.

Mulighetene til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet må bevares og fremmes. Eventuelle lokale forskrifter som regulerer friluftslivet, må være oversiktlige og enkle å forholde seg til, på tvers av kommunegrensene, og de kan ikke være til hinder for allemannsretten.

Forslaget vi diskuterer i dag, kan skape en oppstykket forvaltning av friluftslivet som kan skape et uoversiktlig lappeteppes av forskjellige regler og ferdselsrestriksjoner. Det kan fungere som en barriere for allmennhetens mulighet til å drive det enkle friluftslivet, og det kan på sikt svekke allemannsretten.

Noe av hensikten med lovendringen er å forenkle systemet. Ulike regler i ulike kommuner er ikke en forenkling for enkeltmennesket i friluftssammenheng, det er en forvanskning.

I Meld. St. 18 for 2015–2016, Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet, skrev regjeringen følgende:

«Økt bruk av forskrifter kan ensidig ramme enkelte allemannsretter. Forbud i enkelte områder eller etter visse traseer, kompenseres ikke med tilsvarende nye muligheter andre steder. Over tid kan dette redusere muligheten til utøvelse av et mangfoldig friluftsliv.»

I sitt svar til komiteen i denne saken forutsetter statsråden at kommunene har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til de oppgavene kommunene allerede har.

Forskning viser dessverre at mangel på miljøkompetanse og kapasitet svekker muligheten for å ivareta kommunenes ansvar som miljømyndighet på en tilfredsstillende måte. Da har vi Fylkesmannens kontrollfunksjon, som sikrer god oversikt over alle adferdsregler og ferdselsrestriksjoner. Fylkesmannen kan derfor vurdere behovet for tiltak ut fra helhetlige konsekvenser og samlet virkning, sånn at allmennhetens interesser og allemannsretten ivaretas på tvers av kommunegrensene.

Statsråden svarer også komiteen at med lovforslaget vil Fylkesmannen kunne klage over de lokalt fastsatte forskriftene: «Fylkesmannen har difor framleis ein kontrollfunksjon dersom fylkesmannen ser grunn til det.» Det er riktig, men denne regjeringa har jo også varslet at de ønsker færre innsigelser fra Fylkesmannen, så hvordan skal fylkesmennene tolke dette?

Jeg frykter dessverre at regjeringens uttalte mål om færre innsigelser fører til at fylkesmennenes mulighet blir svekket i denne saken, og at friluftslivet går en uoversiktlig framtid i møte. Derfor går SV imot denne lovendringen.

Statsråd Sveinung Rotevatn [14:23:42]: Kommunane har i dag fire heimlar i friluftsløva til å fastsetje lokale reglar om ferdsel og åtferd. Felles for forskriftene er at Fylkesmannen må stadfeste dei for at dei skal gjelde. Bakgrunnen for det er at Fylkesmannen skal undersøkje om friluftsløva er brukt rett, og samtidig vareta friluftslivet og allemannsretten.

Regjeringa ønskjer å styrkje det lokale sjølvstyret og effektivisere forvaltninga. Regjeringa fremjar difor eit forslag om at kommunalt fastsette reglar om ferdsel og åtferd etter friluftsløva ikkje lenger må stadfestast av Fylkesmannen. Departementet føreslår også endringar i friluftsløva § 22 om kven som skal tildele oppgåver til fylkeskommunane, og korleis dette skal skje.

Allemannsretten er svært viktig for friluftslivet og må ikkje verte innskrenka. I høyringa var mange urolege for at forslaget til endringar i friluftsløva vil svekkje allemannsretten. Etter mitt syn svekkjer ikkje forslaget allemannsretten. Det er mogleg å vareta allemannsretten på andre måtar enn ved at Fylkesmannen må kontrollere kommunane i alle saker.

For det første gjeld dette forskrifta til forvaltingslova. Det medfører krav til både forsvarleg utgreiing og høyring. For det andre gjev lova allereie fleire instansar ein særskild, lovfesta rett til å klage over vedtaka til kommunen. For det tredje: For at Fylkesmannen framleis skal kunne ha ein viss kontrollfunksjon og vareta friluftslivet, har departementet føreslått at også Fylkesmannen skal ha ein slik klagerett.

Etter det eg er kjend med, vedtek kommunane svært få lokale forskrifter om ferdsel og åtferd. Arealforvaltninga til kommunane etter plan- og bygningslova har mykje meir å seie for allemannsretten og utøving av friluftsliv enn lokalt fastsette ferdselsreglar etter friluftsløva. Eg ser difor ikkje grunn til å vidareføre særreglane om at staten skal stadfeste dei i alle tilfelle.

Regjeringa har også presisert i friluftsløva § 22 på kva måte staten kan tildele fylkeskommunane oppgåver etter friluftsløva. Den gjeldande regelen om dette indikerer at departementet kan instruere fylkeskommuna-

ne gjennom retningslinjer. Dette er etter regjeringa sitt syn verken riktig eller heldig. Kommunane og fylkeskommunane er sjølvstendige forvaltingsnivå. Dei er ikkje hierarkisk underordna departementet. Difor bør heller ikkje departementet instruere fylkeskommunane eller gje dei oppgåver gjennom retningslinjer. Regjeringa har difor føreslått å oppheve regelen om at departementet kan gje slike retningslinjer. Regjeringa føreslår samtidig å vidareføre regelen om at departementet kan tildele fylkeskommunane oppgåver gjennom fastsetjing av forskrift.

Denne løysinga gjev fleksibilitet ved seinare organisatoriske endringar og endringar i oppgåvefordelinga mellom myndighetene. Dette er i tråd med den alminneleg oppgåvefordeling mellom departementet og Stortinget.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [14:26:43]: Jeg tror jeg prøver meg på et enkelt spørsmål i denne runden også, jeg. Det er: Jeg lurer på om statsråden mener at det blir lettere eller vanskeligere å kunne utøve friluftsliv med denne endringen?

Statsråd Sveinung Rotevatn [14:27:03]: Eg håpar i alle tilfelle at det vert enklare å utøve friluftsliv med alle endringar som eg har føreslått som gjeld friluftsliv.

Eg trur for å vere ærleg at denne endringa ikkje vil ha så mykje å seie for den praktiske retten og moglegheita til å utøve friluftsliv. Det ho vil ha noko å seie for, er at kommunane kan vedta ein del retningslinjer utan at dei må stadfestast av Fylkesmannen. Dersom Fylkesmannen eller andre, t.d. friluftslivorganisasjonar, meiner at dei vedtaka kommunen gjer, ikkje er i tråd med t.d. overordna journalføringar, kan dei klage.

Eg synest det er bra at ein kan gjere slike endringar som dette, men eg trur for å vere heilt ærleg at det ikkje vil ha så veldig mykje å seie for det praktiske friluftslivet.

Lars Haltbrekken (SV) [14:27:44]: Jeg takker for svaret.

Hva om organisasjonene klager fordi man ser at det blir ulikt regelverk i de ulike kommunene, mens fylkesmennene lar være å fremme innsigelser på grunn av at man har fått beskjed fra regjeringen om å redusere antallet innsigelser? Er statsråden enig i at det vil kunne føre til en uoversiktlig situasjon for den enkelte friluftslivsbruker?

Statsråd Sveinung Rotevatn [14:28:15]: Dersom friluftslivorganisasjonar er av den oppfatninga at Fylkesmannen ikkje fremjar nok motsegner til denne typen forskrifter, vil også friluftslivorganisasjonane sjølve kunne klage over vedtak til departementet. Eg er, for å vere

heilt ærleg, ikkje veldig bekymra for dette. Som eg nemnde i innlegget mitt, er det ganske få slike forskrifter i dag. Det det handlar om, er jo relativt kurante spørsmål som kommunane sjølve er godt i stand til å handtere, t.d. på kva stiar det skal vere tillate med hest og sykkel, eller kvar det berre skal vere lov å gå, reglar om bålbreining, bading og slike ting. Det kan vere viktig nok for dei det gjeld, men eg trur nok kommunane er godt i stand til å ta vare på friluftsføremåla.

Det er stort sett også friluftsføremål som er det ein nettopp ønskjer å fremje gjennom slike forskrifter. Etter det eg veit, brukar friluftslivorganisasjonane å vere veldig positive til det kommunane gjer når det gjeld akkurat dette. Men dersom dei skulle vere veldig ueinige, vil det som sagt vere mogleg å klage også med dei nye endringane.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [14:29:23]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i lakse- og innlandsfiskloven og straffeprosessloven (strafferamme og administrative reaksjoner) (Innst. 324 L (2019–2020), jf. Prop. 79 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ynske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Terje Halleland (FrP) [14:30:00] (ordfører for saken): Regjeringen har lagt fram et lovendringsforslag om endringer i lakse- og innlandsfiskeloven og straffeprosessloven. Basert på at det hvert år avdekkes et høyt antall forhold som omhandler ulovlig fiske av anadrom laksefisk, ser komiteen behovet for å se på endringer for å redusere det ulovlige fisket.

Det har vært stor enighet i komiteen om saken, også om viktigheten av saken, og det har vært enighet om å løfte strafferammene og kunne gi flere verktøy til forvaltningen for å bekjempe tyvfiske – selv om det har vært ulike reaksjoner, spesielt på den øvre strafferammen. Det er foreslått en rekke endringer.

Det er lagt opp til en økning av strafferammene fra «inntil to år» til «inntil fem år» ved grove overtredelser. Det innføres en hjemmel for forvaltningen til å ilegge administrativt overtredelsesgebyr, som et alternativ til

strafferettslig bot. Det innføres en hjemmel til å foreta administrativt beslag av fiskeredskap samt en utvidelse av adgangen til å foreta administrativ inndragning, for å nevne noe.

Høring og skriftlige innspill til saken viser at det har vært en bred tilslutning til de fleste av forslagene, selv om vi registrerer at det er en viss forskjell om interessen ligger i sjølaksefiske eller i elvefiske. Det ulovlige fisket som skjer i dag, kan føre til at det innføres restriksjoner på det lovlige fisket – og det vil være særdeles uheldig. Derfor må det være en målsetting at vi har et straffenivå som virker avskrekkende for å utføre slike handlinger.

Mange av de anmeldte forholdene blir henlagt av påtalemyndighetene, bl.a. som følge av kapasitetsmangel. Ved innføring av overtredelsesgebyr vil mindre alvorlige forhold likevel kunne resultere i en sanksjon og ha preventiv effekt. Dette vil også kunne frigjøre ressurser hos politiet til å etterforske mer alvorlige saker.

Norge har en femtedel av all atlantisk laks, og Norge har derfor et særskilt ansvar for å ivareta denne ressursen. Derfor er det nødvendig å styrke innsatsen mot det ulovlige fisket.

Else-May Norderhus (A) [14:32:47]: Jeg vil starte med å takke saksordføreren for en bra jobb.

Vi i Arbeiderpartiet stiller oss bak disse forslagene, men vi mener at det bør vurderes en mindre økning av det som er foreslått av regjeringen angående utvidelse av adgangen til å foreta administrativ inndragning. Når det gjelder forslaget om administrative sanksjoner, vil det innebære økonomiske og administrative konsekvenser for forvaltningen fordi det vil bli mulig å sanksjonere en del lovbrudd som i dag ikke blir fulgt opp som følge av begrenset kapasitet i straffeapparatet. Konsekvensen av å drive ulovlig fiske på anadrom laksefisk blir større og gir myndighetene en del mer hensiktsmessige virkemiddel for å oppnå dette. Det vil også kunne avlaste politiet i enkelte tilfeller, slik vi ser det.

Aase Simonsen (H) [14:34:01]: Ulovlig fiske er en stor utfordring som det i mange år har vært rettet oppmerksomhet mot, men selv om Statens naturoppsyn over tid har intensivert arbeidet med å avdekke både ulovlig satte garn og umerkede garn og redskaper, har vi likevel sett en negativ utvikling. Det blir avdekket mange saker, og det meldes også om mer alvorlige saker. Ulovlighetene består gjerne av flere garn i en garnlenke og fiske utenfor lovlig fisketid. Anmeldelsene for ulovlig kilenotfiske hadde også en økning for noen få år siden. Det er ikke minst også en bekymring over et organisert ulovlig fiske for salg, som selvsagt er alvorlig.

Dette er miljøkriminalitet som kan ha store konsekvenser for sårbare stammer. Ulovlig fiske etter laks, sjørørret og sjørøye kan få store konsekvenser for bestan-

den i mange elver, men dette viser seg å være saker som er vanskelig å etterforske. Dessverre risikerer tjuvfiskerne også lite.

Vi synes derfor det er helt på sin plass at loven strammes til, slik som regjeringen nå har foreslått. Vi støtter at strafferammene for grov overtredelse blir hevet. Det tror vi er nødvendig for å understreke alvorret i de ulovlige handlingene, men vi har funnet det riktig å påpeke at straffen samtidig må være i samsvar med straffutmåling i andre saker.

Vi støtter også reaksjoner og sanksjoner som beslag, bøter og inndragning. Det har vært en diskusjon om administrative beslag og administrativ inndragelse, og det er viktig å kjenne til at en administrativ inndragelse av redskaper kun skjer når redskapet er umerket og satt ulovlig og ikke har vesentlig verdi. Er det merket og av vesentlig verdig, er det påtalemyndighetene som overtar den videre saksgangen, og eieren av redskapet har rett til å klage over inndragelsen.

En beslutning om et administrativt beslag er en midlertidig inndragelse på inntil seks måneder, og det kan skje med både merkede og umerkede redskaper. Det er heller ingen øvre verdigrænse for redskapet, men det er viktig å understreke at det i begge tilfeller dreier seg om ulovlig fiske. Formålet er å avbryte den ulovlige handlingen, men også ved et såkalt beslag har eieren av utstyret full anledning til å gå i dialog med oppsynet for å avklare eventuelle feil eller misforståelser i løpet av disse seks månedene.

Dette er viktige endringer i loven som samlet sett styrker innsatsen for å kunne ivareta og opprettholde bestanden av disse viktige, men truede fiskeartene våre. Det er et villet og prioritert ledd i regjeringens arbeid for å styrke innsatsen mot miljøkriminalitet.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:37:16]: Senterpartiet er i denne saken enig med regjeringen og flertallet i salen i at ulovlig fiske er et stort miljøproblem. Det er et problem for villaksstammen, og det er et uttalt mål å redusere slikt fiske. Det kan gjøres gjennom innstramninger i lovverket, som foreslått fra regjeringen i denne saken, flere kontroller og andre preventive tiltak. Det handler kanskje også om å øke kapasiteten til kontrollregimet.

Derimot mener Senterpartiet at strafferammene ikke må utfordre folks allmenne rettsfølelse. Å drive med ulovlig laksefiske må ikke bli sidestilt med mer alvorlig og svært alvorlig kriminalitet. Det må være samsvar mellom den ulovlige handlingen som utføres, og graden av straff. Senterpartiet kan derfor ikke stille seg bak regjeringens forslag om å øke den øvre strafferammen fra tre til fem års fengsel, som er foreslått. Også tre års fengsel er en relativt alvorlig straff, og jeg selv ville

nok ikke fisket laks hvis jeg risikerte det jeg tror nok de færreste ville gjort det. Så strafferammen er kanskje høy nok som den er.

Senterpartiet er også skeptisk til den utvidede adgangen til å inndra fangstredskaper administrativt. Vi synes økningen av definisjonen av «begrenset verdi» fra 5 000 kr til 50 000 kr er i overkant mye. Utvidede fullmakter må alltid vurderes grundig, og en verdi opp mot 50 000 kr representerer så store verdier at ansvaret for et slikt beslag bør tilligge politimyndighetene.

Statsråd Sveinung Rotevatn [14:39:18]: I det lovforslaget vi har føre oss, fremjar Klima- og miljødepartementet forslag til endringar i lakse- og innlandsfiske- lova. Føremålet med endringane er å styrkje innsatsen mot ulovleg fiske.

Kvart år vert det avdekt mange tilfelle av ulovleg fiske etter anadrom laksefisk. Det ulovlege fisket gjer at talet på gytefisk i elvane vert redusert. Ulovleg fiske kan også føre til at det lovlege fisket må regulerast strengare for at vi skal nå målet vårt om forvaltning av bestandane.

Ulovleg fiske etter laksefisk er ei alvorleg form for miljøkriminalitet som har store konsekvensar for det som er sårbare stammer av anadrom laksefisk. Forslaget om endringar i lakse- og innlandsfiske- lova og straffeprosesslova er eit viktig steg for å styrkje innsatsen mot ulovleg fiske.

Forslaget går bl.a. ut på å auke strafferamma frå inntil to til inntil fem års fengsel ved grove brot på føresegnene i lova. Dette gjev eit tydeleg signal om kor alvorleg ulovleg fiske etter laksefisk faktisk er, og strafferamma etter denne lova vert no lik den som vi allereie har i naturmangfaldlova.

Det er også foreslått nye administrative reaksjonar, som beslag i reiskap, for å stoppe det ulovlege fisket, og gebyr ved brot som alternativ til strafferettsleg bot. Vidare vert det foreslått ei utviding av høvet til å gjere inndraging av reiskap og til mellombels å kunne nekte registrering av reiskap i inntil to år.

Ved å skjerpe straffa for grove brot og opne for administrative reaksjonar frå Statens naturoppsyn vil hand-saminga av lova verte meir kraftfull og meir effektiv. Oppsynsverksemda langs kysten er særleg viktig for å slå ned på ulovleg fiske. Lakseoppsynet under Statens naturoppsyn har frå i år vorte varig styrkt med 5 mill. kr per år. Eg var sjølv med på ein aksjon med Statens naturoppsyn i Nordfjord 22. mai i år og fekk sjå kor effektiv ein slik aksjon kan vere, og at det også i fullt dagslys er ulovleg fiske etter laks.

Vedtaking av desse lovendringane er eit viktig steg i kampen mot ulovleg fiske og dermed i kampen mot miljøkriminalitet, og eg er glad for at fleirtalet i komiteen,

og vonleg også fleirtalet i denne salen, støttar forslaget til vedtak.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [14:42:01]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i produktkontrolloven (reaksjonshjemler) (Innst. 319 L (2019–2020), jf. Prop. 82 L (2019–2020))

Ruth Grung (A) [14:42:24] (ordfører for saken): Det er kjekt med en sak som er helt enstemmig.

Formålet med endringene i produktkontrolloven er et mer effektivt produkttilsyn og å redusere ulovlig omsetning av produkter med formelle feil eller mangler.

Bakgrunnen for endringene er at internetthandel har gjort det enklere å importere rimelige produkter fra lavkostland, og tilsynsmyndighetene erfarer at flere aktører ikke kjenner risikoen ved produktene de importerer og omsetter, samt mangler tilfredsstillende internkontroll, slik produktkontrolloven krever.

En enstemmig komité er for endringene og mener at det vil redusere sannsynligheten for helseskade og miljøforstyrrelse og bedre konkurransevilkårene til lovlige aktører som følger regelverket.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 13.

Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil sakene nr. 14 og 15 verta behandla under eitt.

Sak nr. 14 [14:43:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til godkjenning av vedtak nr. 72/2019 i EØS-komiteen av 29. mars 2019 om innlemming i EØS-avtala av forordning (EU) 2017/1369 (energimerkeforordninga) (Innst. 312 S (2019–2020), jf. Prop. 85 LS (2019–2020))

Sak nr. 15 [14:43:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringar i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (Innst. 311 L (2019–2020), jf. Prop. 85 LS (2019–2020))

Else-May Norderhus (A) [14:44:06] (ordfører for sakene nr. 14 og 15): Den første saken omhandler at Stortinget skal gi samtykke til tidligere vedtak i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtalen av energimerkeforordningen. Avgjørelsen innebærer endringer i vedleggene II og IV i EØS-avtalen. De nye pliktene ble

gjort gjeldende i EU fra 1. august 2017. Direktivet er gjennomført i norsk rett ved forskrift 27. mai 2013, så dette er nok ikke noen stor nyhetssak.

De to sentrale endringene i saken er at for det første blir det innført en karakterskala fra A til G, og det tror jeg vi alle sammen har fått med oss. For det andre blir det opprettet en europeisk database for energimerkede produkter. Forhandlere som selger produkter på markedet i EU og EØS, kan selv registrere produkter og hente produktdatablad og energietikett fra denne databasen. Dette har medført at det er lettere å følge opp tilsynsresultatene i andre stater. Så dette har medført bedre informasjon for både tilsyn og forbrukere.

Dette har vært meget ukompliserte saker å være ordfører for, så ikke overraskende er det en enstemmighet i komiteen. Det samme var det også i utenriks- og forsvarskomiteen, som sakene har vært innom.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 14 og 15.

Stortinget tok pause i forhandlingane kl. 14.45.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Votering

Presidenten: Stortinget skal nå votere over sakene nr. 6–11 fra tirsdagens kart og over sakene nr. 1–10 på dagens kart.

Votering i sak nr. 6, debattert 2. juni 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i alkoholloven (justering av Vinmonopolets åpningstider mv.) (Innst. 315 L (2019–2020), jf. Prop. 88 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt ni forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hege Haukeland Liadal på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2–9, fra Åshild Bruun-Gundersen på vegne av Fremskrittspartiet.

Det voteres over forslagene nr. 2–9, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 i dagligvarebutikk i hele butikkens åpningstid.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere avgiftene på alkohol til samme nivå som våre naboland, med mål om å unngå handelslekkasje og smugling.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate markedsføring av alkoholfritt øl, med bryggeriets/produsentens egen logo.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate markedsføring av alkoholmerker/alkohol inne på skjenkestedene.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate merking av egenprodusert alkohol med eventuelle utmerkelse og/eller priser.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi Vinmonopolet fri etableringsrett.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate at kommunene kan si ja til søknader om salgsbevilling, også når søknaden kommer fra servicehandelsbedrifter.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å tillate at destillerier og bryggerier kan selge alle egenproduserte varer.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 75 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.24)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en nasjonal alkoholstrategi for Stortinget innen utgangen av 2020.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.43)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i alkoholloven (justering av Vinmonopolets åpningstider mv.)

I

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-7f skal lyde:

§ 1-7f Krav ved bevilling etter § 3-1b og § 3-1c første ledd annet punktum

Bevilling etter § 3-1b kan bare gis hvis tilvirkningen skal skje ved salgsstedet, og tilvirkningen og salget vil utgjøre en del av stedets helhetlige karakter og salgstilbud.

Bevilling etter § 3-1b første ledd annet punktum og annet ledd og bevilling etter § 3-1c første ledd annet punktum for alkoholholdig drikk gruppe 2 kan bare gis for inntil 15 000 liter per år og på følgende vilkår:

1. Den alkoholholdige drikken må være omfattet av produktlisten i kommentar til posisjon 22.06 i Tolltariffen og kan ikke være tilsatt brennevin eller blandet med alkoholholdige produkter utenfor produktlisten i kommentar til posisjon 22.06 i Tolltariffen.
2. Minst en tredjedel av innsatsvarer som gir produktet dets karakter, må være egenprodusert.

Ny § 1-7g skal lyde:

§ 1-7g Salg og skjenking i samme lokale

Det kan ikke gis bevilling til salg og skjenking for samme lokale med mindre vilkårene i § 3-1c er oppfylt.

§ 1-15 første ledd skal lyde:

Politiet og skatte- og avgiftsmyndighetene plikter uten hinder av taushetsplikt å gi de opplysninger som er nødvendige for behandlingen av salgs- og skjenkebevillinger. *Bevillingsmyndigheten kan uten hinder av taushetsplikten innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å behandle slike saker.*

§ 2-5 første ledd skal lyde:

Utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00. På dagen før søn- og helligdager *kan utleveringen skje fra kl. 10.00 til kl. 16.00.* Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.

§ 3-1 første og annet ledd skal lyde:

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan bare foretas av AS Vinmonopolet på grunnlag av kommunal bevilling, tillatelse som nevnt i § 3-1a eller bevilling etter § 3-1b eller § 3-1c.

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 kan bare foretas på grunnlag av kommunal bevilling, tillatelse som nevnt i § 3-1a eller bevilling etter § 3-1b eller § 3-1c. Det

gjelder også der salget skal drives av et selskap som helt eller delvis eies av kommunen. Bevillingen gjelder for et bestemt lokale og en bestemt type *virksomhet*.

Ny § 3-1c skal lyde:

§ 3-1c *Salgsbevilling for samme lokale som er gitt skjenkebevilling*

Det kan gis kommunal salgsbevilling for egenprodusert alkoholholdig drikk gruppe 1 for samme lokale som er gitt skjenkebevilling dersom

- bevillingshaver har rett til tilvirkning,
- bevillingen skal utøves ved bevillingshavers tilvirkningssted, og
- bevillingen skal gjelde for et mindre lokale hvor det ikke er praktisk gjennomførbart med separate lokaler for salg og skjenking.

Dersom kravene i § 1-7f annet ledd er oppfylt, kan bevillingen omfatte salg av egenprodusert alkoholholdig drikk gruppe 2.

Departementet kan gi forskrifter om innholdet i kravene i første ledd bokstav b og c, og om andre krav for å sikre at solgt og skjenket drikk holdes adskilt.

§ 3-4 første ledd skal lyde:

Salg fra AS Vinmonopolets utsalg kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00. På dagen før søn- og helligdager *kan salg skje fra kl. 10.00 til kl. 16.00*. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag. Åpningstiden for AS Vinmonopolets utsalg kan likevel ikke være lengre enn fastsatt salgstid for annen alkoholholdig drikk i kommunen.

§ 3-4a skal lyde:

§ 3-4a *Tidsinnskrenkninger for salg av alkoholholdig drikk etter §§ 3-1b og 3-1c*

Salg av alkoholholdig drikk etter §§ 3-1b og 3-1c kan skje fra kl. 08.00 til kl. 18.00.

Kommunestyret kan generelt for kommunen eller for det enkelte salgssted innskrenke eller utvide tiden for salg i forhold til det som følger av første ledd. Salg av drikk som nevnt i første ledd er likevel forbudt etter kl. 20.00 på hverdager, og etter kl. 18.00 på dager før søn- og helligdager unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag. Det kan bestemmes at salg ikke skal finne sted til bestemte tider på dagen eller på bestemte ukedager.

Salg av alkoholholdig drikk som nevnt i første ledd skal ikke skje på søn- og helligdager, 1. og 17. mai.

§ 4-1 første ledd skal lyde:

Flere skjenkebevillinger til samme lokale kan bare gis til én bevillingshaver, med mindre det i bevillingene fastsettes skjenketider som ikke er overlappende, jf. § 4-4.

§ 6-5 skal lyde:

Politiet, avgiftsmyndighetene, skattemyndighetene, tollmyndighetene og Mattilsynet plikter uten hinder av taushetsplikt å gi de opplysninger som er nødvendige for behandlingen av saker etter dette kapittel. *Bevillingsmyndigheten kan uten hinder av taushetsplikten innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å behandle saker etter dette kapitlet.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres først over I, § 2-5 første ledd og § 3-4 første ledd.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 82 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.31)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 2. juni 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven (utvidet rett til brukerstyrt personlig assistanse) (Innst. 316 L (2019–2020), jf. Prop. 93 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er forslagene nr. 1–3, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen straks forskriftsfeste ordningen med BPA for å sikre et likeverdig tilbud i hele landet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en flytting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse over til folketrygden, finansiert som et hjelpemiddel, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at personkrets for toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester utvides tilsvarende endringen i aldersgrensen for rett til brukerstyrt personlig assistanse.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven (utvidet rett til brukerstyrt personlig assistanse)

I

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter skal § 2-1 d første ledd lyde:

Personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b har rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse. Retten omfatter avlastningstiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 første ledd nr. 2 for personer med foreldreansvar for hjemmeboende barn under 18 år med nedsatt funksjonsevne. Helsetjenester i avlastningstiltak omfattes ikke. *Retten omfatter også personer over 67 år som før fylte 67 år har fått innvilget brukerstyrt personlig assistanse etter første punktum.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 2. juni 2020

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i lov om endringer i yrkestransportlova (oppheving av behovsprøvingen for drosje mv. – utsett iverksettelse) (Innst. 306 L (2019–2020), jf. Prop. 106 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Siv Mossleth satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Ikrafttredelse av lovendringen i lov 21. juni 2019 nr. 67 om endringer i yrkestransportlova (oppheving av behovsprøvingen for drosje mv.) utsettes i minst et år.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.20)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i lov om endringer i yrkestransportlova (oppheving av behovsprøvingen for drosje mv. – utsett iverksettelse)

I

Lov 21. juni 2019 nr. 67 om endringer i yrkestransportlova (oppheving av behovsprøvingen for drosje mv.) del II nr. 1 skal lyde:

1. Lova trer i kraft 1. november 2020, med unnatak av §§ 4 første ledd og 40 a første ledd, som trer i kraft 1. juli 2019.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 2. juni 2020

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 23/2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2014/94 (Innst. 318 S (2019–2020), jf. Prop. 77 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 23/2018 av 9. februar 2018 om endring av vedlegg XIII (transport) i EØS-avtalen ved innlemmelse av direktiv (EU) 2014/94.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10, debattert 2. juni 2020

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Lov om infrastruktur for alternativt drivstoff (Innst. 317 L (2019–2020), jf. Prop. 77 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om infrastruktur for alternativt drivstoff

§ 1 Virkeområde

Loven gjelder for offentlig tilgjengelige ladepunkter for elektriske kjøretøy og fyllestasjoner. Loven gjelder for virksomheter som etablerer eller drifter slike anlegg som er offentlig tilgjengelig.

Med ladepunkt menes et grensesnitt hvor ett elektrisk kjøretøy om gangen kan lades eller få byttet batteri.

Et ladepunkt eller en fyllestasjon er offentlig tilgjengelig hvis allmennhetens tilgang ikke er begrenset. La-

depunkt som er forbeholdt definerte brukere i borettslag, sameier mv. er ikke offentlig tilgjengelig.

§ 2 Betaling for lading av elektrisk drevne kjøretøy

Betaling for å lade et elektrisk drevet kjøretøy på et ladepunkt som er tilgjengelig for allmennheten, skal være rimelig, objektiv og ikke-diskriminerende. Slike ladepunkter skal gi brukere av elektriske kjøretøy adgang til å lade uten å måtte inngå en avtale med den driftsansvarlige.

§ 3 Forskrift om tekniske krav og informasjon til brukere

Departementet kan gi forskrift om tekniske spesifikasjoner til anlegg for overføring av alternativt drivstoff til kjøretøy og om krav til informasjon på anlegg for alternativt drivstoff, på kjøretøy og hos bilforhandlere.

Med alternativt drivstoff menes drivstoff eller energikilder som helt eller delvis fungerer som en erstatning for fossile oljekilder i energiforsyningen til transport, og som potensielt kan bidra til avkarbonisering og forbedre transportsektorens miljøprestasjon.

Dette omfatter bl.a. elektrisitet, hydrogen, biodrivstoff, syntetisk og parafinsk drivstoff, naturgass, herunder biometan, i gassform (komprimert naturgass (CNG) og flytende form (flytende naturgass (LNG)) og flytende petroleumsgass (LPG).

§ 4 Tilsyn og kontroll

Departementet kan utpeke ansvarlig myndighet for å føre tilsyn og kontroll med overholdelse av loven og forskrift gitt i medhold av loven.

§ 5 Overtredelsesgebyr

Departementet kan gi nærmere forskrifter om overtredelsesgebyr, herunder bestemmelser om fastsettelse og beregning av gebyret. For øvrig gjelder forvaltningsloven §§ 44 og 46.

§ 6 Overgangsbestemmelse

Loven gjelder ikke for ladepunkter og fyllestasjoner som er etablert før loven trer i kraft.

§ 7 Ikrafttreden

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 2. juni 2020

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Vilje til beredskap – evne til forsvar. Langtidsplan for forsvarssektoren (Innst. 334 S (2019–2020), jf. Prop. 62 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget sender Prop. 62 S (2019–2020) tilbake til regjeringen og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig og senest innen 15. oktober 2020 med en ny proposisjon utarbeidet i tråd med flertallsmerknadene fra Stortingets utenriks- og forsvarskomite.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.08)

Presidenten: Vi går da over til å votere over sakene nr. 1–10 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra finanskomiteen om ny § 15-4 i skattebetalingsloven og endring i SI-loven (nye regler for utsettelse av betaling av skatt, avgift mv.) (Innst. 338 L (2019–2020), jf. Prop. 107 LS (2019–2020), skattebetalingsloven ny § 15-4 og endring i SI-loven)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v e r

A.

L o v

om endring i skattebetalingsloven

I

Ny § 15-4 skal lyde:

§ 15-4 *Betalingsutsettelse i økonomiske krisesituasjoner*
Departementet kan i forskrift gi særlige regler om betalingsutsettelse av skatte- og avgiftskrav og nedsettelse av renter i økonomiske krisesituasjoner.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

B.

L o v

om endring i SI-loven

I

I lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral gjer ein følgjande endring:

§ 8 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om adgangen til betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse etter denne paragraf, herunder i hvilke tilfeller adgangen til betalingsutsettelse skal være begrenset. *Departementet kan videre i forskrift gi særlige regler om betalingsutsettelse og nedsettelse av renter i økonomiske krisesituasjoner.*

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovenes overskrift og lovene i sin helhet.

Votering:

Lovenes overskrift og lovene i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtakene vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.) (Innst. 328 L (2019–2020), jf. Prop. 66 L (2019–2020) kapitlene 9, 10, 12, 14 og 16)

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Petter Eide på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til en lovbestemmelse om bedre identitets-skjerming for politiet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.)

I

I Militær Straffelov 22. mai 1902 nr. 13 skal § 9 nytt annet ledd lyde:

Den som ikke omfattes av loven etter første ledd, straffes bare for medvirkning til handling som etter denne loven kan straffes med fengsel i 2 år eller mer, eller som rammes av § 34.

II

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd bokstav c) nr. 10 til ny nr. 12 skal lyde:

10. anses som terror- eller terrorrelatert handling etter straffeloven kapittel 18, eller rammes av §§ 145 eller 146,
11. anses som oppfordring til en straffbar handling etter straffeloven § 183 eller innebærer fremsettelse av en hatefull ytring etter straffeloven § 185, eller
12. anses som korrupsjon eller påvirkningshandel etter §§ 387 til 389.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Første ledd nr. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10 med unntak av § 145, 11 og 12 gjelder tilsvarende for handlinger foretatt av andre personer enn dem som omfattes av første og an-

net ledd, når personen oppholder seg i Norge, og handlingen har en lengstestråff på fengsel i mer enn 1 år.

§ 5 femte ledd skal lyde:

Straffelovgivningen gjelder også for handlinger som er foretatt i utlandet av andre personer enn dem som omfattes av første til fjerde ledd, dersom handlingen har en lengstestråff på fengsel i 6 år eller mer og er rettet mot noen som er norsk statsborger eller er bosatt i Norge, *eller har en lengstestråff på fengsel i 3 år eller mer og er foretatt på vegne av et foretak som nevnt i første ledd bokstav c eller annet ledd bokstav c.*

§ 155 skal lyde:

§ 155 *Vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd mot offentlig tjenesteperson*

Den som ved vold, trusler, *skadeverk eller annen rettsstridig adferd* påvirker en offentlig tjenesteperson til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling *eller hindrer en slik handling*, eller søker å oppnå dette, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

På samme måte straffes den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd overfor en offentlig tjenesteperson eller noen av hans eller hennes nærmeste, gjengjelder en tjenestehandling.

Med offentlig *tjenesteperson* menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Som offentlig *tjenesteperson* anses også militære vakter, enhver som pliktmessig eller etter oppfordring yter bistand til offentlig *tjenesteperson*, eller sikrer dennes arbeidsplass.

Første ledd gjelder også for lovbrudd mot Den internasjonale straffedomstols *tjenestepersoner*.

Dersom det gjelder gjensidig, kan Kongen bestemme at første og *annet ledd* også skal anvendes på lovbrudd mot *tjenestepersoner* i et annet lands offentlige myndighet og i mellomstatlige organisasjoner som Norge er eller blir medlem av.

Ny § 155 a skal lyde:

§ 155 a *Grov vold, grove trusler eller grovt skadeverk mot offentlig tjenesteperson*

Grov vold, grove trusler eller grovt skadeverk mot offentlig tjenesteperson straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om handlingen er grov, skal det særlig legges vekt på om den

- a) *var egnet til å fremkalle frykt for tap av liv eller alvorlig skade,*
- b) *er begått i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, eller*
- c) *av andre grunner er særlig samfunnsskadelig.*

Ny § 155 b skal lyde:

§ 155 b *Minstestraft for bruk av skytevåpen mv. mot politiet*

Straffen er fengsel fra 1 inntil 10 år dersom handlingen som nevnt i § 155 består av å avfyre skytevåpen eller bruke sprengstoff eller annet redskap som er egnet til å volde fare for betydelig skade på kropp, og den offentlige tjenestepersonen er polititjenesteperson eller annen offentlig tjenesteperson som utøver politimyndighet.

Ny § 155 c skal lyde:

§ 155 c *Grovt uaktsom vold mv. mot offentlig tjenestemann*

Grovt uaktsom overtredelse av § 155 straffes med fengsel inntil 1 år.

Ny § 156 a skal lyde:

§ 156 a *Vern av tjenestevåpen*

Den som setter seg eller andre i besittelse av et tjenestevåpen eller på annen måte forårsaker at en offentlig tjenesteperson mister kontroll over et tjenestevåpen, straffes med fengsel inntil 2 år.

§ 209 første ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som *krenker taushetsplikt* som han eller hun har i henhold til lovbestemmelse eller forskrift, eller utnytter en opplysning han eller hun har taushetsplikt om med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning.

§ 211 skal lyde:

§ 211 *Brudd på taushetsplikt for enkelte yrkesgrupper*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trosamfunn, advokater, forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekteskapsaker, og disses hjelpere, som uberettiget røper eller unnlater å hindre at andre får adgang eller kjennskap til hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget.

§ 265 annet ledd bokstav a skal lyde:

a) helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp, og brann- og redningspersonell som yter innsats i oppdrag,

§ 286 annet ledd bokstav a skal lyde:

a) helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp, og brann- og redningspersonell som yter innsats i oppdrag,

§ 366 skal lyde:

§ 366 *Misbruk av identitetsbevis*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som med forsett om å oppnå en fordel for seg eller andre

bruker et vitnemål, pass eller liknende identitetsbevis til å utgi seg for å være den som identitetsbeviset er utferdiget til. På samme måte straffes den som overlater et identitetsbevis til en annen, selv om han eller hun vet eller bør forstå at det vil bli brukt ulovlig.

III

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De ulike endringene kan settes i kraft til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom II Ny § 155 b og forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeloven ny § 155 b skal lyde:

§ 155 b *Minstestraft for bruk av skytevåpen mv. mot politiet*

Straffen er fengsel fra 3 inntil 10 år dersom handlingen som nevnt i § 155 består av å avfyre skytevåpen eller bruke sprengstoff eller annet redskap som er egnet til å volde fare for betydelig skade på kropp, og den offentlige tjenestepersonen er polititjenesteperson eller annen offentlig tjenesteperson som utøver politimyndighet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

Voteringstavlene viste at ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble det avgitt 45 stemmer for forslaget og 40 stemmer for innstillingen.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.52)

Presidenten: Det er noen som har stemt feil. Vi tar voteringen en gang til.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 46 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.34)

Presidenten: Det voteres over resten av II, I og III.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (oppnevning av nemndmedlemmer til Utlendingsnemnda) (Innst. 323 L (2019–2020), jf. Prop. 50 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Masud Gharahkhani på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 2 og 3, fra Jon Engen-Helgheim på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4–6, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 4–6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i klageordningen på utlendingsfeltet som bidrar til full kontraksjon i behandlingen og at hovedregelen skal være personlig frammøte for muntlig høring.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om obligatorisk opplæring på flere dager for nemndmedlemmer i UNE, både når det gjelder asyl- og utlendingsrett og landinformasjon.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres som vilkår for å kunne være nemndmedlem i UNE at medlemmet oppfyller et kompetansekrav, og at det opprettes et innstillingsråd for oppnevning av nemndmedlemmer.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.37)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at muligheten for å sende omgjøringsbegjæringer i utlendingssaker innskrenkes og at vedtak på utlendingsområdet aldri kan gis utsatt iverksettelse

under behandling av en omgjøringsbegjæring i UNE.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å avvikle særordningene for fri rettshjelp på utlendingsområdet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 68 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.52)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1 fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av klageordningen på utlendingsfeltet med en forventning om at dette innebærer bedre rettssikkerhet for asylsøkere, herunder økt bruk av kontraksjon og muntlighet i klageordningen.»

Senterpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i utlendingsloven (oppnevning av nemndmedlemmer til Utlendingsnemnda)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 77 fjerde til sjuende ledd skal lyde:

Utlendingsnemnda skal ha nemndmedlemmer oppnevnt av *departementet* etter forslag fra *fylkesmennene*, Norges Juristforbund, *Samfunnsviterne* og humanitære organisasjoner. Medlemmene oppnevnes for fire år. *Vervet* er frivillig, og *den enkelte må derfor si seg villig til å påta seg vervet. Nemndmedlemmene skal opptre uavhengige og uten bindinger til den aktør som har foreslått dem. Gjenoppnevning kan foretas én gang.* Suppleringer i løpet av perioden foretas av departementet etter forslag fra de samme *instansene*.

Det kan bare oppnevnes personer som

- a) *er norske statsborgere og bosatt i Norge*
- b) *er mellom 18 og 70 år på oppnevningstidspunktet*

- c) ikke er under offentlig gjeldsforhandling eller konkursbehandling eller i konkursskarantene
- d) fyller kravene til vandel i domstoloven § 72
- e) har tilstrekkelige norskkunnskaper og
- f) er personlig egnet til oppgaven.

Ansatte i departementene, praktiserende advokater og advokatfullmektiger kan ikke være nemndmedlemmer.

Departementet kan løse et nemndmedlem fra vervet dersom medlemmet

- a) ikke oppfyller valgbarhetsvilkårene etter femte ledd
- b) ikke har overholdt sin taushetsplikt
- c) grovt har krenket andre plikter som følger av vervet eller
- d) selv ber om det.

Nåværende § 77 femte ledd blir nytt åttende ledd.

§ 77 nytt niende ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om oppnevning av nemndmedlemmer og om vilkårene for å bli løst fra vervet.

§ 78 første og annet ledd skal lyde:

I den enkelte saken deltar en nemndleder og to nemndmedlemmer, jf. likevel annet og tredje ledd. Det ene nemndmedlemmet trekkes ut blant dem som er oppnevnt etter forslag fra fylkesmennene, Norges Juristforbund og Samfunnsviterne. Det andre nemndmedlemmet trekkes ut blant dem som er oppnevnt etter forslag fra humanitære organisasjoner. Den enkelte nemndsamlingen kan behandle flere saker.

Ved behandling av saker i stornemnd deltar tre nemndledere og fire nemndmedlemmer. To av nemndmedlemmene trekkes ut blant dem som er oppnevnt etter forslag fra fylkesmennene, Norges Juristforbund og Samfunnsviterne. De andre to trekkes ut blant dem som er oppnevnt etter forslag fra humanitære organisasjoner. Nemndlederne deltar i, og en av dem leder, stornemnda i henhold til fastsatt ordning. Medlemmene og varamedlemmene oppnevnes av departementet for fire år. Kongen kan gi regler om hvilke saker som skal behandles i stornemnd, og om myndighet til å avgjøre hvorvidt en sak som er brakt inn for behandling i stornemnda, skal antas til behandling.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 7 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.12.11)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 80 mot 7 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.12.54)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim, Siv Jensen, Sylvi Listhaug og Helge André Njåstad om tiltak for kontroll på grensen ved en ny migrantstrøm til Norge (Innst. 336 L (2019–2020), jf. Dokument 8:82 LS (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fire forslag. Det er forslagene nr. 1–4, fra Jon Engen-Helgheim på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Vedtak til lov
om endringer i utlendingsloven mv.

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd annet og nytt tredje punktum skal lyde:

En utlending som er på norsk grense og som søker beskyttelse etter reglene i kapittel 4, eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at vernet mot utsendelse etter § 73 vil komme til anvendelse, kan likevel gis tillatelse til innreise. Avgjørelse om tillatelse til innreise treffes av politiet og anses ikke som enkeltvedtak.

§ 9 sjuende ledd oppheves.

§ 9 femte ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om asylsøkeres adgang til innreise uten visum, om hvem som er unntatt fra visumplikt etter annet ledd og om tidsberegningen i fjerde ledd.

§ 18 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) utlendingen oppgir å være flyktning, jf. § 28, eller å ha rett til beskyttelse etter § 28 a, eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at utlendingen er vernet mot utsendelse etter § 73,

§ 28 første og andre ledd skal lyde:

En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad anerkjennes som flyktning dersom utlendingen *har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er u villig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse, jf. flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1 A og protokoll 31. januar 1967.*

En utlending som anerkjennes som flyktning etter første ledd, har rett til oppholdstillatelse som flyktning.

§ 28 sjette og sjuende ledd skal lyde:

På de vilkår som er fastsatt i loven her og med de unntakene som er fastsatt av Kongen i forskrift, har også ektefelle eller samboer til en utlending som gis oppholdstillatelse som flyktning etter annet ledd, og flyktningens barn under 18 år uten ektefelle eller samboer, rett til oppholdstillatelse som flyktning.

Dersom vilkårene for oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen ikke er oppfylt, skal vedtaksmyndigheten av eget tiltak vurdere om bestemmelsene i § 28 a skal anvendes.

Ny § 28 a skal lyde:

§ 28 a Oppholdstillatelse for utlendinger som har rett til subsidiær beskyttelse

En utlending som er i riket eller på norsk grense, og som uten å falle inn under § 28 likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet, har rett til oppholdstillatelse av beskyttelsesgrunner.

Ved vurderingen etter første ledd skal det tas hensyn til om søkeren er barn.

Bestemmelsene i § 28 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.

Når det er tvil om utlendingens identitet, når behovet er midlertidig, eller når andre særlige grunner tilsier det, kan det fastsettes at

- tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse,
- tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for oppholdstillatelse etter lovens kapittel 6 for utlendingens familiemedlemmer,
- tillatelsen ikke skal kunne fornyes, eller
- tillatelsens varighet skal være kortere enn ett år.

Dersom vilkårene for oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen ikke er oppfylt, skal vedtaksmyndigheten av eget tiltak vurdere om bestemmelsene i § 38 skal anvendes.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av denne paragrafen.

Ny § 28 b skal lyde:

§ 28 b Midlertidig og begrenset oppholdstillatelse til enslige mindreårige asylsøkere som har beskyttelsesbehov fordi de mangler forsvarlig omsorg ved retur

Der det er avgjørende for vurderingen av beskyttelsesbehovet til en enslig mindreårig asylsøker at vedkommende vil være uten forsvarlig omsorg ved retur, har den enslige mindreårige bare rett til midlertidig og begrenset oppholdstillatelse etter §§ 28 eller 28 a. Tillatelsen kan ikke fornyes etter fylte 18 år og danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller oppholdstillatelse til familiemedlemmer etter lovens kapittel 6.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av denne paragrafen.

§ 29 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 29 Nærmere om forfølgelse etter § 28

For at handlinger skal anses å utgjøre forfølgelse i henhold til § 28, må de enten

- enkeltvis eller på grunn av gjentakelse utgjøre en alvorlig krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter, særlig slike rettigheter som ikke kan fravikes i medhold av artikkel 15 nr. 2 i den europeiske menneskerettskonvensjon av 4. november 1950, eller
- utgjøre flere forskjellige tiltak, herunder krenkelser av menneskerettigheter, som til sammen er så alvorlige at de berører et menneske på en måte som kan sammenlignes med situasjonen beskrevet i bokstav a.

§ 30 skal lyde:

§ 30 Nærmere om grunnlaget for forfølgelse etter § 28

Ved anvendelsen av § 28 skal følgende legges til grunn ved vurderingen av grunnlaget for forfølgelsen:

- Religion skal særlig anses å omfatte
  - religiøse og andre typer livssyn,
  - deltakelse i eller tilsiktet fravær fra formell gudstjeneste, enten det skjer privat eller offentlig, alene eller sammen med andre,
  - andre handlinger eller meningsytringer knyttet til vedkommendes religion eller livssyn,
  - individuelle eller kollektive handlemåter som er diktert av religiøs eller livssynsmessig overbevisning,
  - frihet til å skifte religion eller annet livssyn.

- b) Nasjonalitet skal foruten statsborgerskap eller mangel på statsborgerskap også omfatte medlemskap i en gruppe som er definert ved sin kulturelle, etniske eller språklige identitet, geografiske eller politiske opprinnelse eller forbindelse med befolkningen i en annen stat.
- c) En spesiell sosial gruppe skal særlig anses å omfatte en gruppe mennesker som har et felles kjennetegn ut over faren for å bli forfulgt, og som oppfattes som en gruppe av samfunnet. Det felles kjennetegnet kan være iboende eller av andre grunner uforanderlig, eller for øvrig utgjøres av en væremåte eller en overbevisning som er så grunnleggende for identitet, samvittighet eller utøvelse av menneskerettigheter at et menneske ikke kan forventes å oppgi den. Tidligere ofre for menneskehandel skal anses som medlemmer av en spesiell sosial gruppe.
- d) Politisk oppfatning skal særlig anses å omfatte oppfatninger om de aktuelle forfølgere eller deres politikk eller metoder, uansett om søkeren har handlet i henhold til denne oppfatningen.

Ved vurderingen av om det foreligger en velbegrunnet frykt for forfølgelse er det uten betydning om søkeren har de kjennetegn eller den oppfatning som fører til forfølgelsen, jf. § 28, såfremt forfølgeren mener at søkeren har kjennetegnet eller oppfatningen.

§ 31 overskriften og første til fjerde ledd skal lyde:

§ 31 Utelukkelse fra rett til beskyttelse

Rett til beskyttelse etter §§ 28 eller 28 a foreligger ikke dersom utlendingen faller inn under flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1D eller E, eller dersom det er alvorlig grunn til å anta at utlendingen

- har gjort seg skyldig i en forbrytelse mot freden, en krigsforbrytelse eller en forbrytelse mot menneskeheten, slik disse forbrytelsene er definert i internasjonale avtaler som tar sikte på å gi bestemmelser om slike forbrytelser,
- har gjort seg skyldig i en alvorlig ikke-politisk forbrytelse utenfor Norges grenser, før han fikk adgang til Norge som flyktning, eller
- har gjort seg skyldig i handlinger som er i strid med FNs formål og prinsipper.

Rett til beskyttelse etter § 28 a foreligger heller ikke dersom utlendingen har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet. Dersom det er grunnlag for utvisning av en utlending av hensyn til

grunnleggende nasjonale interesser etter § 126 annet ledd, gjelder § 126 femte ledd.

Rett til beskyttelse etter § 28 a foreligger heller ikke dersom utlendingen forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner for én eller flere straffbare handlinger som kunne ha blitt straffet med fengsel dersom handlingene var blitt begått i Norge.

Dersom en utlending som faller inn under første ledd bokstav a eller c eller annet ledd, allerede har fått oppholdstillatelse etter §§ 28 eller 28 a, kan oppholdstillatelsen kalles tilbake.

§ 32 første ledd skal lyde:

En søknad om beskyttelse, jf. §§ 28 og 28 a, kan nektes realitetsbehandlet dersom søkeren

- har fått asyl eller annen form for beskyttelse i et annet land,
- kan kreves mottatt av et annet land som deltar i Dublin-samarbeidet, jf. fjerde ledd,
- kan kreves mottatt av en annen nordisk stat etter reglene i den nordiske passkontrolloverenskomsten,
- har reist til riket etter å ha hatt opphold i en stat eller et område hvor utlendingen ikke var forfulgt.

§ 32 femte ledd skal lyde:

Kongen i statsråd kan beslutte at søknader om beskyttelse, jf. §§ 28 og 28 a, skal kunne nektes realitetsbehandlet dersom søkeren ankommer direkte fra en nordisk stat. Kongen i statsråd kan beslutte at myndighet til å nekte realitetsbehandling, og myndighet til å bortvise i medhold av § 17 første ledd, i slike tilfeller legges til polititjenestemann. Kongen i statsråd kan beslutte at nektelse av realitetsbehandling, og bortvisning i medhold av § 17 første ledd, i slike tilfeller ikke anses som enkeltvedtak. Bestemmelsene i første til tredje punktum gjelder uten hensyn til hva som ellers ville fulgt av fjerde ledd. Det gjelder ikke plikt til forhåndsvarsling etter forvaltningsloven § 37 før Kongen i statsråd fatter beslutninger som nevnt i første til tredje punktum.

§ 33 første punktum skal lyde:

Når det foreligger konkrete omstendigheter som kan begrunne en forventning om snarlig bedring i situasjonen i det området asylsøkere kommer fra, kan departementet beslutte at behandlingen av søknadene fra personer fra dette området skal stilles i bero i inntil seks måneder.

§ 34 tredje ledd første punktum skal lyde:

En søknad om individuell beskyttelse, jf. §§ 28 og 28 a, fra en utlending som nevnt i annet ledd kan stilles i bero i inntil tre år fra det tidspunktet utlendingen første gang fikk tillatelse.

§ 35 tredje og fjerde ledd skal lyde:

En utlending som har fått innreisestillatelse etter første ledd, får oppholdstillatelse etter denne paragrafen inntil Utlendingsdirektoratet har avgjort om utlendingen skal få oppholdstillatelse *etter §§ 28, 28 a eller 38*. Ved vurderingen av en sak etter §§ 28, 28 a og 38 etter innreise skal det legges tilbørlig vekt på om utlendingen hadde grunn til å regne med å få beskyttelse etter §§ 28 eller 28 a.

Forvaltningsloven kapittel IV og V om saksforberedelse og vedtak gjelder bare vedtak truffet etter innreise. Forvaltningsloven kapittel VI om klage og omgjøring gjelder der det er truffet vedtak om oppholdstillatelse etter §§ 28, 28 a eller 38.

§ 37 skal lyde:

§ 37 *Opphør og tilbakekall av tillatelser etter §§ 28, 28 a eller 34*

Ved siden av tilbakekall etter § 63 kan status som flyktning og oppholdstillatelse etter §§ 28 og 34 *eller oppholdstillatelse etter § 28 a* også tilbakekalles dersom utlendingen:

- a) frivillig på nytt har søkt beskyttelse fra det landet utlendingen er borger av,
- b) etter å ha mistet sitt statsborgerskap, frivillig har gjenervrevet det,
- c) har ervervet nytt statsborgerskap og nyter beskyttelse av det landet utlendingen er blitt borger av,
- d) frivillig på nytt har bosatt seg i det landet utlendingen forlot eller oppholdt seg utenfor på grunn av frykt for forfølgelse *eller behandling som nevnt i § 28 a*,
- e) ikke lenger kan nekte å nyte godt av beskyttelse fra det landet utlendingen er borger av, fordi de forholdene som førte til at utlendingen *fikk beskyttelse etter §§ 28, 28 a eller 34*, ikke lenger er til stede, eller
- f) ikke er borger av noe land, og på grunn av at de forholdene som førte til at utlendingen *fikk beskyttelse etter §§ 28, 28 a eller 34*, ikke lenger er til stede, er i stand til å vende tilbake til det landet hvor utlendingen tidligere hadde sin bopel.

Oppholdstillatelse skal ikke tilbakekalles etter første ledd bokstav e eller f dersom utlendingen kan påberope seg tvingende grunner i forbindelse med tidligere forfølgelse *eller behandling som nevnt i § 28 a* for å avvise beskyttelse fra det landet utlendingen har statsborgerrett i, eller å nekte å vende tilbake til det landet hvor utlendingen tidligere hadde sin vanlige bopel.

Ny § 38 a skal lyde:

§ 38 a *Midlertidig og begrenset oppholdstillatelse til enslige mindreårige asylsøkere som mangler forsvarlig omsorg ved retur*

En enslig mindreårig asylsøker som ikke har annet grunnlag for oppholdstillatelse enn at norske myndigheter anser at søkeren vil være uten forsvarlig omsorg ved retur, har bare rett til midlertidig og begrenset oppholdstillatelse etter lovens § 38 første ledd. Tillatelsen kan ikke fornyes etter fylte 18 år og danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller oppholdstillatelse til familiemedlemmer etter lovens kapittel 6.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av denne paragrafen.

§ 40 a oppheves.

§ 41 annet ledd siste punktum oppheves.

Ny § 41 b skal lyde:

§ 41 b *Krav til visse referansepersoner om fire års arbeid eller utdanning i Norge for familieetablering*

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter §§ 40 (ektefeller) og 41 (samboere) at referansepersonen har arbeidet eller tatt utdanning i Norge i fire år, når referansepersonen har

- a) oppholdstillatelse som flyktning, jf. § 28,
  - b) oppholdstillatelse for utlending som har rett til subsidiær beskyttelse, jf. § 28 a,
  - c) oppholdstillatelse etter innreisestillatelse som overføringsflyktning, jf. § 35 tredje ledd,
  - d) kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. § 34,
  - e) oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. § 38,
  - f) oppholdstillatelse som familiemedlem, jf. §§ 40 til 53, eller
  - g) permanent oppholdstillatelse på grunnlag av tillatelsene nevnt i bokstav a til f, jf. § 62.
- Vilkåret i første ledd gjelder ikke når
- a) ekteskapet var inngått eller samlivet var etablert før tidspunktet for referansepersonens innreise i Norge, eller
  - b) partene har inngått ekteskap eller levd i et etablert samliv mens begge har hatt oppholdstillatelse i Norge.

Det kan gjøres unntak fra vilkåret dersom særlige grunner, herunder hensynet til familiens enhet, taler for det.

Kongen kan fastsette nærmere regler i forskrift.

Ny § 41 c skal lyde:

§ 41 c *Krav til visse referansepersoner om tre års arbeid eller utdanning i Norge for familiegjenforening*

For søknader som omfattes av unntaket i § 41 b annet ledd, er det et vilkår for oppholdstillatelse etter §§ 40 (ektefeller) og 41 (samboere) at referanse-

personen har arbeidet eller tatt utdanning i Norge i tre år, når referansepersonen har

- a) oppholdstillatelse som flyktning, jf. § 28,
- b) oppholdstillatelse for utlending som har rett til subsidiær beskyttelse, jf. § 28 a,
- c) oppholdstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning, jf. § 35 tredje ledd,
- d) kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. § 34,
- e) oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. § 38,
- f) oppholdstillatelse som familiemedlem, jf. §§ 40 til 53, eller
- g) permanent oppholdstillatelse på grunnlag av tillatelsene nevnt i bokstav a til f, jf. § 62.

Det kan gjøres unntak fra vilkåret dersom særlige grunner, herunder hensynet til familiens enhet, taler for det.

Kongen kan fastsette nærmere regler i forskrift.

§ 43 overskriften og første ledd første punktum skal lyde:

§ 43 Familiegjenforening mellom barn med opphold etter §§ 28, 28 a eller 34 og barnets foreldre og søsken

Søkere som er foreldre til barn under 18 år med opphold i riket etter §§ 28, 28 a eller 34, har rett til opphold.

§ 48 første ledd skal lyde:

Oppholdstillatelse med inntil seks måneders varighet kan gis til en søker som skal inngå ekteskap etter innreisen med en referanseperson som nevnt i § 40 første ledd. Det er et vilkår at begge parter er over 18 år. Bestemmelsene i § 40 tredje, femte og sjuende ledd og §§ 41 a, 41 b og 41 c gjelder tilsvarende. Kongen kan fastsette nærmere vilkår i forskrift.

§ 56 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsen i første ledd innebærer ingen begrensning i retten til å søke beskyttelse, jf. §§ 28 og 28 a, eller til å påberope et vern mot utsendelse, jf. § 73.

§ 58 annet ledd skal lyde:

Kravet til underhold og bolig gjelder ikke for den som har rett til oppholdstillatelse etter § 28 eller § 28 a, eller som fyller vilkårene for vern mot utsendelse etter § 73.

§ 59 annet ledd skal lyde:

Oppholdstillatelse etter §§ 28 eller 28 a kan likevel ikke nektes med hjemmel i denne paragrafen.

§ 60 første ledd første punktum skal lyde:

Førstegangs oppholdstillatelse gis som midlertidig oppholdstillatelse for inntil fem år.

§ 61 annet ledd første punktum skal lyde:

Med mindre det er grunnlag for opphør eller tilbakekall etter §§ 37 eller 63, skal en oppholdstillatelse etter §§ 28, 28 a og 34 fornyes.

§ 62 første ledd innledningen og bokstav a skal lyde:

En utlending som de siste fem årene har oppholdt seg i riket med midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, har etter søknad rett til permanent oppholdstillatelse dersom

- a) utlendingen de siste fem årene ikke har oppholdt seg utenfor riket mer enn syv måneder til sammen,

§ 64 annet ledd første punktum skal lyde:

En utlending som har eller gis oppholdstillatelse i riket på grunnlag av søknad om beskyttelse, men uten å ha fått innvilget oppholdstillatelse som flyktning, skal gis utlendingspass for reise utenfor Norge dersom utlendingens forhold til hjemlandets myndigheter tilsier det, og det ikke er særlige grunner som taler mot det.

§ 66 første ledd bokstav e og bokstav f skal lyde:

- e) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått et slikt lovbrudd
- f) når utlendingens søknad om beskyttelse er nektet realitetsbehandlet i medhold av § 32 første ledd bokstav a eller d, og søknaden fremstår som et misbruk av asylsystemet, eller

§ 73 første til tredje ledd skal lyde:

En utlending kan ikke sendes til et område der vedkommende ville være i en situasjon som nevnt i § 28, med mindre:

- a) utlendingen er utelukket fra beskyttelse etter § 31, eller
- b) utlendingen med rimelig grunn anses som en fare for rikets sikkerhet eller har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunn.

En utlending kan ikke sendes til et område der vedkommende ville være i en situasjon som nevnt i § 28 a. Vernet etter denne bestemmelsen gjelder også ved situasjoner som nevnt i første ledd bokstav a og b.

Vernet etter første og annet ledd gjelder også utsendelse til et område der vedkommende ikke ville være trygg mot å bli sendt videre til et slikt område som nevnt i § 28 første ledd eller § 28 a første ledd.

§ 76 annet ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 81 første ledd første punktum skal lyde:

I saker etter §§ 28, 28 a og 73, samt i saker om bortvisning, utvisning, tilbakekall av gitt tillatelse eller tilbakekall av oppholdsdokument, jf. § 120 annet ledd, skal utlendingsmyndighetene sørge for at utlendingen får mulighet til å fremlegge sine synspunkter på et språk utlendingen kan kommunisere forsvarlig på.

§ 82 skal lyde:

I saker om bortvisning, utvisning, tilbakekall av gitt tillatelse eller tilbakekall av oppholdsdokumenter, jf. § 120, og når en utlending påberoper seg *rett til beskyttelse*, skal politiet gi veiledning om at utlendingen har rett til fullmektig, jf. forvaltningsloven § 12, og retts hjelp, jf. § 92, samt rett til å sette seg i kontakt med sitt lands representasjon, en representant for FN's høykommissær for flyktninger og en norsk flyktningorganisasjon.

§ 88 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom det i en sak om *beskyttelse* eller i en sak om oppholdstillatelse for et familiemedlem ikke er mulig å fastslå med rimelig sikkerhet om utlendingen er over eller under 18 år, kan utlendingen anmodes om å la seg undersøke for å klargjøre alderen.

§ 90 femte ledd skal lyde:

Påberoper en utlending seg rett til beskyttelse, jf. §§ 28 *eller* 28 a, eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at vernet mot utsendelse etter § 73 vil komme til anvendelse, kan et vedtak bare iverksettes før det er endelig dersom

- a) søknaden om opphold er nektet realitetsbehandlet i medhold av § 32,
- b) søkeren tidligere har fått avslag på søknad om beskyttelse i annet land, eller
- c) vilkårene for opphold etter §§ 28, 28 a eller 73 åpenbart ikke er oppfylt

§ 90 ellefte ledd skal lyde:

Dersom en utlending påberoper seg omstendigheter som nevnt i §§ 28 *eller* 28 a på tidspunktet for iverksetting av et vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, og det ikke fremgår at det allerede er tatt standpunkt til de forholdene som påberopes, skal politiet forelegge spørsmålet om utsatt iverksetting for den myndigheten som har truffet vedtaket.

§ 92 annet ledd første punktum skal lyde:

En utlending som søker beskyttelse etter §§ 28 *eller* 28 a, eller påberoper seg vernet mot utsendelse etter § 73, har rett til fritt rettsråd uten behovsprøving ved negativt vedtak fattet av Utlendingsdirektoratet.

Kapittel 11 del II overskriften skal lyde:

II Særskilte regler for søknader om beskyttelse

§ 93 første og annet ledd skal lyde:

En søknad om beskyttelse, jf. §§ 28 *eller* 28 a, skal fremsettes for politiet uten ugrunnet opphold. Pass eller annet reisedokument utlendingen er i besittelse av, skal innleveres sammen med søknaden.

Dersom omstendigheter som nevnt i §§ 28 *eller* 28 a inntreffer først etter utlendingens innreise i riket, skal søknad fremsettes uten ugrunnet opphold etter at utlendingen ble klar over omstendighetene.

§ 94 a første punktum skal lyde:

Dersom Utlendingsdirektoratet ved behandlingen av en søknad om beskyttelse anser det som åpenbart at vilkårene i §§ 28, 28 a og 73 ikke er oppfylt, er fristen for å klage én uke fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part.

§ 98 d første og annet ledd skal lyde:

Representanten skal ivareta den mindreåriges interesser i *saken* og ellers utføre de oppgaver som tilkommer en verge i henhold til annen lovgivning.

I forbindelse med behandlingen av søknaden om beskyttelse skal representanten blant annet

- a) være til stede ved de samtaler myndighetene har med den mindreårige,
- b) bistå den mindreårige ved undersøkelser om identitet, alder mv.,
- c) bistå den mindreårige i forbindelse med oppsporing av foreldre eller andre omsorgspersoner, og
- d) ha kontakt med den mindreåriges advokat og holde seg underrettet om fremdriften i saken.

§ 105 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) utlendingen *har søkt beskyttelse* eller har ulovlig opphold og er ilagt straff for et straffbart forhold eller treffes på fersk gjerning ved utøvelse av et straffbart forhold, som kan føre til høyere straff enn fengsel i seks måneder,

§ 108 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

- b) hjelper en utlending til ulovlig å reise inn i riket eller til et annet land. Dette gjelder likevel ikke dersom hensikten er å hjelpe en utlending som omfattes av lovens §§ 28 *eller* 28 a til å reise inn i første trygge land.

§ 126 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Det gjelder ikke en rett til *beskyttelse etter § 28 a* dersom det er grunnlag for å utvise utlendingen av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser.

§ 129 sjettede ledd skal lyde:

Påberoper en utlending seg *rett til beskyttelse*, jf. §§ 28 *eller* 28 a, eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at vernet mot utsendelse etter § 73 vil komme til anvendelse, kan et vedtak bare iverksettes før det er endelig dersom

- a) søknaden om opphold er *nektet realitetsbehandlet* i medhold av § 32,
- b) søkeren tidligere har fått avslag på søknad om *beskyttelse* i annet land, eller
- c) vilkårene for opphold etter §§ 28 eller 28 a eller for vern mot utsendelse etter § 73 åpenbart ikke er oppfylt.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) beskyttelse etter utlendingsloven § 28 eller § 28 a.

III

I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd skal lyde:

For søker som er gift med en norsk statsborger og har felles bopel med ektefellen, gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav e. Søkeren må likevel til sammen ha minst *fem* års opphold i riket i løpet av de siste ti årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i *femårsperioden*. Oppholdstiden i riket og tiden som gift med en norsk statsborger med felles bopel, må dessuten til sammen utgjøre minst syv år. Oppholdstid og tid som gift med norsk statsborger kan opptjenes samtidig.

§ 16 første og nytt andre ledd skal lyde:

For søkere som er statsløse gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd bokstav b, e og h. *Statsløs søker* må likevel ha oppholdt seg i riket de siste *fem* årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Oppholdstid i en eller flere søknadsperioder medregnes i *femårsperioden*.

For statsløs søker under 18 år som er født i Norge, gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd. Statsløs søker under 18 år som er født i Norge, må likevel

- a) *være bosatt i riket på søknadstidspunktet og ha oppholdt seg i riket de siste fem årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet, eller*
- b) *være bosatt i riket på søknadstidspunktet og ha en forelder som senest på vedtakstidspunktet innvilges permanent oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap.*

Gjeldende § 16 andre ledd blir nytt tredje ledd.

IV

Loven trer i kraft straks.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at underholdskravet også omfatter flyktninger og asylsøkere i tråd med føringene i Prop. 90 L (2015–2016).»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Utlendingsdirektoratet om å avvise realitetsbehandling av asylsøknader fra personer som har oppholdt seg i Tyrkia eller et annet land hvor de ikke var forfulgt.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette styrket grensekontroll for å stanse asylsøkere som ikke har rett til å få behandlet sin søknad.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:82 LS (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim, Siv Jensen, Sylvi Listhaug og Helge André Njåstad om tiltak for kontroll på grensen ved en ny migrantstrøm til Norge – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 70 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.47)

Votering i sak nr. 5, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven mv. (utlevering av opplysninger til politiet mv.) (Innst. 335 L (2019–2020), jf. Prop. 54 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Karin Andersen satt frem ett forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endring:

Ny § 84 a fjerde ledd skal lyde:

Utlevering av opplysninger etter denne bestemmelsen kan ikke skje i form av direkte søk.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling til II ny § 84 a fjerde ledd.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i utlendingsloven mv. (utlevering av opplysninger til politiet mv.)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 55 a tredje ledd skal lyde:

Ved tilsetting av tjenestemenn i påtalemyndigheten, herunder tjenestemenn uten påtalekompetanse, skal det fremlegges uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41. Det kan kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest jf. politiregisterloven § 41, av personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for påtalemyndigheten eller for en tjenesteleverandør for påtalemyndigheten.

§ 395 annet ledd fjerde og nytt femte punktum skal lyde:

Det skal kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, av personer som skal utnevnes til leder, nestleder, eller medlem av kommisjonen, eller som skal ansettes i kommisjonen. Det kan kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, av andre som skal utføre arbeid eller tjeneste i saker for kommisjonen.

II

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

Ny § 84 a skal lyde:

§ 84 a *Utlevering av opplysninger til politiet*

Utlendingsmyndighetene skal uten hinder av taushetsplikt utlevere opplysninger til politiet når det er nødvendig for politiets oppgaver etter loven her.

Når det er nødvendig for politimessige formål som nevnt i politiregisterloven § 2 nr. 13 eller for kvalitetskontroll av opplysninger i politiets registre, kan utlendingsmyndighetene uten hinder av taushetsplikt utlevere følgende personopplysninger til politiet:

- a) navn og eventuelle alias
- b) kjønn
- c) DUF-nummer, D-nummer og fødselsnummer
- d) fødselsdato og fødested
- e) familie- og personrelasjoner
- f) statsborgerskap
- g) bosted i Norge
- h) bosted i tidligere oppholdsland
- i) reise- og identitetsdokumenter

j) oppholdsstatus

k) kontaklinformasjon

l) språk

m) nummer og utløpsdato på kort utstedt av utlendingsmyndighetene.

Utlendingsmyndighetene kan uten hinder av taushetsplikt utlevere andre personopplysninger enn de som er nevnt i annet ledd til politiet når det er nødvendig til forebygging og etterforskning av brudd på utlendingsloven eller andre lovbrudd som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder.

Utlevering av opplysninger etter første og annet ledd kan skje i form av direkte søk.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om utlevering av opplysninger etter denne bestemmelsen.

§ 100 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Opplysninger i registeret kan utleveres til politiet i forbindelse med etterforskningen av en eller flere handlinger som samlet kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder. Ansiktsfoto kan i tillegg utleveres til politiet dersom det er nødvendig for

- a) politiets oppgaver etter loven her,
  - b) å finne en savnet person,
  - c) å identifisere en død person eller en person som det hører under politiets oppgaver å hjelpe,
  - d) å identifisere en person som kan innbringes eller skal pågripes eller anbringes i politi arrest,
  - e) forebygging av brudd på utlendingsloven eller andre lovbrudd som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder, eller
  - f) kvalitetskontroll av politiets registre.
- Utlevering kan skje i form av direkte søk.*

Gjeldende tredje til femte ledd blir fjerde til sjetten ledd.

III

I lov 5. juni 2015 nr. 39 om nasjonalt identitetskort gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Norske statsborgere som ikke ønsker eller ikke kan få nasjonalt ID-kort med reiserett, men fyller lovens øvrige vilkår, har etter søknad rett til å få nasjonalt ID-kort uten reiserett.

§ 9 tredje ledd bokstav c skal lyde:

- c) innsyn, begrensning av behandling, retting og sletting av opplysninger.

§ 10 skal lyde:

§ 10 *Tilgang (rett til søk)*

ID-kortmyndigheten, passmyndigheten, Politidirektoratet, Kripos og ansatte i norsk grensekontroll kan gis

tilgang til *opplysningene* i nasjonalt ID-kortregister, eller opplysningene kan på annen måte gjøres tilgjengelig for dem, når det er tjenestemessig behov for opplysningene for utstedelse, forvaltning, innlevering eller beslag av pass og nasjonalt ID-kort eller for utførelse av grensekontroll.

IV

I lov 21. juni 2017 nr. 93 om endringer i passloven og ID-kortloven del I gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Som passmyndighet anses også norsk utenriksstasjon som er bemyndiget til å utstede pass. Kongen gir forskrift om behandling og avgjørelse av søknad om pass som fremmes ved norsk utenriksstasjon.

§ 8 fjerde ledd bokstav c skal lyde:

c) innsyn, begrensning av behandling, retting og sletting av opplysninger

§ 9 skal lyde:

§ 9 *Tilgang (rett til søk)*

Passmyndigheten, ID-kortmyndigheten, Kripes og ansatte i norsk grensekontroll kan gis tilgang til opplysningene i passregisteret, eller opplysningene kan på annen måte gjøres tilgjengelig for dem, når det er tjenestemessig behov for opplysningene for utstedelse, forvaltning, innlevering eller beslag av pass og nasjonalt ID-kort, eller for utførelse av grensekontroll.

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de ulike bestemmelsene skal tre i kraft til ulik tid.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til II ny § 84 a fjerde ledd og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 80 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.33)

Presidenten: Det voteres over resten av II ny § 84 a samt resten av II.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.02)

Presidenten: Det voteres over I, III, IV og V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.47)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov) (Innst. 322 L (2019–2020), jf. Prop. 81 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om endringer av internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov)

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester skal disse endringene gjøres:

§ 2-1 andre ledd skal lyde:

Kommunen skal ha internkontroll *etter reglene i kommuneloven § 25-1.*

§ 2-3 b andre ledd skal lyde:

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter barnevernloven *kapittel 1 til 9 og kommuneloven § 25-1.* Reglene i *kommuneloven* kapittel 30 gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

II

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa skal disse endringene gjøres:

§ 2-12 tredje ledd skal lyde:

For private grunnskolar gjeld også § 2-2, § 2-5 første, andre, tredje og sjette ledd, §§ 2-11, 2-12a, 8-2, 9-1, 9-2, 9-3, 9-4, 9-5, 9-6 og 9-7, kapittel 9 A, §§ 10-1, 10-2, 10-6,

10-6a, 10-9, 11-1, 11-2, 11-4, 11-7, 11-10, 13-3b, 13-3e, 13-7a, 14-1, 14-4, 15-3 og 15-4.

Ny § 2-12a skal lyde:

§ 2-12a *Ansvar og internkontroll ved private grunnskolar*

Leiinga ved ein privat grunnskole godkjend etter § 2-12 har ansvaret for at krava i § 2-12 andre til fjerde ledd blir oppfylte, også å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest.

Leiinga skal ha internkontroll i tråd med reglane i kommuneloven § 25-1.

§ 9 A-3 skal lyde:

§ 9 A-3 *Nulltoleranse og førebyggjande arbeid*

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal *førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.*

§ 10-8 første ledd andre punktum skal lyde:

Skoleeigaren skal *sørgje for at lærarar, rektorar og andre tilsette i skolen får høve til å utvikle seg fagleg og pedagogisk så dei kan vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.*

Ny § 13-3e skal lyde:

§ 13-3e *Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å arbeide med kvalitetsutvikling*

Kommunen og fylkeskommunen skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultata frå nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-4. Som ein del av oppfølgingsansvaret, skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av kommunestyret og fylkestinget.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for at skolane jamleg vurderer i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Elevane skal involverast i denne vurderinga.

§ 13-10 skal lyde:

§ 13-10 *Ansvarsomfang for kommunen og fylkeskommunen*

Kommunen og fylkeskommunen har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, også å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest.

§ 14-1 første ledd skal lyde:

Fylkesmannen fører tilsyn med at kommunane og fylkeskommunane oppfyller *kommunepliktene som følger av denne lova eller forskrift med heimel i lova, og plikta til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1.* Reglane i kommuneloven kapittel 30 gjeld for *tilsynsverksemda.*

III

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere oppheves § 24.

IV

I lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesentertilbod skal disse endringene gjøres:

§ 8 oppheves.

§ 9 første ledd skal lyde:

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller pliktene pålagde etter §§ 2, 3 og 4 og *kommuneloven § 25-1.*

V

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 5 lyde:

§ 5 *Internkontroll*

Kommunen skal *ha internkontroll etter reglene i kommuneloven § 25-1.*

VI

I lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid skal disse endringene gjøres:

§ 9 nytt andre ledd skal lyde:

Kommunens tilsyn med virksomhet og eiendom etter første ledd skal dokumenteres særskilt, også uavhengighet og likebehandling i tilsynet.

Nåværende § 9 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 30 første ledd skal lyde:

Kommunen og fylkeskommunen skal *ha internkontroll etter reglene i kommuneloven § 25-1 med krav fastsatt i eller i medhold av denne loven.*

§ 30 andre ledd oppheves.

§ 31 første ledd skal lyde:

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens og fylkeskommunens oppfyllelse av plikter pålagt i eller i medhold av §§ 4 til 9, 20, 21 og 27 til 30 i loven her og *kommuneloven § 25-1.*

VII

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Kongen kan sette de ulike delene av loven i kraft på ulike tidspunkter.

Presidenten: Det votes over V.

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.19)

Presidenten: Det votes over I, II, III, IV og VI.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om utsettelse av riving av Y-blokka til Oslo tingrett har behandlet saken (Innst. 333 S (2019–2020), jf. Dokument 8:106 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Petter Eide på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå et fysisk og økonomisk nedskalert prosjekt for regjeringskvartalet RKV, slik Oslo bystyre enstemmig har bedt om i sitt bystyrevedtak 22. april 2020.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at rivingen av Y-blokka stilles i bero til Stortinget har behandlet et forslag til et fysisk og økonomisk nedskalert prosjekt for regjeringskvartalet RKV.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 80 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.14)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:106 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om utsettelse av riving av Y-blokka til Oslo tingrett har behandlet saken – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Statsbygg om å stille rivingsvedtak om Y-blokka i bero til saken har blitt behandlet i Oslo tingrett.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 79 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.49)

Votering i sak nr. 8, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (nødverge til forsvar for bufe mv. og etablering av Rovviltklagenemnda) (Innst. 305 L (2019–2020), jf. Prop. 90 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Lene Westgaard-Halle på vegne av Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Sandra Borch på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne

- forslag nr. 4, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer: § 17 andre ledd skal lyde: Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eierne, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt når det må anses påkrevd på grunn av et pågående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe. II Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette de ulike bestemmelsene i kraft til ulik tid.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.36)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en egen miljøklagenemnd med sikte på å opprette en slik nemnd.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som senker terskelen for hva som er å anse som nødverge etter naturmangfoldloven § 17, i forhold til det som er praksis i dag.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 64 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a (*Rovviltklagenemnda*)

Følgende vedtak kan påklages til Rovviltklagenemnda:

- a) vedtak om kvoter for
  - 1) kvotejakt på gaupe
  - 2) lisensfelling av rovvilt
  - 3) skadefelling av rovvilt
- b) vedtak om skadefelling av enkeltdyr av rovvilt
- c) vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt
- d) vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger.

Departementet kan ikke instruere Rovviltklagenemnda om lovtolkning, skjønnsutøvelse, prioritering av saker eller avgjørelser i enkeltsaker eller omgjøre klagenemndas vedtak.

I saker hvor Rovviltklagenemnda er klageinstans, kan departementet ikke instruere organet som behandler saken i førsteinstans, om avgjørelser i enkeltsaker, eller omgjøre førsteinstansens vedtak.

Kongen oppnevner medlemmene i Rovviltklagenemnda.

Kongen kan gi forskrift om Rovviltklagenemndas sammensetning, organisering og saksbehandling mv.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti ble med 58 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.48)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

L o v

om endringer i naturmangfoldloven (nødverge til forsvaret for bufe mv.)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 17 andre ledd skal lyde:

Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eierne, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt når det må anses påkrevd på grunn av et pågående eller

umiddelbart forestående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.

II

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette de ulike bestemmelsene i kraft til ulik tid.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 72 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.16)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 72 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.47)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens klageordning med klar politisk forankring hos ansvarlig statsråd.

II

Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens inndeling i 8 regionale rovviltneemnder.

Presidenten: Bak innstillingen står Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 51 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.22)

Votering i sak nr. 9, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus, Runar Sjøstad, Ruth Grung og Dag Terje Andersen om ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 18 om bestandsmål for rovvilt (Innst. 297 L (2019–2020), jf. Dokument 8:67 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Sandra Borch satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov

om endring av naturmangfoldloven (betydningen av bestandsmål ved uttak av rovvilt)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endring:

§ 18 annet ledd skal lyde:

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. *Det skal ved vurdering av uttak av rovvilt etter første ledd bokstav c legges vekt på om bestandsmål som er vedtatt i Stortinget er nådd.*

II

Loven trer i kraft straks.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:67 L (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Espen Barth Eide, Else-May Norderhus, Runar Sjøstad, Ruth Grung og Dag Terje Andersen om ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 18 om bestandsmål for rovvilt – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble forslaget bifalt med 66 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.22)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 66 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.51)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10, debattert 3. juni 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Terje Halleland og Jon Georg Dale om en effektiv forvaltning av ulvebestanden i tråd med bestandsmålet (Innst. 304 S (2019–2020), jf. Dokument 8:77 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt ni forslag. Det er forslagene nr. 1–9, fra Sandra Borch på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 1 under debatten ble endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen snarest, og senest innen utgangen av juni 2020, komme tilbake til Stortinget med et konkret forslag til endringer i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c, som uttømmer handlingsrommet etter Bernkonvensjonen for å ta hensyn til andre offentlige interesser av vesentlig betydning, herunder en klar forståelse av at å føre en forvaltning av ulv i tråd med Stortingets fastsatte bestandsmål er en slik offentlig interesse.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i august 2020 legge frem en gjennomgang av potensialet for skade på beitedyr begått av ulv fra ulvesonen, herunder betydningen dette kan ha for å fatte fellingsvedtak etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Landbruksdirektoratet og Norsk institutt for bioøkonomi involveres i arbeidet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest og senest innen august 2020 legge frem et forslag om å innskrenke det samlede forvaltningsområdet for ulv med 20 pst., samt en vurdering av hvilke områder som bør tas ut for å dempe konflikter med beitenæringen og hvilke konsekvenser dette kan ha for mulighetene for å forvalte bestandsmålet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre bestemmelsene for lisensfellingsperioden for ulv slik at det ikke differensieres mellom områder i og utenfor ulvesonen. Lengden på lisensfellingsperioden utenfor ulvesonen skal legges til grunn.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi rovviltnemndene full instruksjonsmyndighet over egne sekretariat.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen klargjøre rovviltnemndenes ansvar for å tilstrekkelig begrunne fellingsgrunnlag og lovanvendelse i hvert enkeltstående fellingsvedtak.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre GPS-merking av hele den norske ulvebestanden. Informasjonen gjøres tilgjengelig når skadefellingsvedtak er fattet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre bestemmelsene for lisensfellingsperioden for ulv slik at denne starter 1. oktober hvert år.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre stående fellingsstillatelse for ulv som går inn i beiteprioriterte områder og i områder med samisk tamreindrift.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:77 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Terje Halleland og Jon Georg Dale om en effektiv forvaltning av ulvebestanden i tråd med bestandsmålet – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble innstillingen bifalt med 64 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.30)

Sak nr. 16 [15:24:39]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.
Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger
noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.25.

